Cena egz. 20 groszy. Nakład 40000 egzemplarzy. Dziś 24 strony.

DZIENNIK BYDGOSKI

Wychodzi codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt.
Do „Dziennika“ dołącza się co tydzień „TYGODNIK SPORTOWY“.
Redakcja otwarta od godziny 8—12 przed południem i od 5—6 po południu.
Redaktor naczelny przyjmuje od godziny 11—12 przed południem.
Rękopisów niezamówionych nie zwraca się.
Redakcja i Administracja w Bydgoszczy, ulica Poznańska 29/30.
Filje: w Bydgoszczy, ul. Dworcowa 2 — w Toruniu, ul. Mostowa 17 w Grudziądzu, ul. Groblowa 5.

Przedpłata wynosi w ekspedycji i agenturach 3.15 zł. miesięcznie, 9.45 zł. kwartalnie; przez pocztę w dom 3.54 zł. miesięcznie, 10.61 zł. kwartalnie. Pod opaską: w Polsce 7.15 zł., za granicę 9.65 zł. miesięcznie.
W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków itp., wydawnictwo nie odpowiada za dostarczanie pisma, a abonenci niemają prawa do odszkodowania.

Telefony: Redakcja 326, Naczelny redaktor 316, Administracja 315, Buchalterja 1374. — Filje: Bydgoszcz 1299, 699. Toruń 800, Grudziądz 294.

Numer 121. | BYDGOSZCZ, niedziela dnia 25 maja 1930 r. | Rok XXIV.

Czerwony pomost.

Centrolew zwalczaliśmy od pierwszej chwili jego powstania. Ale daleką była nam przytem myśl spieszenia z odsieczą sanacyjnemu rządowi, przeciw któremu powstała sejmowa koalicja sześciu stronnictw o rozbieżnych programach i celach politycznych. Nawołujemy bowiem niestrudzenie do utworzenia rządu praworządności i zgody narodowej, w jakim może być miejsce — nie nadrzędne a równorzędne — i dla sanacji, — lecz jaki wyklucza czynniki i metody, dominujące dziś w rządzie i obozie sanacyjnym. Ustąpienie miejsca przez obecny rząd zacietrzewienia i rozgrywki rządowi porozumienia i prawa — powitamy z taką samą ulgą, jak inne organa i obozy polityczne, nie chcemy jednak ulgi tej okupywać wzmacnianiem prądów polityczno-społecznych, gotujących ojczyźnie w przyszłości stokroć gorszy rząd i los od dzisiejszego.

Czytelnicy nasi wiedzą, **że idzie o socjalistów** i przesiąkniętych ich nienawiścią do prawd wiary i praw innych klas społecznych radykałów chłopskich, pragnących zamienić Polskę w robotniczo-włościańskie państwo socjalistyczne, w jakiem rozszalałby się rychło demon bolszewizmu.

Głównie jednak chodzi o socjalistów, bo nawet najskrajniejsi radykali chłopscy szanują w zasadzie naczelny dogmat prawno-społeczny: własność prywatną, a walkę z Kościołem toczą raczej ich obłąkani przewódcy na własną rękę, nie znajdując tego echa w masach włościańskich, co socjalistyczni prowodyrzy w rzeszach robotniczych, zarażonych łatwiej **żydowską i masońską trutką.**

Socjalizm jest w Polsce tylko furtką dla bolszewizmu. Bo socjalistom polskim brak wyrobienia i umiaru, cechujących socjalistów niemieckich, czeskich, francuskich czy angielskich. Klasycznym dowodem tego socjalistyczne **rządy spółki Moraczewski — Daszyński**, które przesłoniły gradową chmurą pierwsze brzaski naszej wolności i zaciążyły tak fatalnie nad budową młodego państwa polskiego.

Socjaliści polscy, dorwawszy się do władzy, odważyli się w przeciągu kilku miesięcy na więcej **niebezpiecznych eksperymentów gospodarczych** i politycznych niż ich towarzysze w innych krajach przez lata całe. W dodatku **wpływy żydowskie,** tak potężne w czerwonym, generalnym sztabie warszawskim, tępią w socjalistycznych masach polskich resztki narodowego poczucia i patrjotyzmu, będącego u Niemców, Czechów, Belgów wążkim hamulcem przeciw urzeczywistnianiu ideałów Międzynarodówki kosztem najżywotniejszych interesów ojczystych.

Nie wolno wkońcu zapominać o tem — że wskutek **sąsiedztwa z komunistyczną Rosją** drążą skałę polską nieustannie zatrute, bolszewickie krople. W Polsce socjalistycznej, o tępych rządach klasowych, o rozluźnionym porządku prawnym i moralnym — agitacja moskiewska miałaby stokroć bujniejsze pole przed sobą aniżeli dzisiaj.

Między socjalizmem a bolszewizmem toczy się dziś jeszcze walka. Raczej o władzę i formę niż o ideę. Wystarczy atak trzeciego, aby pogodzić rozdwojonych. Mówi o tem dobitnie ogłoszony niedawno **„Manifest Międzynarodówki Socjalistycznej do robotników Rosji“.** Ile w nim uprawiedliwień ze strony socjalistycznych towarzyszy wobec bolszewików, ile zapewnień o solidarności a nawet czynnej pomocy!

„Głęboko — czytamy w czerwonym manifeście — troska o los rewolucji rosyjskiej uciska socjalistycznych robotników wszystkich krajów“.

A parę ustępów dalej stoi wyraźnie napisane:

„Zwycięstwo kontrrewolucji byłoby straszliwą katastrofą nietylko dla ludów Unji sowieckiej, które postradałyby wszystkie zdobycze rewolucji, nietylko dla klasy robotniczej Unji, której bohaterska walka nie dałaby rezultatów, ale **także dla ruchu robotniczego, dla demokracji i dla pokoju świata“ (!?)**

Następuje zapewnienie:

„I my chcemy skłonić chłopów do uwspółdzielnienia ich gospodarstw, ale to musi się stać dobrowolnie“; — a na zakończenie zapewnienie najważniejsze i jak dzwon na trwogę bijący ostrzegawcze:

„W walce o uratowanie rewolucji rosyjskiej — serca socjalistycznych proletarjuszy całego świata zjednoczą się z robotnikami Unji sowieckiej. W ich imieniu S. M. R. jest zawsze gotowa wyciągnąć rękę pomocną do swych braci klasowych w Unji sowieckiej“.

Poczuła dobrze tę czerwoną, proletarjacką rękę nasza Ojczyzna, gdy zorganizowani w Międzynarodówce robotnicy hamowali dowóz amunicji do Polski, zasłaniającej wałem bohaterskich piersi Zachód przed zalewem armij bolszewickich, niosących na ostrzach swoich bagnetów zagładę wiary, narodowości, prawa, cywilizacji i wolności.

Nie wolno nam pod grozą śmiertelnego narodowego błędu, pod grozą odpowiedzialności wobec przyszłych pokoleń, — przedsiębrać niczego, coby wzmacniało powagę i pozycję socjali-

Po odroczeniu Sejmu.

Premjer Sławek stara się zatrzeć przykre wrażenie, zwalając winę wyłącznie na posłów.

W większej części nakładu wczorajszego „Dziennika Bydgoskiego“ donieśliśmy, że przybył do gmachu sejmu szef gabinetu p. prezesa rady ministrów płk. Schaetzel, gdzie wręczył marszałkowi Daszyńskiemu zarządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej **o odroczeniu na dni 30 sesji nadzwyczajnej Sejmu.** W ciągu dnia otrzymaliśmy w tej sprawie dalsze informacje.

(PAT) Prezes rady ministrów Sławek udzielił prasie wywiadu o przyczynach odroczenia sesji nadzwyczajnej.

Premjer oświadczył m. in. co następuje: Gdy p. Prezydent Rzplitej zapytał mnie o opinję w sprawie sesji nadzwyczajnej Sejmu i Senatu, których zwołania żądała jedna trzecia posłów Sejmu, pozwoliłem sobie przedstawić pogląd następujący:

1) żądanie zwołania obu Izb ustawodawczych na sesję nadzwyczajną jedynie przez posłów Sejmu **nie jest konstytucyjnie uzasadnione (!?).**

Zwołanie Senatu mogłoby też wtedy być obowiązujące, gdyby zostało zgłoszone, jak to miało miejsce we wrześniu 1927 r. przez 1/3 ustawowej liczby senatorów. Wobec tego zaproponowałem p. Prezydentowi Rzplitej zwołanie na sesję nadzwyczajną **tylko Sejmu, a nie zwołania Senatu.**

2) Treść petycji, żądającej zwołania sesji nadzwyczajnej oraz późniejsze wynurzenia stronnictw z tą sesją związanych zarówno jak i sam fakt, że zwołania Sejmu domagają się jedynie posłowie sejmowi wskazuje, iż **niema żadnych szans na to, aby prace Sejmu mogły być rzeczowe.** Z tych też względów przedstawiłem p. Prezydentowi wniosek o odroczenie sesji. Obecna sytuacja polityczna na terenie Sejmu nie daje możności rzeczowej pracy rządu z Sejmem nad zagadnieniami, które narzucają nam potrzeby państwa, a przedewszystkiem **walki ze skutkami kryzysu gospodarczego.** Życie gospodarcze waha się stale między dobrą a złą konjunkturą. Objąłem obowiązki szefa rządu **w złej konjunkturze,** to też więcej niż normalny wysiłek codziennej pracy poświęcić muszę obecnemu rządowi, aby złe skutki tej konjunktury ograniczyć do minimum. Więcej niż w każdym innym okresie musimy baczyć na to, by gra polityczna czynników sejmowych, nie hamowała rozpoczynającej się już **powolnej poprawy (?!)**

Protest stronnictw

przeciw uniemożliwieniu prac Sejmu.

(Telefonem od własnego korespondenta).

Warszawa, 24. 5. Wczoraj od rana panowało duże ożywienie w gmachu sejmowym. Na posiedzenie zebrało się wielu posłów, od rana obradowały kluby. M. in. odbyło się **posiedzenie BB, na którem był premjer Sławek obecny** i na jego wniosek wybrano wiceprezesem klubu posła Polakiewicza. Podczas obrad klubu nadeszła wiadomość o odroczeniu sesji sejmowej.

Wskutek tego zarządzenia posiedzenie nie zostało otwarte. Marszałek Daszyński, który od kilku dni niedomagał, nie wyszedł z domu swego. Natomiast rozesłał do posłów pismo, z zarządzeniem o deklaracji Prezydenta i odroczeniu posiedzenia.

Wiadomość o odroczeniu sesji wywołała **duże wrażenie** w kuluarach sejmowych, chociaż spodziewano się jej wcześniej. Kluby zebrały się na nowo.

Posiedzenie stronnictw opozycyjnych trwało długo.

Po południu zebrali się przedstawiciele lewicy i centrum i wydali następującą rezolucję:

W punkcie pierwszym oświadczają, iż rozporządzenie Pana Prezydenta Rzeczypospolitej odraczające zwołaną z inicjatywy poselskiej, sesję nadzwyczajną Sejmu **uniemożliwia walkę zkryzysem gospodarczym i jego skutkami,** niszczącemi same podstawy istnienia mas pracujących miast i wsi.

W drugim punkcie: Zarządzenie odroczenia sesji zaostrza w dalszym ciągu stosunki wewnętrzne kraju, **przekreśla zarazem możność uzyskania kredytu zagranicznego.**

W trzecim punkcie odpowiedzialność konstytucyjna i parlamentarna za zarządzenie odraczające nadzwyczajną sesję sejmową **spada na gabinet obecny,** zaś odpowiedzialność moralną i wobec historji ponosi kto inny

Punkt czwarty: Odroczenie nadzwyczajnej sesji sejmowej uważają przedstawiciele centrolewu za wyraz **obawy rządu przed kontrolą parlamentarną w związku z nieuchwalonemi przedłożeniami budżetowemi,** obciążające moralnie i politycznie cały obóz rządzący od lat czteru w Polsce.

W tych warunkach przedstawiciele lewicy i centrum zakładają stanowczy protest przeciwko odroczeniu sesji nadzwyczajnej sejmu i oświadczają, że **walka o usunięcie dyktatury i o przywrócenie pełnej mocy konstytucyjnej prawa będzie trwała nadal i będzie doprowadzona do ostatecznego zwycięstwa zorganizowanej demokracji.**

Następują podpisy: klub Chrześcijańskiej Demokracji, Piasta, NPR, PPS, Wyzwolenia i Stronnictw chłopskich.

Osobno klub **Narodowej Demokracji** ogłosił rezolucję, której treść jest zbliżona do oświadczenia centrolewu. M. in. oryginalne jest twierdzenie, że **sejm zwołany na własne żądanie ma prawo obradować niezależnie od woli rządu.**

Na oświadczenie p. Sławka, który największy nacisk kładzie na brak wniosku o zwołanie sesji senatu, senatorowie opozycji zaczęli zbierać wczoraj podpisy pod odpowiedni wniosek do Prezydenta Rzplitej. Wniosek, który podpisali również senatorowie mniejszości, będzie doręczony Prezydentowi w najbliższych dniach.

Wieczorem w dzielnicy robotniczej stolicy odbyły się **manifestacje zwolenników PPS przeciwko rządowi a obronie Sejmu.** Policja rozproszyła demonstrantów.

Samoloty zderzyły się w powietrzu.

Praga, 23. 5. (PAT). W pobliżu Pragi zderzyły się w powietrzu w czasie lotu ćwiczebnego dwa samoloty. Skutki zderzenia były straszne. Oba samoloty uległy strzaskaniu. Dwaj oficerowie lotnicy porucznik Belohrad i por. Sriba zginęli na miejscu. Ponadto odniósł ciężkie obrażenia jeden z mechaników.

Parker Gilbert u Hindenburga.

Berlin, 23. 5. (PAT). Prezydent Rzeszy Hindenburg przyjął pożegnalną wizytę agenta reparacyjnego Parkera Gilberta. Parker Gilbert zamierza w ciągu następnego tygodnia opublikować sprawozdanie końcowe o swej czynności w Niemczech.

20 tys. Hindusów manifestuje.

Bombaj, 23. 5. (PAT.) Tłum, składający się z około **20.000 ludzi,** który zebrał się po południu w hinduskiej dzielnicy miasta, spotkał się z oddziałem **400 policjantów,** którzy uniemożliwiali manifestantom przedostać się do dzielnicy europejskiej. Manifestacje trwały trzy godziny, jednakże dostęp do dzielnicy europejskiej uniemożliwiały zwarte szeregi policji.

Obrady w sprawie polityki rolnej.

(PAT). W Ministerstwie Rolnictwa rozpoczęły się obrady w sprawie polityki rolnej. Konferencję zagaił minister Janta-Połczyński, poczem wybrano dwie komisje, mianowicie **kredytową** pod przewodnictwem naczelnika wydziału polityki ekonomicznej Krawulskiego oraz **zbożowa** pod przewodnictwem podsekretarza stanu Lisieckiego.

zmu w Polsce. **Centrolew,** łącząc się z socjalistami celem obalenia rządu, — **budzi większe zło gwoli zwalczenia mniejszego.** Może czyni to bezwiednie, zaufany, że skruszy jedynie siły rządowe, a socjalistycznych nie wzmocni, — ale historja poucza, że wszędzie, gdzie czynniki umiarkowane łączyły się z elementami przewrotu, — korzyść i zwycięstwo pozostawały po stronie ostatnich. Bo elementa te, wyprane z etyki i honoru, dyszące partyjnym fanatyzmem, świadome, że tylko na ruinach i zgliszczach dzisiejszego porządku prawno-społecznego zakwitnąć może czerwone drzewo socjalizmu, — godzą się jedynie na chwilowe zawieszenie walki i złamawszy jednego przeciwnika, tem silniej i pewniej uderzają w drugiego, bez względu na ządzierżgnięte węzły.

Pragniemy wierzyć, że parlamentarne kluby Ch. D., Piasta i N. P. R., wpatrzone we wspólny cel zmiany rządu i stosunków państwowych — nie dostrzegają przyczajonego, socjalistycznego niebezpieczeństwa, z jakiego jednak my zdajemy sobie trzeźwo sprawę — i dlatego nie możemy przyłożyć ręki do akcji Centrolewu. Otrzeźwienie idzie zresztą już po kraju, — dowodem cytowany przez nas niedawno męski protest krakowskiego „Głosu Narodu" przeciw projektom wspólnego, wyborczego frontu z socjalno-demokratyczną partją.

Charakterystycznem i godnem uwiecznienia jest stanowisko Narodowej Demokracji. N. D. do Centrolewu nie przystąpiła, — ale obojętnem jej już nietylko, na jakiej drodze rząd będzie obalony, lecz i co potem nastąpi. N. D. liczy się poważniej od innych stronnictw, że z chaosu sanacyjnego narodzić się mogą rządy socjalistyczne — i daje zgóry na to swoją zgodę, byleby w przyszłości, widzieć otwartą dla siebie drogę do Belwederu. Nie tajono do niedawna na konwektyklach endeckich, że **wskutek błędów sanacji** idzie era rządów socjalistycznych, na których błędy zkolei licząc, spodziewa się narodowa demokracja dojść znowu z czasem do władzy. Czerwony pomost, po jakim by to nastąpiło, nie budzi lęku w mężnych, endeckich sercach, — a przecież przy czy po owych rządach socjalistycznych w Polsce **bliżej byłoby do tryumfu bolszewikom aniżeli obozom umiarkowanym.** Dlatego, kto wyżej stawia dobro kraju niż partji, nie może do tego czerwonego pomostu dorzucić nawet najdrobniejszego kamyczka. (ab.)

Reichstag odrzucił ratę na budowę pancernika „B".

(Telefonem od własnego korespondenta).

Berlin, 24. 5. W piątek w trzecim dniu rozprawy nad budżetem wojskowym Niemiec ostatecznie przyjęto prawie wszystkie pozycje budżetu, poza wstawieniem nowej raty na budowę pancernika „B", którą odrzucono większością **270 przeciwko 129 głosom.** Za wstawieniem raty głosowali Niemcy narodowi, frakcja chrześcijańsko - narodowa, niemiecka partja ludowa, partja gospodarcza i narodowi socjaliści. Wszystkie inne stronnictwa głosowały przeciwko pancernikowi „B", jeden poseł powstrzymał się od głosu.

Dzień wczorajszy poświęcony był głównie rozprawie dotyczącej marynarki wojennej. Minister Groener również przemawiał i zaznaczył, **że flota niemiecka jest przestarzała.** Pancerniki stoją w służbie częściowo już 24 do 28 lat, podczas gdy górna granica ich wieku wynieść powinna 20 lat. Minister Reichswehry przedłoży w budżecie na rok 1931 **obszerny program budowy nowych pancerników,** które mają zastąpić obecne. Minister prosił o wstawienie już w tym roku pierwszej raty na pancernik „Ersatz Lothringen", t. j. właściwie pancernik „B", i porównał, jak zwykle, słaby stan liczebny zbrojeń niemieckich do marynarki wojennej Anglji, Ameryki, Francji i innych mocarstw.

Bardzo charakterystyczne były wywody Groenera dotyczące **nieliczenia się z opinją zagranicy. Liczenie takie jest, jak mówią, niegodne Niemiec.**

Niemcy powinny zrobić w swoim zakresie to, co same uważają za słuszne.

Jeden z posłów socjalistycznych słabo krytykował stosunki w marynarce wojennej, m. in. **kastowość** polegającą na tem, że podczas wycieczek zagranicznych marynarki wojennej oficerowie udają się z jednego przyjęcia na drugie, a marynarze zatrzymawani są na pokładzie okrętów.

Poseł nacjonalistyczny hr. Eulenburg raz jeszcze podniósł znane twierdzenie junkrów, że **pancernik „B" konieczny jest dla obrony Prus Wschodnich.** Min. Groener nie popiera dostatecznie silnie budżetu tego pancernika, gdyż **kapituluje przed centrum.** Zamiast tego powinien był Groener jako stary generał uwzględnić żądanie strategiczne marszałka Schlieffena: **Wzmocnijcie skrzydła!** Zrezygnowanie z pierwszej raty na budowę pancernika wywoła **wrażenie, że niemiecki Wschód został oddany przez rząd Rzeszy na pastwę losu.** **B.**

Berlin, 23. 5. (PAT). W zakończeniu dyskusji nad budżetem Reichswehry w Reichstagu odbyło się głosowanie nad wnioskiem komunistycznym o wyrażenie wotum nieufności ministrowi Groenerowi. Wniosek upadł. Za wnioskiem głosowali komuniści i hitlerowcy (razem 49 głosów). Socjal - demokraci wstrzymali się od głosowania z wyjątkiem byłego ministra Severinga, który głosował przeciw wnioskowi komunistów. Były kanclerz Müller opuścił salę przed głosowaniem.

Dlaczego kapitał zagraniczny unika Polski.

B. minister Czechowicz oskarża blok bezpartyjny i endecję.

(Telefonem od własnego korespondenta).

Warszawa, 24. 5. Premjer Sławek otrzymał list od b. ministra Czechowicza w którym ten zawiadamia go, że ze względu tak nutury ogólnej jak i osobistej zmuszony jest wystąpić z stronnictwa B. B. Jednocześnie Czechowicz ogłosił bardzo obszerny wywiad **w „Robotniku"** (!) wyjaśniający motywy swego postępowania. Wywiad ten zawiera **bardzo ostre zarzuty pod adresem obecnego rządu.** M. in. czytamy, że Czechowicz w swoim czasie rokował **w sprawie długoterminowych kredytów ziemskich zagranicznych i innych możliwości pożyczkowych. Wszystko jednak rozbiło się wskutek zaostrzenia się stosunków politycznych i t. zw. rozgrywek.** Pojednawczy i wyrozumiały stosunek zarówno rządu znalazłby oddźwięk w wszystkich stronnictwach politycznych, prócz nieprzejednanej Narodowej Demokracji. Stało się jednak inaczej. **Blok bezpartyjny użyto za narzędzie walki a stosunki polityczne doszły do niesłychanego napięcia.** Od tego czasu kapitał zagraniczny unika Polski, gdyż nie znosi atmosfery niepewności. Jeżeli w dalszym ciągu sejm i rząd będą na stopie wojennej z sobą, to nietylko że nie wyjdziemy z obecnego kryzysu gospodarczego, lecz doczekać się możemy nowego kryzysu finansowego. Nowy kryzys byłby w swych skutkach wprost nieobliczalny.

Innym powodem wystąpienie p. Czechowicza z B. B. jest **polityka personalna rządu,** która przy obsadzeniu stanowisk kierowniczych nie liczy się z kwalifikacjami fachowemi kandydata.

Na zapytanie, dlaczego wcześniej nie wystąpił z rządu Czechowicz odpowiedział, że wraz z innymi ministrami resortowymi ulegał złudzeniu, że niezdrowa fala spłynie.

Na zapytanie jak sobie wyobraża unormowanie stosunków odparł, że jeśli w okresie od roku 1926 do 28 możliwa była dyskusja na temat dyktatury, to od początku od roku 1929 **niema innej drogi poza współpracą z sejmem.**

Bankiet Związku prasy zagranicznej w Berlinie.

Kanclerz Brüning wygłosił wielką mowę o stosunkach politycznych Rzeszy niemieckiej.

(Telefonem od własnego korespondenta).

Berlin, 24. 5. Wczoraj wieczorem odbył się doroczny bankiet Związku Prasy Zagranicznej w Berlinie, jednej z najpoważniejszych organizacyj prasy światowej, do której m. in. należy też od szeregu lat Wasz korespondent. Na bankiecie, który urządzono w salach balowych **hotelu „Adlon",** obecni byli niemal wszyscy ministrowie Rzeszy oraz komplet dyplomatów państw zagranicznych akredytowanych w Berlinie, pozatem naczelni redaktorzy pism niemieckich i wybitni przedstawiciele świata naukowego, sztuki, sportu oraz kół finansowo-handlowych.

Grono kolegów ze Związku Prasy Zagranicznej powitało ze zwykłą gościnnością dostojnych gości. Mowę powitalną wygłosił przewodniczący związku, korespondent „Associated Press of Ameryca" **Lochner,** poczem po krótkiem przemówieniu dziekana korpusu dyplomatycznego, nowego **nuncjusza Orseniego** zabrał głos do wielkiej mowy politycznej kanclerz Rzeszy **dr. Brüning.**

Szef rządu niemieckiego oświadczył, że cieszy się niezmiernie, z powodu możności przemawiania w tem gronie, w którem w swoim czasie wygłaszał swoje znamienne mowy zmarły Stresemann. Kanclerz podał następnie w ogólnych zarysach sytuację ogólno - polityczną Niemiec i zaznaczył, że na skutek prac przygotowawczych związanych z nowym planem Younga przez dłuższy czas **zaniedbywano w Niemczech ważne zagadnienia polityki wewnętrznej.** Rząd Brüninga zajął się poszczególnemi temi sprawami, m. in. uporządkowaniem budżetu, pomocą dla rolnictwa, próbą walki z bezrobociem itd. W dziedzinie polityki zagranicznej wypowiedział kanclerz **szereg optymistycznych poglądów,** przyczem zaznaczył ważność porozumienia gospodarczego i politycznego poszczególnych państw oraz **znaczenie rozbrojenia jako ogólno - światowego czynnika pokoju.**

Bankiet przeciągnął się do późnego wieczora, przyczem potworzyły się luźne grupy biesiadników omawiające z ożywieniem ważne zagadnienia polityczne.

Dużą zasługę przy organizacji bankietu, 24-go z rzędu, położył sekretarz zarządu Związku Prasy Zagranicznej, korespondent pism węgierskich Vertesi. **B.**

Niesprawiedliwość mści się.

Demonstracje bezrobotnych w Gdyni przeciw Generalnej Federacji Pracy.

Gdynia, 23. 5 (PAT.) W związku z panującem bezrobociem robotnicy zgrupowani w zawodowym związku transportowców zebrali się w dniu 21 i 22 bm. w większych masach i wysłali **delegację do starosty grodzkiego** z żądaniem pracy. Dnia 22 bm. akcja tych robotników została zaostrzona ponownem wysłaniem delegacji do starosty i Państw. Urzędu Pośrednictwa Pracy, przyczem przy lokalu urzędu i Generalnej Federacji Pracy **doszło do starć między transportowcami a członkami Federacji.** Przybyły na miejsce oddział policji usunął zgromadzonych bezrobotnych, którzy jednak podburzani przez agitatorów udali się przed biuro Generalnej Federacji Pracy i **poczęli wybijać szyby.** Policja zajście zlikwidowała, przyczem zatrzymała 5 przywódców, m. in. prezesa związku transportowców **Jana Piekarka. Po przesłuchaniu Piekarek** został zwolniony. Dalsze dochodzenia w toku.

Gdynia, 24. 5. (PAT.) Wczoraj od samego rana przed biurem Generalnej Federacji Pracy zebrał się **tłum bezrobotnych** w liczbie około 500 osób. W ciągu dnia doszło do starć poszczególnych członków biura Federacji Pracy, oraz do interwencji policji. W czasie starcia **jeden z policjantów został ranny kamieniem w głowę.** Wieczorem związek transportowców zorganizował wiec, na którym przemawiał członek tutejszego komitetu PPSCKW Piekarek. Podczas wiecu do żadnych rozruchów nie doszło.

(Uw. red. — Tło zaburzeń w Gdyni jest ciekawe. Zarząd żeglugi werbując ludzi na nowe statki transoceaniczne, brał niewykwalifikowanych, jeśli tylko byli członkami przychylnej rządowi **Federacji, innych pominięto niesłusznie).**

Kronika telegraficzna.

Warszawa, 24. 5. (PAT). P. Prezydent Rzplitej przyjął w dniu wczorajszym kolejno na audjencji ministra Józewskiego, ministra Czerwińskiego oraz ministra Cara.

Warszawa, 23. 5. (PAT). W obecności p. Prezydenta Rzplitej odbyło się uroczyste poświęcenie pierwszej polskiej radjotechnicznej wytwórni państwowej, mieszczącej się przy ul. Ratuszowej nr. 10.

Konno z Grudziądza do Gdyni.

Kursy dowódców szwadronów, które się odbyły w Centralnej Szkole Jazdy w Grudziądzu, zakończyły się marszem Grudziądz—Gdynia. Kurs ten odbyło około 40 oficerów kawalerji, wtem 1 amerykanin, 1 estończyk, 1 rumun i łotysz. Marsz do Gdyni połączony był z ćwiczeniami taktycznemi.

„Hr. Zeppelin" w Brazylji.

Jak wiadomo, olbrzymi sterowiec niemiecki „Graf Zeppelin" wylądował w Pernambuco po dokonaniu lotu długości około 4000 mil w ciągu 61 godzin. Lądowanie miało przebieg pomyślny. Cała podróż przeszła w dobrych warunkach atmosferycznych, co zdaje się dowodzić, że pod tym względem południowa część Atlantyku przedstawia więcej wartości niż północna. Sterowiec nabrał paliwa i żywności w ciągu nocy, o świcie zaś odleciał do Rio de Janeiro.

Wśród pasażerów znajduje się infant hiszpański Alfons. W czasie podróży chętnie korzystał on z towarzystwa innych uczestników przelotu. Natomiast towarzyszący królewiczowi płk. Herrera spędzał czas przeważnie na grze w szachy.

Fałszywy krok rządu.

Odroczenie nadzwyczajnej sesji Sejmu na dni 30 należy do tych fałszywych posunięć, które rządom pomajowym urabiają złą opinję, a opozycji dają broń do ręki. Zwołanie sesji nadzwyczajnej na żądanie centrolewu przyjęte zostało przez cały myślący ogół z uczuciem ulgi. Zastrzeżenia szły tylko w tym kierunku, aby ani jedna ani druga strona, tj. ani Sejm ani rząd nie parła do rozgrywki. Do ostatniej chwili liczono się z tem, że **ciężkie położenie gospodarcze kraju** nałoży obu stronom potrzebną rezerwę, potrzebną do szukania **wspólnemi siłami** środków zaradczych na bolączki gospodarcze. Tem więcej, że cały szereg ważnych spraw (traktaty i niezałatwione dotąd projekty ustaw, m. in. o podatku obrotowym) wymagał od Sejmu ich załatwienia.

Niepokojącym był trochę porządek obrad pierwszego posiedzenia Sejmu, na którym znajdowała się głośna sprawa kredytów dodatkowych z czasów urzędowania ministra Czechowicza, którą referować miał socjalistyczny poseł żyd Liebermann. Ze sprawy tej, gdyby ją Sejm był z należytą oględnością potraktował, nie wynikała konieczność starcia między Sejmem a rządem. W każdym razie **miał rząd obowiązek dać Sejmowi możność zebrania się i stwierdzenia**, jak zamierza postąpić: czy obradować poważnie nad położeniem i załatwić liczne naglące sprawy — czy też szukać rozgrywki z rządem.

Stało się inaczej i stało się **źle**, bardzo źle. Zdaje się, że racje mają ci, którzy twierdzą, że **rząd nie chce współpracować z Sejmem.** Dlatego uniemożliwił mu wykazania dobrej woli w kierunku współpracy.

Kto tę radę dał rządowi, **przysłużył** mu się bardzo źle. Gorzej nie mógł mu doradzić największy wróg. Kraj bowiem nie pyta o to, kto ma rację, lecz pragnie widzieć celową pracę nad poprawą położenia gospodarczego.

Ostatni krok rządu stanowi, jak się zdaje, **początek kampanji, która ma się zakończyć rozwiązaniem Sejmu i nowemi wyborami.** Wtajemniczeni twierdzą, że po 30 dniach ma nastąpić **zamknięcie sesji Sejmu**, następnie zwołanie w myśl Konstytucji — sesji budżetowej (31 października), która znowu będzie na 30 dni odroczona, a wreszcie **rozwiązanie obecnego Sejmu** i rozpisanie nowych wyborów, któreby się odbyły w końcu lutego lub początku marca.

Nie rozumiemy, co ta gra ma znaczyć. Jeżeli rząd przypuszcza, że **wybory wygra, to się myli.** Wskutek takich posunięć jak ostatnie, rosną nastroje opozycyjne, a szanse zwycięstwa rządu stale się zmniejszają. Jestto prawda, której tylko ślepy nie widzi.

Obchód narodowego święta polskiego w Jerozolimie.

(KAP. Jerozolima.) Dnia 3 maja 1930 r. z okazji narodowego święta polskiego w kościele parafjalnym Zbawiciela w Jerozolimie odprawiona została uroczysta Msza św. Po nabożeństwie kolonja polska udała się do konsulatu, by złożyć życzenia konsulowi, p. Tytusowi Zbyszewskiemu. Następnie do konsulatu polskiego przybyli i składali gratulacje przedstawiciele władz religijnych, rządowych, konsularnych i municypalnych. Wśród reprezentantów władz był również Mgr. Valerio Valeri, delegat apostolski na Palestynie, Egipcie i Abisynji.

Altona—Hamburg i Gdynia—Gdańsk.

Sołtys gdański p. Sahm był urzędnikiem do specjalnie delikatnych poruczeń monarchji pruskiej. Jako takiego wysłano go do okupowanej Warszawy. Przed 1904 r. wykonywał ważną misję na froncie wewnętrznym jako burmistrz, pruskiego miasta, Altona, sąsiadującego z wolnem miastem Hamburg. Rząd pruski od lat dziesiątek prowadzi politykę szykan ekonomicznych, mających na celu pozbawienie Hamburga charakteru państwa w ramach związku państw, jakim jest Republika Niemiecka. Drogą najazdu zbrojnego jak na Szlezwig, Hannower, Frankfurt nie można było tego zrobić, bo Hamburg nie dał Prusakom możności zastosowania prowokacji. Zato próbowano budować porty morskie na pruskich enklawach w obrębie hamburskiego obszaru. Po wojnie przez kilka lat trwał spór o port pruski na wyspie Haarburg, mający poważnie konkurować z Hamburgiem. Przed wojną Altona już była centrem pruskiej władzy podjazdowej przeciw Hamburgowi, a burmistrz Sahm był narzędziem władz pruskich do zwalczania Hamburga.

Widocznie i w Altonie i w Warszawie p. Sahm spełniał zadania poruczone ku zadowoleniu Berlina. Podsunięto go przeto Gdańskowi na burmistrza pierwszego, przypuszczając, że doświadczenie nabyte w Altonie na gnębieniu Hamburga, przyda mu się dla zniweczenia idei obrócenia Gdańska na port Polski. Pamiętamy wszyscy, ile i jakich prób podejmował p. Sahm w celu zapiaszczenia Gdańska. Urządzał awantury w Gdańsku, ostentacyjnie chował się pod skrzydła niemieckiego ministra spraw zagranicznych Stresemanna, protestował przeciw poczcie polskiej, przeciw składnicy amunicji na Westerplatte, a w czasie najazdu bolszewickiego zamknął port dla dowozu amunicji dla Polski. Gdyby Hamburg był pozwolił sobie na podobne posunięcie, Prusacy bez wahania byliby zamienili go na miasto pruskie, jak 1866 r. Frankfurt n. M. Tymczasem Polska tolerowała te wybryki, a chcąc się uniezależnić od humorów p. Sahma, obrała kosztowniejszą drogę budowy portu w Gdyni.

Należy porównać działalność p. Sahma w Altonie oraz dalszy ciąg walki Berlina z Hamburgiem. Rząd hamburski od początku protestował przeciw haniebnemu postępowaniu Prusaków, niczem uzasadnione.

Tymczasem Gdańsk prowokował Polskę stale, zwołując w swoich murach zjazdy najwścieklejszych Prusaków i manifestował i manifestuje dzikie chęci odegrania pruskiej kości w gardle wiślanem Polski. Pomysł polski rozbudowy Gdyni przyjęto w Gdańsku zrazu rykiem śmiechu jako niewykonalny.

Naraz p. Sahm wysyła memorandum do komisarza Ligi Narodów p. Graviny, aby Polska w większej mierze używała portu gdańskiego. Cały świat chyba zdębieje. Oto niedawno Waldemaras zapragnął zamieszkać w Polsce, którą do niedawna tak namiętnie zwalczał, a teraz p. Sahm błaga o to, czemu miał przeszkodzić, pełnemu wyzyskaniu portu gdańskiego przez Polskę.

Olbrzymi wzrost ruchu towarowego w Gdańsku dowiódł już słuszności tezy polskiej, że mimo przewagi ludności niemieckiej języka Gdańsk jest związany z Polską. Włochy odrywając Fiume (Rjekę) od Jugosławji, z którą mimo ludności włoskiej port ten był związany jak Gdańsk z Polską, spowodowały zamarcie ruchu w tym porcie.

To wszystko było jasne. Nikt nie żądał, aby Gdańszczanie kajali się jak za Stefana Batorego i przepraszali Polskę. A już najmniej spodziewano się, aby p. Sahm zazdrością zapłonął na widok Gdyni i skargę wytaczał, aby Polska wyłącznie przez Gdańsk morskie transporty odbierała i wysyłała.

A jednak to wszystko nie jest bajką. W

Dzielnica bankowa w Nowym Jorku.

W „starem mieście“ już przed wojną znajdowało się kilka niebotyków, obecnie jest ich tyle, że widz dostaje zawrotu głowy. Nowy gmach po prawej należy do międzynarodowej kompanji telefonów.

Aleksander Zajdlicz. 34

Duch i Krew

Powieść z czasów, które idą.

(Prawa własności zastrzeżone.)

(Ciąg dalszy)

— Prosimy, prosimy...

Powstał wprawdzie lekki szmer, ale nikt się nie odzywa z głosem sprzeciwu.

— Panowie deputowani, Polska uczyniła wszystko, by zapobiec konfliktowi. Na prowokację litewską nie odpowiedzieliśmy wkroczeniem na teren Litwy, bo na to czekały tylko Niemcy. Zadowoliliśmy się wyrzuceniem napastników i zgłoszeniem skargi do Ligi Narodów. Czyż mogliśmy pokazać więcej dobrej woli? Toć armja polska potrafiłaby ten kraik — przepraszam za słowo — zdeptać jak karalucha. Wysoka Izbo, a otóż co się dzieje! Powiem tu, czego jeszcze kraj nie wie, bo dziesięć minut temu otrzymałem dopiero depeszę. Cóż zrobili Niemcy? Wysłali na teren litewski oddział żołdaków w mundurach polskich, by upozorować napad.

Rozległy się okrzyki: hańba!

— I na tej podstawie wysłali ultimatum do Polski, żądając wycofania wojsk naszych z Litwy, wojsk, których tam niema, i zaprzestania mobilizacji oraz cofnięcia wojska na 20 kilometrów od granicy. Wysoka izbo! Czyż państwo, które chce zachować swą egzystencję i swój honor, może przyjąć takie warunki? Przytem jeśli nam dają 12 godzin do namysłu? Panowie, pokój jest rzeczą cenną i życie ludzkie to wielka rzecz, ale są jeszcze wyższe wartości. Wy Francuzi to rozumiecie. Niemcy chcą wojny... partja generałów zwyciężyła naturalnie, chcą się najpierw rozprawić z Polską. Oni liczą, że Francja poświęci Polskę... bo Francja nie chce wojny... Ale Francja wie, że jej granic broni się nad Wisłą, nie nad Renem. Francja dała swój podpis. Panowie deputowani, na wszystkich pobojowiskach francuskich od lat 150-ciu lała się krew polska i za francuską sprawę. Nie szczędziliśmy jej dla was, choć nam własnej ojczyzny nie stało. Francjo! Nie opuściliśmy cię ani pod Lipskiem, ani pod Waterloo!

Tu ambasador rozwinął duży pergamin:

— Francuzi, oto jest traktat sprzymierza. Czy to świstek papieru?

Rozległy się okrzyki: Niech żyje Polska! Nie opuścimy was!

Na mównicę wchodzi teraz starzec, byty prezydent i premjer. Na lewicy okrzyki:

— Poincaré la guerre, precz, nie chcemy!

— Francuzi! powiem wam jedno: Francja wszystko może poświęcić, ale nie honor swój! Chociażby nam zginąć wypadło, przymierza złamać nie możemy i nie złamiemy!

Na prawicy rozległy się oklaski.

— Nie zginiemy, nie bójcie się! Przetrwaliśmy rok 1914, nie damy się i teraz. Jedynie, gdybyśmy pozwolili pokonać Polskę — wtedy i nasza przyszłość byłaby przesądzona. Liga Narodów zawiodła, muszą zagrać armaty, aż zcześnie ten pruski gad, co Europę zatruł swym jadem. Wnoszę więc rezolucję: Izba wzywa rząd, by dotrzymał swego przymierza, jak tego wymaga honor Francji i dobro ludzkości — i uchwala przedłożone kredyty wojenne.

Huczne brawa rozległy się na prawicy i w centrum. Marszałek pyta, kto jest za ostatnim wnioskiem, jako dalej idącym, niech powstanie. Większość izby powstaje. Rezolucja jest przyjęta.

Ekran zaciemnia się, lampy zapalają się na chwilę, a muzyka gra tymczasem marsyljankę.

Publiczność wstaje. — Na ekranie rozjaśniło się znowu i widzimy gmach ambasady polskiej w Berlinie, obstawiony gęsto przez policję, na którą napiera olbrzymi, wielotysięczny tłum. Przed ambasadą stoi sznur samochodów. Chorągiew polską spuszczają na gmachu i ściągają. Tłum wyje z radości.

— Weg, nieder, fort.

Okrzyki te gramofon podaje w języku niemieckim.

Brama otwiera się i wychodzi szereg osób i wsiada do samochodów.

— Der Gesandte. Weg nach Warschau, nach Warschau, wier kommen bald nach.

Sypie się grad kamieni. Samochody ruszają jeden po drugim. Nagle fala ludzka się porusza. Biegnie chłopak z gazetami, potem drugi, trzeci:

— Extrablatt. Russland macht mobil.

Wszyscy wydzierają sobie dodatki nadzwyczajne. Rozlegają się entuzjastyczne okrzyki:

— Hurra... Hurra... Hurra...

Obraz przesuwa się. Widzimy pędzące samochody, a na ulicach olbrzymie tłumy. Wojsko idzie ulicami, jadą czołgi, samochody wojskowe a tłum wyje je okrzykami radości.

— Hurra. Nach Warschau! Nach Posen, Nach Oberschlesien, Nach Westpreussen, Hoch Russland. Krieg, Krieg mit Polen!

Fala ludzka przelewa się przez ulicę jak powódź, wszystko niszcząca. Widzimy twarze młokosów, rozkrzyczane w dzikim szale zapału wojennego, widzimy dzieci, dziewczęta i starców krzyczących:

— Krieg, Krieg mit Polen...

A nad wszystkiem grzmi butna pieśń żołnierska, którą podejmuje cały tłum:

— Siegreich wollen wir Polen schlagen.

Kurtyna spadła. Zapaliły się światła i ukazał się prześwietlany napis: 5 minut przerwy.

No, nareszcie, odezwał się dziadzio, dawniej było więcej przerw niż przedstawienia, a teraz, to nawet odsapnąć nie dadzą. To przecież trzeba przetrawić.

— Dziadziu, to jest najnowsza zasada by przerw nie dawać. Chodzi o to, by złudzenie było jaknajwiększe, by się ludziom zdawało, że przeżywają całą akcję. Przerwa zawsze sprowadza z powrotem na ziemię.

— A przy tem chcą się oni sprawnością techniczną pochwalić, zauważył Leon.

— To nie na nasz gust, nas starych te nowe zasady. Ja to lubiłem zawsze pomówić o tem, co się to widziało. Pogwarzyć sobie. Mój Boże, tyle to nasuwa się wspomnień. Ile to już lat! Was jeszcze na świecie nie było, a ja już byłem starszy, niż wy wszyscy. Ot, w tych latach, co to na żeniaczkę już czas ostatni. Byłem ja już zaręczony, wybrałem sobie dziewczynę hożą, córkę szkutnika, wcale posażną, jak na nasze stosunki.

(Ciąg dalszy nastąpi).

dyplomacji zamiast starej anegdoty o kanclerzu Oxienstjerna, który przestrzegał syna, aby u politykierów nie szukał mądrości, bo „nationes parva prudentia regnuntur", będą odtąd cytowali Waldemaras'a i Sahm'a, PATa i Patachona na ekranie Ligi Narodów. **A. P. B.**

Z Włocławka.

Święto pułkowe.

Uroczystości pułkowe 14 p. p. rozpoczęto Mszą św., którą odprawił ks. kap. Kosiba na dziedzińcu koszar, a następnie wygłosił do żołnierzy piękne kazanie okolicznościowe.

Na nabożeństwo przybyli licznie przedstawiciele władz państwowych i komunalnych, instytucyj i stowarzyszeń społecznych i szerokich sfer miejscowego społeczeństwa.

Po Mszy św. odbyło się zaprzysiężenie rekruta oraz wspaniała defilada, którą przyjął major Fiszer.

Liczny udział miejscowego społeczeństwa w święcie pułkowem jest dowodem szczerej i prawdziwej sympatji społeczeństwa dla 14 p. p.

Otwarcie sezonu żeglarskiego.

W ub. niedzielę dn. 18 bm. odbyła się uroczystość otwarcia sezonu żeglarskiego Kadry Żeglarskiej Ligi Morskiej i Rzecznej.

Po nabożeństwie udano się na przystań T-wa Wioślarskiego, gdzie po podniesieniu bandery i przemówieniu wice-prezesa p. Błędowskiego odbył się chrzest nowych 4-ch łodzi.

Rodzicami chrzestnemi byli pp.: Cybulska, Irzyłowska, Kryńska, Malczewska, Bojanczyk, Cybulski, Gościcki i Krzemiński.

Po poświęceniu łodzi odbyła się defilada.

Z ruchu budowlanego.

Na terenie m. Włocławka w roku 1929 wykończono budowlę 59 domów parterowych, 4 — jednopiętrowych i 2 — wielopiętrowych.

Ogólna liczba izb w wykończonych budynkach wynosi 487.

W roku 1930 wpłynęło 105 planów budowlanych. Z powyższej liczby zatwierdzono 102.

Budowli w tym roku rozpoczęto 67.

Razem w budowie obecnie znajduje się 106 budynków.

Z zawodów kolarskich.

Na międzymiastowych zawodach kolarskich odbytych w dn. 18 bm. na miejskim stadjonie zaszczytnie wyróżnili się zawodnicy bydgoscy Więcek i Dąbrowski.

Więcek w biegu głównym zdobył I-szą nagrodę i cieszył się sympatją włocławiaków.

Z miejscowych zawodników wyróżnili się Peliga, Quandt i Jastrzębski, którzy zajmują czołowe miejsca w sporcie kolarskim.

Kronika towarzyska.

W dn. 15 bm. ks. proboszcz Nowakowski pobłogosławił w Karnkowie pow. lipnowskiego, związek małżeński między p. Stefanją Gizińską, właścicielką f-y „S. Gizińska" we Włocławku a inżynierem p. Józefem Sułockim, współwłaścicielem domu handlowego „T. i J. Sułoccy" we Włocławku.

Z. B.

Z KRAJU.

WOŁKOWYSK. Wrócił do kraju, aby tu ponieść tragiczną śmierć. Reemigrant z Ameryki Wojciech Gładysiewicz, jadąc z Gdańska do domu i będąc w stanie nietrzeźwym, między stacjami Wołkowysk a Słonim wyszedł na pomost wagonu, otworzył drzwi i wypadł na tor. Następnie podniósł się, przeszedł na drugą stronę toru i tu pośliznąwszy się wpadł do głębokiego rowu z wodą, gdzie utonął.

LWÓW. Któż więc strzelił? W mieszkaniu niejakiej Sontagowej we Lwowie miał miejsce niezwykły wypadek. Oto na tle kłótni w sprawach finansowych 36-letni syn Sontagowej Maurycy postrzelić miał z rewolweru swego brata, 22-letniego Zygmunta. Domownicy, nic zawiadamiając władz, wezwali pogotowie ratunkowe i przewieźli go do szpitala. Policja wszczęła jednak dochodzenia, na których Maurycy Sontag stwierdził, iż zaszedł tu wypadek nieostrożnego obchodzenia się z bronią. Również ranny Zygmunt Sontag, który ma przestrzelone płuco, twierdzi, iż postrzelił się sam. Natomiast służba zeznała, iż widziała, jak Maurycy strzelił do swego brata. Dochodzenia w toku,

Uroczystość polskiego wychodźtwa na Morawach.

(Wiadomość własna „Dzien. Bydg.")

Przed kilku dniami odbyło się w dużej sali Domu Polskiego **w Morawskiej Ostrawie** zebranie przedstawicieli wszystkich skupień polskiego wychodźtwa na Morawach i Śląsku czeskim. Z najdalszych zakątków terenu przybyli delegaci, by przy wspólnem święconem, jakie dla nich urządził zarząd naczelny **polskich związków szkolnych na Morawach,** wyrazić swą tęsknotę za krajem rodzinnym, wypowiedzieć swe żale z powodu konieczności stałego przebywania za granicami Ojczyzny i przy sposobności omówić szereg spraw natury organizacyjnej.

W „święconem" wzięło udział ponad 100 delegatów, głównie przedstawicieli organizacyj robotniczych, górniczych itp.

Uroczystość zagaił dyrektor **Pawełek,** który wyraził zadowolenie z powodu tak licznego przybycia delegacyj i podkreślił znaczny postęp, który na każdym kroku należy stwierdzić w ostatnim roku w życiu wychodźtwa polskiego na Morawach. Postęp ten nietylko wyraża się w utrzymaniu stanu posiadania szkolnictwa polskiego na Morawach, lecz przedewszystkiem **w rosnącem uświadomieniu narodowem,** w znacznym wzroście ilości członków polskich organizacyj wychodźczych, w wielkiem zainteresowaniu robotnika polskiego polską sztuką, we wzroście czytelnictwa, we wzroście ilości odczytów, które dziś odbywają się w każdem środowisku prawie co tygodnia i podkreślił wielką **wdzięczność wychodźtwa polskiego konsulatowi polskiemu w Mor. Ostrawie,** który na każdym kroku okazuje swą dobrą wolę i nie szczędzi trudów, by ulżyć losowi polskiej emigracji. W imieniu wszystkich organizacyj polskiej emigracji wyraził on obecnemu na zebraniu konsulowi **Dr. Karolowi Ripie** serdeczne podziękowanie za jego trudy poniesione przy organizowaniu naszego wychodźtwa.

W odpowiedzi konsul Dr. Ripa podziękował przedstawicielom polskiego wychodźtwa za ich przywiązanie do polskiej sprawy, za głębokie zaufanie, jakiem darzą polski urząd konsularny w Mor. Ostrawie, **wezwał do wytrwania w swoich organizacjach, do posyłania dzieci do polskich szkół wychodźczych na Morawach.**

Po przemówieniu księdza z Mor. Ostrawy, który z zachwytem wyraził się o moralnem prowadzeniu się polskiego wychodźtwa na Morawach, podkreślając również postęp, jaki w ostatnim roku uczyniono w kierunku współpracy i **zbliżenia między polską a czeską ludnością** na tym terenie, — zebranie przeciągnęło się do późnego wieczora, nosząc ze wszech miar podniosły i serdeczny charakter.

Protest przeciwko zamknięciu opery katowickiej.

Jak wiadomo, zarząd Towarzystwa Przyjaciół Teatru Polskiego w Katowicach uchwalił zwinąć w następnym sezonie dział operowy Teatru Polskiego w Katowicach.

Wobec tej uchwały odbyło się walne zebranie zespołu Teatru Polskiego, na którem uchwalono zwrócić się do wszystkich czynników miarodajnych, prasy, organizacyj i stowarzyszeń oraz społeczeństwa na Górnym Śląsku i w całej Polsce z protestem przeciwko zamknięciu opery katowickiej.

Francuzi pomogą nam wykończyć nową kolej do Gdyni.

Do Polski przybyli przedstawiciele firmy Schneider-Creso i banku des Pais Bas w sprawie udzielenia pomocy przy budowie linji węglowej Górny Śląsk—Gdynia. Niebawem przyjedzie do Polski specjalny ekspert, który zbada dotychczasowy stan budowy. Delegaci zostali przyjęci przez ministra komunikacji i udają się jutro w sobotę do Gdyni w celu obejrzenia portu.

Wycieczka dziennikarzy polskich

ze St. Zjedn. Ameryki Półn. i Kanady.

Według wiadomości z Nowego Jorku wyjedzie w dniu 18 czerwca br. na pokładzie okrętu Polskiego Transatlantyckiego Towarzystwa Okrętowego wycieczka dziennikarzy ze Stanów Zjedn. Ameryki i Kanady w składzie 12 osób. Wycieczka ta będzie miała bardzo poważne znaczenie dla pogłębienia stosunków między krajem macierzystym a emigracją, ponieważ wrażenia uczestników wycieczki staną się pośrednio wrażeniami całej Polonji amerykańskiej i kanadyjskiej.

Śląsk Opolski pragnie lepszej komunikacji kolejowej.

Reichstag obradował nad budżetem ministerstwa komunikacji. Poseł centrowy Ehrhardt domagał się lepszych sieci komunikacyjnych na G. Śląsku niemieckim, powołując się na odcięcie licznych ośrodków od linji kolejowej, skutkiem wykreślenia granic wschodnich Rzeszy. Gospodarstwu G. Śląska niemieckiego grozi niechybna zagłada, jeżeli towarzystwo kolei niemieckich ograniczać się będzie tylko do budowy linji dojazdowych. Przemysł niemiecki na pograniczu nie może dotrzymać kroku konkurencji polskiej, której koszty produkcji i transportu są o wiele niższe od niemieckich. Przemysł węglowy na G. Śląsku żąda transportów drogą wodną i lądową.

Zapisujcie się na członków Polskiego Białego Krzyża!

Polskie władze kolejowe idą Niemcom na rękę.

Począwszy od dnia 15 maja dwa tranzytowe niemieckie pociągi pospieszne kursujące na linji Berlin—Ejtkuny, korzystają z ulg wyjątkowych, przewidzianych niemiecko-polskim kolejowym układem warszawskim. Podróżni, korzystający z tych pociągów dla przejazdu z Niemiec do Prus Wschodnich i w kierunku odwrotnym, nie podlegają na linjach polskich żadnym formalnościom celnym ani paszportowym i nie potrzebują posiadać polskich wiz paszportowych. Podróż pociągami z Niemiec do Polski i odwrotnie mogą odbywać pasażerowie, wysiadając na stacjach w Chojnicach i Tczewie, gdzie odbywa się równocześnie polska i niemiecka kontrola celna i paszportowa.

Zarządzenia powyższe świadczą dostatecznie o daleko idącej dobrej woli Polski w kierunku jaknajszerszego ułatwienia komunikacji kolejowej między Rzeszą niemiecką a Prusami Wschodniemi przez terytorjum Polski, a równocześnie przekreślają skargi niemieckie, rozszerzane w tej sprawie przez pewne koła niemieckie i ich prasę.

Listy z Paryża.

Wewnętrzne położenie polityczne Francji.

Paryż, w maju.

Korzystając z wakacyj wielkanocnych, dwa umiarkowane stronnictwa francuskie odbyły swe kongresy doroczne: 11 maja ukończył się w Angers **kongres „Aljansu Demokratycznego“**, a 17 maja zamknęła swe obrady w Marsylji **„Federacja Republikańska“**. Nie licząc drobniejszych ugrupowań, cztery są we Francji stronnictwa republikańskie: socjaliści, radykałowie, „Aljans“ i „Federacja“; na lewo od socjalistów są komuniści; na prawo od „Federacji“ — niepogodzeni z Republiką „katolicy“ (coraz ich mniej zresztą) i nieliczny obóz monarchistyczny. Taki jest wachlarz polityczny francuski w kraju; w parlamencie grup jest więcej, ale raczej ambicje przywódców niż różnice w opinjach są tego powodem.

Dwa już lata minęły od ostatnich wyborów; za dwa lata będą wybory nowe. U władzy jest ciągle większość umiarkowana na grupach środka i prawicy się opierająca. Nic dziwnego, że działacze polityczni już się zastanawiają nad tem, czy formacje, w których idą, są dla ich partyj pożyteczne, czy wobec wyborów w 1932 roku nie lepiej byłoby przeprowadzić pewne przegrupowania. **Radykałowie są w opozycji** od listopada 1928 r. Istnieje teoretyczna obawa, aby znów się nie ułożyli z socjalistami i nie poszli razem z nimi do wyborów (jak w 1924), co wobec faktu, że większość centrowo-prawicowa rządzi od lipca 1926, mogłoby w przyszłej Izbie dać większość kartelowi lewicy.

Narazie żadnego kartelu niema, a nawet wzajemne stosunki radykałów z socjalistami są dość chłodne. I jak może być inaczej, skoro od początku istnienia obecnej Izby posłów, ilość radykałów zmalała z 125 do 114, a na 11 mandatów przez nich utraconych 7 zdobyli w wyborach uzupełniających socjaliści.

Francuska partja socjalistyczna znajduje się niewątpliwie w okresie rozrostu i to kosztem zarówno swych sąsiadów z lewej (komunistów) jak i z prawej strony (radykałów). Kiedy w 1921 r. partja socjalistyczna liczyła tylko 30 000 członków, płacących składki, dziś ich ma 120 000; w tym samym okresie czasu ilość członków partji komunistycznej spadła z 130 000 do 30 000. Ta okoliczność zmusza jednak przywódców socjalistycznych nie do kuszenia się z radykałami, partją „burżuazyjną“, a do **radykalizowania swego własnego programu**. Utrudnia to odbudowę kartelu lewicy i odosobnia radykałów.

Wódz tych ostatnich, p. Edward Herriot, jeszcze niedawno napisał, że właściwie wyborcy dzielą się na **„czerwonych“ i na „białych“**. Przeciwko takiemu uproszczeniu protestuje z kurtuazją deklaracja programowa „Aljansu Demokratycznego“. Wierny swemu staremu hasłu: „Ani dyktatury, ani rewolucji“, Aljans widzi wielkie niebezpieczeństwo **w ciągłej walce dwu przeciwnych sobie bloków**; jako stronnictwo centrowe chce Aljans polityki, która „nie byłaby ani prawicową, ani lewicową“, polityki odpowiadającej „olbrzymiej większości Francuzów“, jedynej polityki „mogącej zapewnić równowagę rządu“. Tylko pod tym warunkiem wybory w 1932 „odsuną grożące Francji niebezpieczeństwa“.

Uchwały Aljansu Demokratycznego powzięte w Angers są miodem posmarowaną **przynętą dla radykałów**. Chwila jest dobrze wybrana, albowiem radykałowie z powodu socjalistycznych sukcesów serca mają żółcią przepojone. Pomimo to wątpimy, aby odwrócili się od socjalistów i podali rękę swym sąsiadom z prawej strony. W ciągu całej swej karjery politycznej nie znali radykałowie „wrogów na lewicy“ i odrzucali „kompromisy na prawicy“. Boją się bardzo zmienić taktykę z obawy, aby nie byli zgnieceni między socjalistami a swymi nowymi sojusznikami, w których szczerość nie wierzą.

Ale Federacja Republikańska, wraz z Aljansem Demokratycznym dziś za rządy we Francji odpowiedzialna, zmarszczyła brwi na swych centrowych sprzymierzeńców z racji ich ostatniego posunięcia. Ponieważ taktyka to nie nowa, ponieważ o **„większości koncentracyjnej“** mówi się już w Paryżu oddawna, a większość ta wykluczałaby na lewicy socjalistów a na prawicy Federację, przeto ta ostatnia dała w swej marsylskiej uchwale wyraz radości, że „dotychczas rozbiły się wszelkie próby przesunięcia na lewo pod nazwą koncentracji“. „Federacja i nadal pójdzie ręka w rękę ze stronnictwami antykartelowemi i antysocjalistycznemi“ — czytamy tam, co jednak oznacza, że na wypadek gdyby radykałowie zerwali stanowczo z socjalistami, to Federacja wpuściłaby ich do większości rządowej. Takie stanowisko jest już kompromisem i musiał się nań zgodzić w Marsylji p. Ludwik Marin, bo inaczej doprowadziłby w swej partji do rozłamu.

Zbyt daleko jest jeszcze maj 1932 r., aby już przewidywać, w jakim ordynku pójdą do wyborów stronnictwa francuskie. Ale jedno jest pewne: ze strony obecnych ugrupowań rządowych, a więc zarówno Aljansu jak i Federacji (pomimo p. Marin'a) uczynione będą **duże wysiłki, aby odciągnąć radykałów od idei kartelu lewicy.**

Kazimierz Smogorzewski.

Wystawa higjeniczna w Dreźnie.

Ogólne wrażenie. Muzeum Higjeny. Brak pawilonu polskiego. Piękne Drezno na wiosnę!

Drezno, w maju.

Dwa wagony, pełne braci dziennikarskiej z Berlina. Ukraińcy i Japończycy, Szwedzi i Portugalczycy. Na dworcu głównym pakują nas do autobusów i po chwili już każą nam łazić po olbrzymich, niedokończonych jeszcze częściowo pawilonach.

Międzynarodowa **Wystawa Higjeniczna w Dreźnie kosztować miała 20 miljonów marek. Czy to się wróci?** Lak wie dziś tyle o higjenie, że nie będzie urządzał specjalnych pielgrzymek do Drezna; **lekarze** — i owszem, chociaż **zwykle chcą na higjenie zarobić a nie płacić**.

Jakiś poważny dowcipniś powiedział, że lepiejby Niemcy zrobiły i więcej się higjenie przysłużyły, gdyby pieniądze, wydawane na wystawę, zużyły na nowoczesne budynki mieszkalne. Zapewne. Jedyne, co po wystawie (otwarta przez całe lato) pozostanie — to nowy gmach i zwiększone zbiory **Muzeum Higjeny**, gdzie nie brak okropności, nie mających żadnego związku z „tematem“, jak choćby potwornej wielkości i brzydoty posąg kobiecy na dziedzińcu. Ale to są „ich pieniądze“...

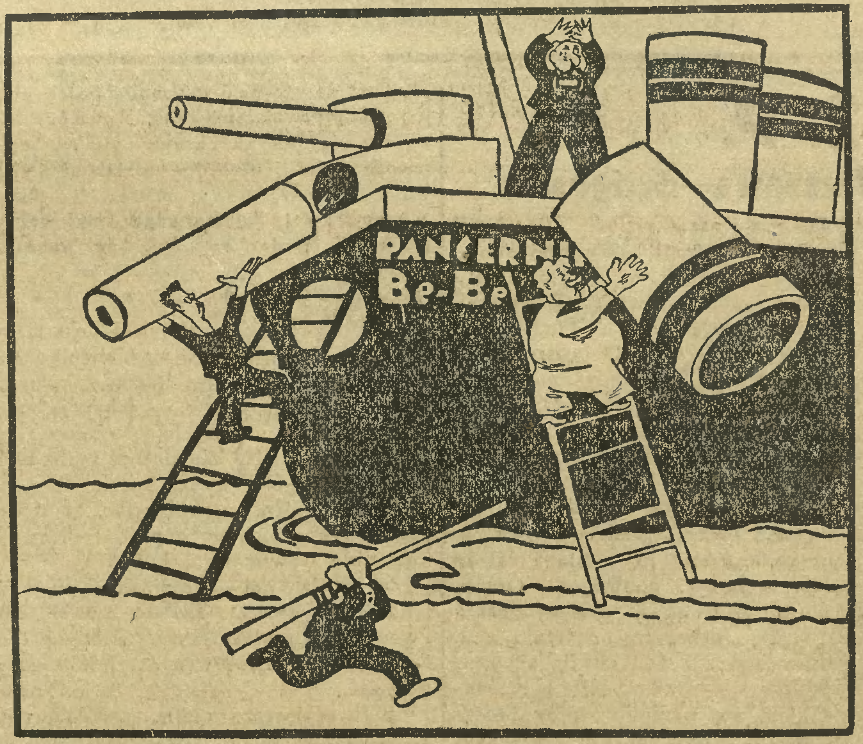
Brak pawilonu polskiego. Donosiłem już o tem telegraficznie. Szkoda. Litwa paraduje takiemi zdobyczami higjeny i warunków sanitarnych w Kownie, Szawlach i u szaulisów, że... szkoda! Turcja, Jugosławja — Bóg wie kto (nie mówię już o wielkich tego świata) — pokazali, że są. A nas niema. **Nieobecni** — mówi Francuz — **nigdy nie mają racji**...

Wystawa taka, owaka. Ale Drezno na wiosnę (i wogóle) piękne. **Galerja z nieśmiertelnemi dziełami sztuki.** (Ludzie oglądają sześć palców papieża Sykstusa, klęczącego przed Madonną). **I Zwinger prześliczny, właśnie odnawiany.** I Łaba i saska Szwajcarja — Weisser Hirsch i cudowne okolice górzyste z zameczkami, hotelami, zielonym lasem i błękitem nieba i wody. **Piękne jest Drezno, miasto elektorów saskich, którzy dosięgli zaszczytu noszenia Korony Polskiej.**

Wyjeżdżamy. Żegnają nas strzeliste linje katolickiej kaplicy królewskiej i ciężki gmach protestanckiej Frauenkirche z pomnikiem Luthera przed kościołem...

Dr. A. B.

Niemcy budują pancernik „B“

a u nas rozbiera się pancernik „Be-Be“, bo osiadł na mieliźnie.

Skandal towarzyski w Genewie.

Od pewnego czasu krążyła w międzynarodowem środowisku genewskiem wiadomość o pretensjach, zgłoszonych przez pewnego właściciela willi podmiejskiej do dyrektora biura międzynarodowego instytutu współpracy intelektualnej Luchaire'a. Właściciel tej willi, w której Luchaire zamieszkiwał w roku ubiegłym, zauważył brak znacznej ilości wartościowych przedmiotów, które, jego zdaniem, zginęły w czasie pobytu Luchaire'a w willi i jego rodziny.

Nagłą decyzję komisji współpracy intelektualnej, dotyczącą reorganizacji instytutu oraz dymisję jego dyrektora, przypisują w dużej mierze trosce o dobro instytutu, na którego czele stał Luchaire.

„La Suisse“ podaje wiadomość, że właściciel owej willi zgłosił skargę sądową przeciwko synowi Luchaire'a i jego szoferowi, oskarżonym o włamanie do szaf i pokoju, w których znajdowały się zaginione przedmioty. Również sam dyrektor oraz jego żona oskarżeni są o używanie nakrycia i naczyń stołowych, które znajdowały się w zamkniętych szafach i z których znaczna część zaginęła.

Krwawe walki w Chinach.

Po kilkutygodniowej zaciekłej walce, w której brały udział tanki i aeroplany do bombardowania, rządowe oddziały chińskie zajęły silnie ufortyfikowaną miejscowość Kwei-Teh na granicy prowincyj Honan -Kiang-Si. Czang-Kai-Czek, który sam kierował walką, nakazał ostatecznie swej pierwszej dywizji „wzorowej“, wyszkolonej przez instruktorów niemieckich, dokonać wyłomu w murach i wziąć miasto szturmem. Według komunikatu rządowego, wzięto 6000 jeńców i zdobyto 8 armat i wiele karabinów maszynowych. Straty, poniesione w walkach, wynoszą około 3 tysięcy ludzi.

Kanclerz Schober kokietuje drobnych kupców.

W Wiedniu rozpoczął się kongres międzynarodowego Związku Kupców Detalicznych, handlujących żywnością. Kanclerz Schober powitał kongres, stwierdzając z zadowoleniem, że kupiectwo nie jest bynajmniej nastrojone defetystycznie. Zadaniem każdego rządu — oświadczył kanclerz Schober — jest ochrona stanu średniego. Należy się spodziewać, że stan średni, któremu groziło zmiażdżenie przez dwa kamienie młyńskie okaże się silniejszym, niż kamienie.

Z życia katolickiego Belgji.

Pierwszy narodowy kongres eucharystyczny w Mechlinie. — Pielgrzymka 5.000 młodzieży belg. do Lourdes.

(KAP). Celem uczczenia przypadającego na ten rok stulecia niepodległości Belgji przez manifestację katolików, Episkopat belgijski zwołuje do Mechlina na czas od 28 do 31 sierpnia rb. pierwszy krajowy kongres eucharystyczny. Równocześnie w Brukseli będzie obradował międzynarodowy kongres dziennikarzy katolickich, którego uczestnicy wezmą udział w końcowej ceremonji kongresu eucharystycznego w Mechlinie i zwiedzą międzynarodowe wystawy w Antwerpji i w Liège.

Kierownicy katolickiej młodzieży belgijskiej urządzili dla niej ostatnio wielką pielgrzymkę do Lourdes. Pięć specjalnych pociągów z Antwerpji, Brukseli, Liège, Namur i Charleroi powiozła pięć tysięcy młodych Belgów: studentów, robotników i wieśniaków. Wśród uczestników pielgrzymki, którą umożliwiła ofiarność katolików belgijskich, znajdowało się wielu chorych.

Akcja katolicka a społeczeństwo.

Od samego początku chrześcijaństwa w historji jego powtarzały się epoki, kiedy ze wzmożoną siłą o łódź Piotrową uderzały złowrogie fale, usiłujące ją zmiażdżyć i pogrążyć w otchłani. Z ataków tych Kościół wychodził zawsze zwycięsko, wzmocniony jeszcze i coraz świetniejszym jaśniejący blaskiem.

Epokę podobną przeżywamy obecnie. Biją w Kościół tarany niewiary, sekciarstwa — godzą w jego podstawy usiłowaniem zerwania węzłów rodzinnych, usunięciem religji ze szkół.

Wiemy, że i te zakusy będą daremne, kiedy bowiem rdzeń zdrowy, nie ima się go zgnilizna. Jednakże wobec natężenia złych mocy, które może już ostatnie a zatem najsilniejsze przypuszczają szturmy, potrzeba skonsolidować siły obronne.

W tej myśli Ojciec św. Pius XI. zmobilizować pragnie do walki z wrogami Kościoła — wszystkich wyznawców Chrystusa, wzbudzić pragnie w ludziach świeckich ducha Apostolstwa, aby wszelkie organizacje, jednostki katolickie stanęły do pomocy duchowieństwu, celem odnowienia życia chrześcijańskiego w rodzinie i społeczeństwie.

Akcja ta nazywa się „Akcją Katolicką", zadaniem jej jest rozwijać apostolstwo zbiorowe i przygotowywać do niego jednostki. A że siła apostolstwa wypływa jedynie z życia nadprzyrodzonego, a życie nadprzyrodzone czerpie ją z Eucharystji — przeto w Niej szukać należy źródła ożywczej siły, potrzebnej do spełnienia zadań i obowiązków katolika, żołnierza idei Chrystusowej.

Jak to treściwie a dobitnie scharakteryzował Ojciec św. w liście do przewodniczącej Międzyn. Misji Kobiet Katolickich p. Steenbergh - Engeringh: „Akcja Katolicka jest udziałem świeckich w apostolstwie hierarchicznem Kościoła katol. dla obrony zasad religijnych i moralnych oraz dla rozwoju zdrowej i pożytecznej akcji społecznej pod przewodnictwem hierarchji kościelnej, niezależnie i ponad wszystkie partje polityczne, celem odnowienia życia katolickiego w rodzinie i społeczeństwie".

Wczasie I. Kraj. Kongresu Eucharystycznego w Polsce obraduje sekcja dla Akcji Katolickiej — w piątek 27-go VI. br. Obejmuje ona trzy referaty: „Stan Akcji Katolickiej w Polsce" scharakteryzuje X. dr. Stan. Bross, na temat „Eucharystja podstawą ducha apostolstwa" mówić będzie dr. Stefan Glaser, prof. Uniw. Stefana Batorego z Wilna, o „Pielęgnowaniu życia eucharystycznego w organizacjach Akcji Katolickiej" zareferuje dr. Tadeusz Stark z Katowic.

Nauka — literatura — sztuka

Uniwersytety katolickie w Ameryce.

(KAP.) Zainicjowana niedawno przez biskupa dra Schrembsa zbiórka funduszów na założenie uniwersytetu katolickiego w Cleveland w ciągu kilku miesięcy przyniosła 2.514.000 dolarów. Uniwersytet ten będzie kierowany przez księży jezuitów. Budowa nowej uczelni zacznie się prawdopodobnie w najbliższym czasie. Uniwersytet katolicki w Waszyngtonie otrzymał niedawno na rozbudowę bibljoteki dwie ofiary w sumie 140.000 dolarów.

Zamknięcie wystawy sztuki polskiej w Gdańsku.

W Gdańsku zamknięta została po trzytygodniowem trwaniu, wystawa malarstwa polskiego, która mieściła się w sali gdańskiego muzeum. Wystawa ta wywołała żywe zainteresowanie wśród ludności gdańskiej. Zwiedziło ją m. in. 1.200 dzieci szkolnych, w tem młodzież kilku szkół niemieckich.

Chór polski w Budapeszcie.

Do Budapesztu przybył odbywający tournée po południowym wschodzie Europy chór techników ze Lwowa, złożony z 43 osób. Członkowie chóru zwiedzili miasto. Chór wykona szereg pieśni polskich w radjo budapeszteńskiem.

Seminarjum rumuńskie w Rzymie.

(KAP). W Rzymie odbyło się uroczystość założenia kamienia węgielnego pod seminarjum rumuńskie w Rzymie. Na tę uroczystość przybyli do Rzymu prawie wszyscy biskupi z Rumunji.

Poświęcenia kamienia dokonał kardynał Sincero w obecności poselstwa rumuńskiego, wielu dostojników duchownych i świeckich i zaproszonych osób z dyplomacji.

Literatura a przestępczość.

(KAP) W miejscowości North Bay w Ameryce 15-letnia dziewczyna zabiła własną matkę za to, że ta nie pozwalała jej spacerować z pewnym młodzieńcem. Ojciec nieszczęśliwej dziewczyny, składając zenania w urzędzie policyjnym, nie wahał się ani przez chwilę zaznaczyć że głównym powodem tragedji były złe książki o sensacyjnej i awanturniczej treści, które młoda dziewczyna stale czytywała. Zastanawiając się nad tym smutnym wypadkiem organ Stolicy Apostolskiej „Osservatore Romano" pisze:

Lektura pewnych książek tak zdeprawowała wrażliwą uczuciowość 15-letniego dziecka, że sądziło ono, iż miłość usprawiedliwia wszystko — również i zamordowanie matki. Od tego rodzaju lektury prowadzi logiczna droga do przestępstwa. I nie może być inaczej. Mamy tu rezultaty tej nadmiernej wolności, jaka pozostawiana jest młodzieży w wyborze lektury... W tym wstrząsającym wypadku z czarnej kroniki tkwi straszliwe ostrzeżenie dla rodziców. Zbyt często jest się skłonnym zapominać, że młodzież zgodnie z jej naturą cechuje nadmierna wrażliwość na wszelkie wpływy. Literatura pewnego rodzaju jest właśnie szczególnie nieodpowiednia dla dusz młodzieńczych, ponieważ nie mają one sił do walki i do przeciwstawiania się żądzom, budzonym i podniecanym przez takie książki. Naturalnie, nie zawsze i nie wszyscy młodzi ludzie dochodzą do przestępstwa, jak owa dziewczyna amerykańska, ale już jest źle, gdy ich życie uczuciowe, intelektualne i moralne podlega zbrodniczym wpływom. Istnieje tylko jeden sposób przeciwdziałania fatalnym skutkom tej literatury; czuwanie nad młodzieżą i zapobieganie złu.

Głosy z pod ziemi.

Są chwile, w których duszę zbiera lęk,
Że się już zbliża talentu zatrata,
I że nie dojdę przez barwę i dźwięk
Do tej najwyższej istoty wszechświata.

Są chwile, w których serce moje łka,
Że przeminęło mi życia południe,
I żem wyczerpał niebacznie do dna
Niewyczerpaną duszy mojej studnię.

Są chwile, w których serce zbiera żal,
Że meta drogi mojej niedaleka.
Że to co piękne, uleciało w dal,
I że mię tylko to, co brzydkie czeka.

I coraz częściej, gdy zagaśnie dzień,
Głosy z pod ziemi wołają mię skrycie:
Wypita czara — bracie odejdź w cień,
Bo już przeżyłeś to, co daje życie!

Henryk Zbierzchowski.

A. A. U. — S. P.

Podróż samolotem Bydgoszcz—Warszawa—Bydgoszcz.

„Naprzód z postępem" — oto hasło, które wszystkie państwa współczesne na całym świecie wprowadzają z całą energją w życie. We wszystkich dziedzinach daje się zauważyć wyścig pracy, a szczególniej — w komunikacji. Zniknęły prawie typowe wehikuły ciągnione przez czworonożne bieguny (konie), automobilizm — zdawało się — rozpoczął wszechwładne królowanie, a oto już wszystkie narody wprowadzają w życie nowy środek lokomocji — samolot. I nie zdziwi się ludzkość, gdy niebawem za lat kilka auto stanie się zabytkiem, które będzie można oglądać tylko w muzeum...

* * *

Komunikację lotniczą w Polsce utrzymują Polskie Linje Lotnicze „L. O. T.". Służą do tego samoloty pasażerskie typu A. A. U., A. A. E. — S. P. Z Bydgoszczy do Warszawy kursują tylko stalowej konstrukcji aeroplany ze znakiem A. A. U. — S. P. Są to jednopłatowce, posiadające kabinę tylko na cztery osoby. Masywna budowa tej maszyny jest niejako zachętą dla człowieka do skosztowania rozkoszy odbycia podróży drogą powietrzną.

Szybować sobie w przestworzach tak, jak nasze długoogonie jaskółki, czubkowate czajki lub długonogie boćki. Cóż to za rozkosz! Przypomina się piosnka, którą nieraz sobie śpiewałem:

„Gdyby rannem słonkiem,
Wzlecieć mi z skowronkiem
Gdyby z jaskółeczką
Bujać mi po niebie..."

Skromne to, aczkolwiek „kosztowne" życzenie rozmarzonej ongiś młodej głowy, zostało urzeczywistnione. Tak. Stało się dokonanym faktem, że na stalowym coprawda ptaku, zwanym A. A. U. — S. P. odbyłem podróż powietrzną z Bydgoszczy do Warszawy i zpowrotem.

Autem P. L. L. „Lot" przybyłem wraz z pewnym podróżnym na lotnisko, gdzie stał już przygotowany do lotu samolot. Zbadano nasze bilety, zważono nas i nasze walizki. Po chwili zajęliśmy miejsca w kabinie. Warknął silnik, a śmigło poczęło świstać. Powoli czołgaliśmy się po ziemi, poczem nasz „smok powietrzny" odwrócił się pod wiatr i ruszył z nami w powietrze. Chwila odbicia się od ziemi sprawia niesamowite wrażenie. Zostaliśmy nagle poderwani. Utraciliśmy twardy grunt z pod siebie. Poczuliśmy, że wznosimy się w górę. Uczucie w tym momencie jest doprawdy głupie.... Niema się czasu zastanawiać nad przejawami swych przeżyć wewnętrznych, gdyż już znajdujemy się nad naszym grodem bydgoskim i okolicą, przepasaną srebrną wstęgą Brdy i umajoną zielenią lasów pobliskich. Oczom się wprost nie chce wierzyć, jaką Bydgoszcz przedstawia cudną panoramę z lotu ptaka. Horyzont przed nami z każdą chwilą się rozszerza. Wznosimy się coraz wyżej. Ulice naszego miasta stają się wąziutkie, niby proste linje, po bokach których poustawiano domki wielkości paczek z zapałkami. Wyraźniej rzucają się w oczy wieżyce bydgoskich kościołów i większe gmachy miejskie oraz państwowe, a w dali, widać szeroki, srebrem szyty pas matki rzek polskich Wisły i lasy pomorskie.

Lecimy nad lasem. Na lewo widać coraz wyraźniej Wisłę. Nasz samolot szybuje na wysokości mniejwięcej 500 do 700 metrów. W kabinie warkot silnika prawie nas ogłusza. Pragnąc się porozumieć z sąsiadem, musiałem się przybliżyć doń i drzeć się w niebogłosy do jego ucha. Posuwamy się szybko. Czasami, zdaje się, opadamy, to znowu, wznosimy się w górę... Te momenty wpływają nieprzyjemnie na pasażera. Mój sąsiad, biedaczysko, zbladł, jak kreda. Zdradzał pewien niepokój, co oczywista i mnie się udzieliło. Robiłem jednak minę taką, jak Zagłoba, kiedy oddawał Gustawowi, królowi szwedzkiemu, Niederlandy. Toruń zauważyliśmy po lewej ręce. Po chwili przelecieliśmy na prawy brzeg Wisły, skąd już było widać Włocławek. Pod nami ziemia podzielona pługiem na równe kwadraciki pólek pooranych lub pokrytych zielenią zbóż. Przed oczyma przesuwają się, jak na ekranie, piękne krajobrazy, urocze wioski, otoczone ogrodami kwitnącemi, laski, jeziorka, stawy, miasta i miasteczka, a wszystko to w barwach majowej zieleni i kwiecia. Cudne są doprawdy zakątki ziemi polskiej!

* * *

— Przepraszam — odezwał się mój współtowarzysz — pan trzyma się dzielnie... Czy często pan podróżuje samolotem?

— O bardzo często — odpowiadam z całą stanowczością. Skłamałem świadomie, aby mu dodać odwagi. Na samolotach podróżuje się — ciągnę dalej — bezpieczniej, jak samochodem. Nie potrzebujemy się obawiać... o drzewo nie zawadzimy, a kamieni w powietrzu niema, więc kozła nie wywiniemy...

— He, he, he! — uśmiechnął się mój interlokutor i zamilkł. Zrobiło mu się nieswojo. Poznałem to po jego minie. Zamknął tedy oczy i udawał, że nic nie widzi i niczego się nie obawia....

Byłbym jeszcze z nim gawędził, aby jakoś szybciej przeszedł czas tej powietrznej podróży, ale dałem temu spokój.

Przed nami ukazały się wysokie żelaznej konstrukcji maszty telegrafu bez drutu. A więc jesteśmy już nad Warszawą. Z nieco przymglonego powietrza wyłaniają się domki przymiejskie, linja kolejowa, dworzec główny i otóż lotnisko Warszawa.

Lądujemy. Aparat osiadł lekko, jak ptak i potoczył się po ziemi w kierunku stacji lotniczej. Odetchnęliśmy. Bogu chwała! Szczęśliwie przybyliśmy na miejsce celu podróży. Gdy nogi poczuły twardy grunt ziemi pod sobą, nabrały odrazu elastyczności i z gracją, jak przystało na podróżnika powietrznego, poniosły mnie do śródmieścia stolicy, w której z dobrym trzosem można się świetnie zabawić i goły, jak Adam z raju powrócić — ze skwaszoną miną do swego prowincjonalnego gniazda.

* * *

Z Warszawy do Bydgoszczy jechało wraz ze mną dwóch pasażerów. Jeden z nich był prawdopodobnie propagandzistą morza, bo wręczył mi ulotkę, a drugi niskiego wzrostu — major piechoty. Po załatwieniu wszelkich formalności, wsiedliśmy do kabiny samolotu. Major, widocznie debiutant w podróżowaniu lotniczem, zdradzał pewiem niepokój. Gdy drzwiczki zamknęły się za nami, westchnąwszy z rezygnacją wyrzekł: „Stało się". Natychmiast założył sobie pas ochronny i kiedy posuwał się samolot na miejsce startu, kręcił głową niespokojnie i mrużył oczy. Wyczuć było można, że ma „pietra"...

Silnik warknął głośniej i z miejsca poczęliśmy się wznosić w górę. Pilot zaraz skierował samolot na linję Warszawa — Bydgoszcz. Niebo było pogodne. Wdali na choryzoncie ukazały się deszczowe chmury. Szybowaliśmy na wysoskości 400—500 mtr. Znowu te niesamowite wyboje i dziury w powietrzu. Aparat posuwał się spokojnie naprzód.

Po godzinie jazdy, wjechaliśmy pomiędzy dwie burze, które się posuwały ku nam z zawrotną szybkością. Zdążymy uciec, czy nie? — takie zadawaliśmy sobie pytanie. I uciekliśmy na nasze szczęście. Trochę tylko deszcz zmoczył nasz aparat i pilota. Obniżyliśmy lot do wysokości 200—300 mtr. Posuwaliśmy się tuż nad Wisłą, przy której leżą znane miasta Włocławek, Toruń itd. Od Torunia znowu opuściliśmy się niżej. Lecieliśmy na wysokości 150—200 mtr. nad torem kolejowym. Po kilku minutach z za pagórka ukazały się wieżyczki bydgoskich kościołów, przelecieliśmy nad Szwederowem i wylądowaliśmy cali i zdrowi na lotnisku w Bydgoszczy.

* * *

Samolot prowadził pilot p. Jakubowski. Pasażerów powierzających mu swe życie, zapewniam, że mogą być bezpieczni i spokojni. O wypadek łatwiej na ziemi, niż w powietrzu. Aparat kierowany tak wytrawną ręką, w razie nawet nieprzewidzianego wypadku, może bezpiecznie wylądować na ziemię. Dotychczas jednak Polskie Linje Lotnicze „Lot" dzierżą w lotnictwie cywilnem prym, gdyż nie miały ani jednej katastrofy. Zachęcam tedy wszystkich, aby korzystali z tak wielkiej dogodności, jaką jest komunikacja lotnicza w Polsce.

Klemens Kobierski.

Tygodniowy przegląd polityki zagranicznej.

Konferencja pan-europejska w Berlinie. — Niemcy przeciw Zjednoczonej Europie. — Polacy zadecydują o ukształtowaniu Pan-Europy.

Ubiegłej niedzieli odbyła się w Berlinie konferencja delegatów towarzystw z różnych krajów europejskich, należących do organizacji pod nazwą Pan-Europa. Wyraz Europa podobno zaczerpnięty z języka Fenicjan, u których „ereb“ oznaczał ciemność, zachód, w przeciwstawieniu do „azi“ — poranka, oznacza część świata, której mieszkańcy sobie przypisują światłość nadewszystko. Dodatek PAN do Europy jest przymiotnikiem z greckiego języka, oznaczającym „wszystko“. PAN-EUROPA czyli Wszech-Europa jest przeciwstawieniem **Europy rozbitej.** W politycznej gwarze używany był przymiotnik ten w zestawieniach Pan-Ameryka, panslawizm, pangermanizm i panazjatyzm.

Dawny panslawizm oznaczał pomysł zagarnięcia wszystkich Słowian przez Rosję pod berłem carów. Czesi i narody słowiańskie Bałkanu, uciśnione przez Niemców, względnie Turków, roznamiętniały się do panslawizmu. Polska, zaznawszy rozbioru i rządów carskich, oczywiście spluwała na podobne pomysły. Dziś panslawizm w starej postaci jest pogrzebany. Istnieje tylko jako dążność kulturalna celem bliższego poznania naukowego słowiańszczyzny.

Żywy natomiast jest **pangermanizm,** którego siedzibą jest **Berlin.** Prusacy pragną wchłonąc wszystkie ludy, używające germańskiego języka, a więc Austrję, Holandję, Szwajcarję, flamandzką część Belgji i Skandynawję. Hasło pangermanizmu propagują Prusacy w innej formie w Anglji oraz w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej. Praktyczny wynik tej agitacji w Stanach Zjednoczonych okazuje **uprzywilejowanie imigrantów z krajów germańskich,** a zamknięcie niemal granicy dla wychodźców z Polski oraz innych krajów słowiańskich, jak niemniej z Włoch, Grecji, Rumunji i Jugosławji.

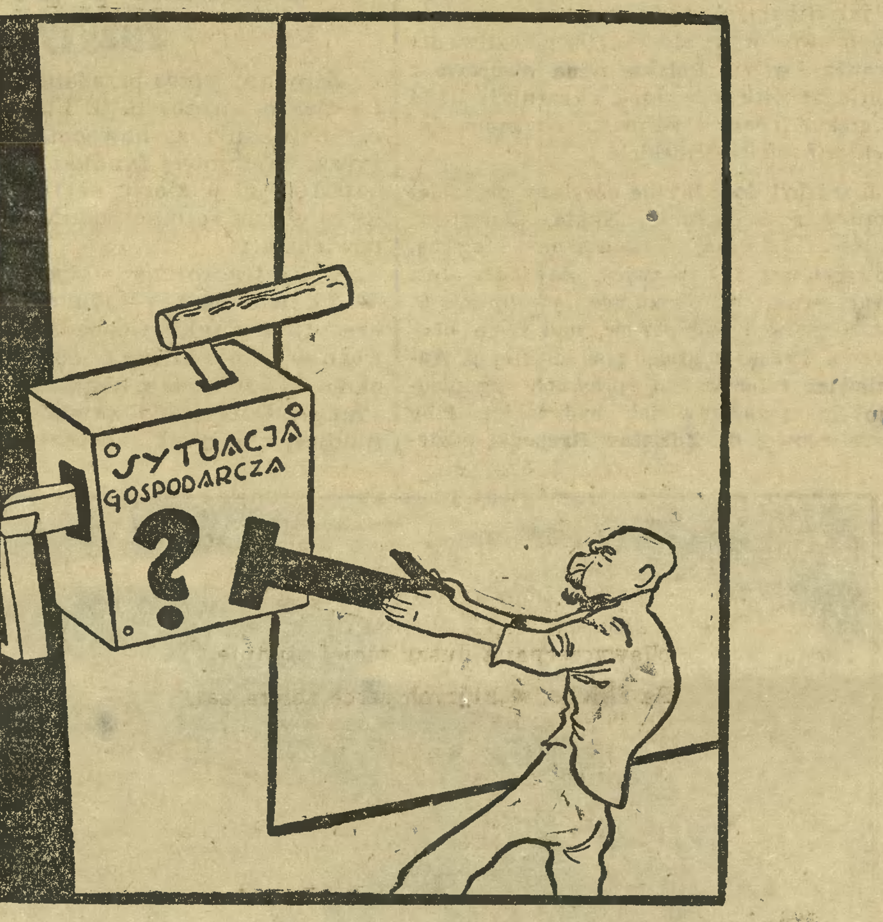
Wojna światowa była wielką próbą podboju Europy przez pangermanizm w pruskiem pojęciu.

Podobnie jak panslawizm i pangermanizm tak też idea Paneuropy budzi różne uczucia. Francuzi za Napoleona I niemal urzeczywistnili ideał Europy zjednoczonej od Hiszpanji aż za Wisłę. W Erfurcie Napoleon przyjmował hołd królów i książąt europejskich. A choć politycznie rozpadło się to dzieło, w praktyce zjednoczenie Europy posunęło ono znaczenie naprzód. We Francji zatem idea Europy zjednoczonej jest popularna. Natomiast **Niemcy,** którzy w przeszłości zburzyli Rzym, rozdwoili chrześcijaństwo i w swoisty sposób narzucić chcieli Europie jednolity kaftan pruski (Gesundheitshemd nach Dr. Kon. Wilhelm II Deutsches Reichsmuster 1914.) — oczywiście nie bardzo się kwapią ku przyjęciu tego pomysłu. Dla znawcy stosunków wszech-europejskich jasne jest, że podobnie jak po zniknięciu różnych dynastji niemieckich drobne hrabstwa i kraiki niemieckie połączyły się w większą całość, tak **w Zjednoczonej Europie musiałby zgnić Berlin.** Ośrodkiem Niemiec stałby się znów jakiś Frankfurt nad Menem lub Kassel. **Szczecin, Frankfurt nad Odrą i Wrocław** pragnęłyby wejść w bliższe stosunki z Polską, wysunęłyby **żądanie statutu wolnych miast.** Prusy Wschodnie stałyby się Szwajcarją Bałtycką. Do Holandji ciążyłaby **poważna połać Niemiec,** mówiąca „plattdeutsch“. Stary Fryc i Bismarck wyrazili przekonanie głębokie, że dzieła przez nich dokonane nie przeżyją ich. Podświadomie czuje każdy Niemiec, że republika niemiecka w obecnej swej postaci nie przetrwa. Zjawiają się więc pomysły, aby ratować schedę przez przemalowanie firmy, jak się zamalowało cesarstwo w rewolucji 1918 r. i przemycić twór Bismarcka do Paneuropy. We „Voss. Ztg.“ nawołuje redaktor polityczny zagranicznych przeglądów tygodniowych, aby Niemcy zawczasu opanowały aparat administracyjny zamierzonej Federacji Europejskiej i pokrzyżowały plany.

Pokazali Prusacy swe zdolności, rzucając Lidze Narodów grudy pod stopy w rodzaju wystąpień Waldemarasa, Sahma, wystąpień Mac Donalda w sprawie Śląska i przeróżnych skarg mniejszości narodowych. Teraz zdradzają się już, czem zamierzają uprzykrzać żywot Paneuropie, mianowicie **sprawą granicy z Polską.** Jest to najprymitywniejszy sposób odwrócenia uwagi od zasadniczych zagadnień, obchodzących całą Europę. Tem więcęej należy dopilnować, **aby Polacy w przyszłym sekretarjacie takiej czy innej Paneuropy zajęli odpowiednie stanowiska.** Zapobieganie jest najlepszem lekarstwem przeciw wszelkim chorobom, a więc i przeciw projektom **chorej wyobraźni pruskiego pangermanizmu.** Jeżeli chodzi o sprawy europejskie, to **Polacy bez wyjątku są najbardziej owiani duchem europejskim. Skoro Polska przyjęła statut o mniejszościach narodowych, to nawet narodowy demokrata Roman Dmowski** jako minister spraw zagranicznych **słał noty w obronie żydów polskich krwawo bitych przez Niemców.** Nawet Narodowa Demokracja nie molestuje Ligi Narodów o zniesienie owego statutu, uważając, że przyjdzie czas, kiedy przedstawiciele mniejszości sami zażądają zniesienia statutu, tak jak obecnie **Gdańsk błaga o ściślejsze stosunki z Polską,** przeciw której niedawno jeszcze miotał skargi. O kierunku w ukształtowaniu **przyszłej Federacji Europejskiej powinni zadecydować Polacy. Polską rządzą kresowcy. Paneuropę kształtować powinien naród kresowy — Polacy.**

A. P. B.

Do sytuacji.

Premjer Sławek: Jakoś ten klucz nie pasuje do tego zamku!

Hałas wielkiego miasta zagraża

szczęściu małżeńskiemu.

Do wielu przyczyn, powodujących wzrost rozwodów w Ameryce, dodać trzeba nową teorję wybitnego psychjatry amerykańskiego, płk. L. Vernona Briggs'a z Bostonu, który twierdzi, że jedną z głównych przyczyn jest hałas i zgiełk, w jakim żyją mieszkańcy Stanów Zjednoczonych. „Obecny okres maszynowy — powiada Briggs — odznacza się niesłychanie wzmożonym hałasem różnego rodzaju, powodując natężenie nerwów do najwyższych granic, co znowu ze swej strony czyni pożycie małżeństw bardzo trudne, tak, że liczba rozwodów wzrasta z każdym dniem. Musimy jakoś zaradzić złu, musimy zmniejszyć hałas, w przeciwnym razie cała Ameryka oszaleje. Hałas, zgiełk i wrzask, przepełniający wszystkie miasta i miasteczka, grozi wielkiem niebezpieczeństwem cywilizacji i kulturze naszej“.

Przegląd kobiecy.

Na zdobytej placówce. Coś niecoś o Wandzie Grabińskiej. Feminizm a uroda. Pożyteczne rady i wskazania. Z mody.

Bydgoszcz, dnia 24 maja.

Istnieją jeszcze kraje na Zachodzie, gdzie kobieta musi walczyć o należne jej stanowisko.

Odrodzona Polska ocenia rolę i znaczenie kobiety w życiu społecznem i daje jej dostęp do każdej pracy. Otóż pierwszą kobietą w Polsce na zaszczytnem stanowisku sędziego jest p. Wanda Grabińska, sędzia dla nieletnich.

Jest to osoba bardzo młoda, pełna energji. Szkołę średnią ukończyła w Radomiu, poczem udała się do Warszawy. Tam jako studentka wydziału prawnego szła o własnych siłach. Przed południem pracowała jako kancelistka sądu apelacyjnego, w godzinach popołudniowych chodziła na wykłady. Po czterech latach kończy prawo i składa podanie o nominację na sędziego. Po długich 18 miesiącach oczekiwania przychodzi odpowiedź przychylna, która równocześnie stwarza precedens dla innych kobiet-prawniczek.

Już w V klasie gimnazjum marzyła p. Grabińska o tem, aby znaleźć się u ołtarza wszechpotężnego prawa, aż życzeniu jej stało się zadość.

Obok swej pracy ściśle zawodowej p. Grabińska poświęca swój czas pracy społecznej w wielu instytucjach. Jest również kuratorką więzienia kobiecego w Warszawie.

Pięknie świadczą o niej jej własne słowa: „Przestępca to człowiek nieszczęśliwy, który zawsze wymaga pomocnej ręki. Zawsze: bo jeśli przestępstwo jest przypadkowe, to jasna przecież tragedja jego sprawcy. Jeśli zaś świadome, a wypływa z przyczyn socjalnych, winniśmy okazać pomoc przestępcy, starając się o zmianę warunków, które go w przestępstwo wciągnęły“.

Pani Grabińska, jako sędzia dla nieletnich, wnosi w swą pracę niezawodną intuicję i wnikliwość kobiety głęboko wraliwej na subtelności dziecka.

Przyjdzie wkrótce czas, że obejmowanie stanowiska sędziego dla nieletnich przez kobiety będzie rzeczą zwykłą.

*

Przed trzydziestu laty feministkami były kobiety przeważnie upośledzone przez naturę pod względem powierzchowności. Właśnie owe „brzydkie“ kobiety czuły na sobie najbardziej niesprawiedliwość losu i dlatego przeciw niej powstawały. I tak się złożyło, że feminizm był czemś zabawnem, przedewszystkiem dla mężczyzn.

Ale przyszedł czas, kiedy tłumy młodych dziewcząt skierowały się do uniwersytetów i laboratorjów, kiedy wiele z nich pozajmowało odpowiedzialne posterunki pracy społecznej, zwyciężały w konkursach, w których brali udział mężczyni i nienaruszalny dotychczas dogmat wyższości umysłu męskiego zaczął się chwiać pod naporem rzeczowych dowodów tych właśnie młodych dziewcząt. To nowe pokolenie idąc ku równouprawnieniu wcale nie zamierzało zrezygnować z siły, jaką daje uroda w walce z t. zw. płcią „brzydką“.

I teraz mamy czarujące adwokatki, prześliczne doktorki. Tak więc feminizm przestał już przestraszać i odstręczał, a kobiety nie abdykują z dużej wartości zwycięstw jakie daje wdzięk i uroda.

*

Żucie pokarmów jest czynnością bardzo ważną, a wcale niepopularnym i rzadko poruszanym tematem nawet przez lekarzy.

Do nielicznych wyjątków należy doktór Tarnawski, który w swojej Lecznicy w Kosowie zaznajamia pacjentów nietylko o racjonalnym odżywianiu się, ale i o spożywaniu pokarmów. Faktem jest, że przeważna większość ludzi jada niedbale i za szybko czego wynikiem są następujące szkodliwości; trawienie odbywa się uciąźliwiej i powolniej z powodu niedostatecznego rozdrobnienia pokarmów.

Szczęki i zęby podlegają rozmaitym schorzeniom i psuciu się w następstwie niedostatecznego ich używania; niedostatecne zaś przepojenie pokarmów śliną wywołuje nieprawidłowości w trawieniu.

Oprócz tego należy pamiętać, że do dobrego żucia i jedzenia przyczynia się bardzo przyjemność w jedzeniu, i smakowanie potraw, co pośpiech absolutnie wyłącza.

Tak samo i jedzenie potraw, których nie lubimy, nie wyjdzie nigdy zdrowiu na dobre.

Natomiast powolne spożywanie potraw, które lubimy, pobudza zwiększone wydzielanie się soków trawiennych. O tych rzeczach winne pamiętać gospodynie i matki. Należy nast. przestrzegać przykazania higjeny: **nie jeść nigdy, o ile głód do posiłku nie zaprasza.** Nie zmuszać do jedzenia dzieci, rodziny, ani zaproszonych gości. Przymuszanie siedzących przy stole do jedzenia jest parafiańszczyzną, najdokuczliwszą z plag towarzyskich.

* * *

Naogół panie się bardzo cieszą, gdy w świecie mody pokaże się coś nowego. Lecz w tym sezonie jakoś trudno o zmianę linji. Bardzo chętnie popołudniu nosimy długie suknie. Lecz długość i szerokość spódnicy wymaga wysokiej wciętej talji i uwydatnionych bioder, inaczej linja długich sukien będzie wyglądała brzydko. Przez parę ostatnich lat przyzwyczaiłyśmy się do luźnych, koszulkowych sukienek, więc teraz gdy moda wymaga, aby kształty były uwydatnione, trudno się przyzwyczaić. Najładniej ta nowa linja wygląda w letnich sukienkach, gdzie jest duże urozmaicenie w szczegółach drobnych. Dominuje jednak fason z bluzeczką leciutko wyrzuconą, sięgającą do talji, biodra bardzo obcisłe i szeroki dół. W sukniach popołudniowych z cienkich materjałów spotykamy najczęściej drobne zmarszczki na przodzie umieszczone w talji, by ją zaznaczyć, jak i dodać trochę pełności bluzce. Bardzo dużo modeli ma paski w talji.

W sukniach cienkich znajdujemy różnego rodzaju fałdy, fałdeczki. Modne są i klosze i fałdy.

Każda suknia ma jeszcze jeden dodatek: pelerynkę, bolerko lub żakiecik. Bardzo praktyczne są te komplety.

Najsmutniejszą jednak stroną tegorocznej mody jest ilość materjału, której te modele potrzebują. Mniej niż 4 metry materjału nie można zużyć, a im więcej tem suknia ładniejsza. Taką suknię jedwabną możemy mieć tylko jedną, którą można zastosować na popołudnie i wieczór. Rano i podczas dnia do sportu, biura lub gdy wychodzimy po sprawunki możemy mieć śliczne sukienki z perkalików. Materjały te są w cenach bardzo dostępnych, jednak ażeby wyglądały ładnie, muszą być dobrze skrojone i uszyte. Dużo panie mogą zaoszczędzić, przygotowując na letnie wywczasy suknie perkalikowe lub muślinowe, które nie grzeją i można je nosić w najbardziej upalne dnie, a są praktyczne... no i dużo tańsze od jedwabnych.

Jaxa.

Pod Mysią Wieżą.

Zjazd restauratorów okręgu nadnoteckiego w Kruszwicy. — Zwiedzenie najsławniejszej dziś w Polsce wytwórni win owocowych. — Stare miody pitne i przejażdżka po Gople.

(Od specjalnego wysłannika „Dziennika Bydgoskiego“).

Niech uczeni w głowę zachodzą, czy **Popiela** zjadły naprawdę myszy we wieży drewnianej na wyspie, dokąd się rzekomo przed niemi schronił, czy też zabity on został od gromu w pobliskich **Myszanach.** Legenda pozostanie legendą. „Karczmarze“, z Kujaw, którzy przyjechali do Kruszwicy na swoje doroczne obrady, nie mieli czasu ani „głowy“, aby się nad tem głębiej zastanowić. Wystarczyło im objaśnienie, że legendę przekazał potomności pracowity skryba-benedyktyn, nieznanej narodowości **Marcin Gallus, biskup kruszwicki** — za panowania Bolesława Krzywoustego. Zachowało się również ustne podanie, że **katedra w Kruszwicy** wzniesiona została w 12-tem stuleciu na tem samem miejscu, gdzie miała stać gościnna **chata Piasta.** Piast był piastunem dynastji.

Z odwiecznej strażnicy w ostępach leśnych i moczarach nad Gopłem pozostały rumowiska. Na kamiennej podstawie **starego zamczyska** (zniszczonego przez Szwedów) zmurowano później z cegły ośmioboczną basztę, która ma być tą **Mysią Wieżą,** chociaż jest nią jedynie z nazwiska! Z najodleglejszych zakątków ziemi lechickiej spieszą od lat pielgrzymki do kolebki Piasta, podziwiając tutaj ze szczytu wieży wspaniałą panoramę. Majestatycznie wygląda niezmierzona okiem długa srebrna tafla wód Gopła. W zatokę wrzyna się zalesiony półwysep, na którym miłośnicy przyrody urządzili romantyczne **letnisko.** Podziwiajmy je w „Dzienniku“ na obrazku — z lotu ptaka.

Dłuższa przejażdżka po Gople w słoneczne dnie daje dopiero wówczas pełne zadowolenie, jeśli statek zaopatrzony jest w chłodne złote renety lub pitne miody, nazwane przez Makowskiego — Piastowemi, bo zpewnością tylko takie praojciec Piast aniołom do kruży nalewał. Nie był Piast Noem, więc nie miał gron w swej winnicy, miał zato pasiekę i owoce, które w ziemi kujawskiej obficie się rodzą. Opowiadał nam burmistrz miasteczka, że Kruszwica sławną się stała w ostatnich latach mniej może dla swoich pamiątek a więcej dlatego, że w całej Polsce znają wszędzie dwa magiczne słowa: **„Makowski — Kruszwica“.** Tak doskonałych win owocowych i miodów podobno nigdzie w tej mierze nie wyrabiają co tutaj. Z pośród blisko 100 wytwórni win owocowych w Polsce, produkujących rocznie 2 miljony hektolitrów win i osobno 9000 hektolitrów miodu pitnego — **czwartą część całej polskiej produkcji** zagarnął Makowski. Mają Amerykanie króla smalcu, króla stali, króla nafty, czemu więc Polska nie może dumna być z tego, że posiada „króla“ win owocowych i miodów!? Powodzenie swe zawdzięcza Makowski nietylko doskonałości swoich wyrobów, ale **umiejętnej reklamie...**

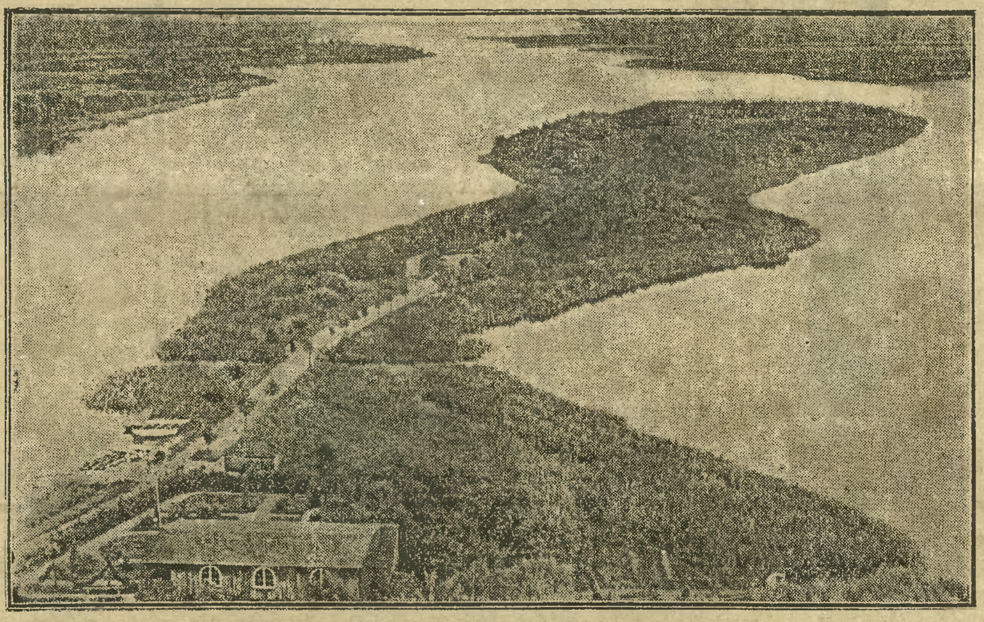
Obrady zjazdu restauratorów okręgu nadnoteckiego, na którego czoło po zgonie nieodżałowanej pamięci Marjana Bawarskiego wysunięto przed dwoma laty p. **Józefa Palejowskiego** z Bydgoszczy, dbającego szczerze o interesy całego zawodu, nacechowane były prawdziwą troską o podniesienie krajowej wytwórczości. W tym celu zwiedzono wytwórnię win Makowskiego. Udowodniono, że 20 miljonów zł rocznie oddajemy zagranicę za wina gronowe — ze szkodą dla ogrodnika i robotnika polskiego. Wiele gatunków win zagranicznych to marne falsyfikaty, w niczem nie dorównujące winom owocowym, zawierające szkodliwe dla zdrowia kwasy. **Polskie wina owocowe** z jabłek, agrestu, porzeczek i czarnych jagód są często lepsze i zdrowsze od zachwalanych win cudzoziemskich.

Zjazd był dość licznie obesłany przez delegatów z Bydgoszczy, Nakła, Chodzieży, Szubina, Barcina, Trzemeszna, Mogilna, Inowrocławia i Kruszwicy. Zawiodły dwa towarzystwa, nie okazujące żywotności, to jest Strzelno i Wągrowiec, nad czem ubolewano. Prezes centrali poznańskiej p. **Antoniewicz** referował o sprawach organizacyjnych, przedstawiciel bydgoskiej Izby Przemysłowej **dr. Zdzisław Rzepecki** udzielał **wyczerpujących wyjaśnień w sprawach podatkowych i przedstawił treść uchwalonych na zjeździe Izb Przemysłowo-Handl. całej Rzplitej w Gdyni poprawek do ustawy antialkoholowej.** Krępujące zakazy mają być zupełnie usunięte albo złagodzone, dalsza redukcja koncesyj zahamowana. Dotychczas zlikwidowano w Poznańskiem 300 wyszynków... Delegaci najwięcej **narzekali na ucisk podatkowy.** Protestowali niemniej energicznie przeciwko dodatkowym opłatom i „nieuczciwej“ konkurencji powstających w większych miastach lokali klubowych.

Wobec projektowanego **zniesienia urzędu akcyzowego w Inowrocławiu** i przyłączenia powiatów bądźto do urzędu w Gnieźnie, bądź do Bydgoszczy, wysłano usilną prośbę do Ministerstwa Skarbu, aby stolicy Kujaw nie pozbawiać tak ważnego urzędu, ponieważ w okolicy znajduje się kilka cukrowni, warzelnie soli i największa w Polsce wytwórnia win owocowych.

Sprawozdania sekretarza okręgowego p. Edmunda Mateckiego z Bydgoszczy i skarbnika p. Piątkowskiego z Nakła przyjęto z uznaniem do wiadomości. Dziękowano również prezesowi okręgu nadnoteckiego p. Palejowskiemu za poniesione trudy, zaś prezesowi miejscowemu p. Leonowi Berndtowi za przyjęcie zjazdu. Przedmiotem zasłużonej owacji był także **prezes Antoniewicz z Poznania,** który jako marszałek zjazdu w Kruszwicy dał ze siebie wszystko, a ogólnie wiadomo, że jest krasomówcą.

Z hotelu „Gopło“ (Daleszyńskiego) udali się uczestnicy zjazdu z paniami do fabryki Makowskiego, a stamtąd z kieszeniami pełnemi butelek z miodem na statek oczekujący gości w przystani koło Mysiej Wieży. Na Gople, jak mieliśmy sposobność stwierdzić, rozwija się **sport wioślarski.** Zgrabne kruczowłose Kujawianki, snać już się zżyły z wodą, bo na swoich chyżych „Mewach“ (każda łódka tak się tutaj nazywa) pływają niby prawdziwe ptaki. Mówią, że **mewy** są bardzo żarłoczne, kłótliwe i chytre, tego jednak o poznanych przez nas mewach kruszwickich powiedzieć nie można... **St. N.**

Letnisko nad Gopłem w Kruszwicy.

Fundusz z pożyczki budowlanej będzie zużyty jeszcze w tym roku.

Zapytany przez przedstawiciela ajencji „Iskra“ prezes B. G. K., dr. Górecki, czy uzyskany z nowoemitowanej pożyczki premjowej fundusz w wysokości 50 000 000 zł w złocie użyty zostanie jeszcze w tym sezonie budowlanym — odpowiedział:

— Na tegoroczną akcję budowlaną — jak wiadomo — przewidziane są kredyty z Banku Gospodarstwa Krajowego w sumie blisko 66 000 000 zł, oraz około 16,5 milj. zł z akcji Ministerstwa Pracy i Opieki społecznej. Całkowity fundusz z pożyczki budowlanej w kwocie 50 milj. złotych zostanie użyty na akcję budowlaną poza wymienionemi przezemnie kwotami, a więc razem **w bieżącym sezonie budowlanym na ożywienie ruchu budowlanego rząd przeznaczył kwotę blisko 132 milj. złotych.** Plan finansowania tego rocznej akcji jest tak ułożony, że pieniądze z pożyczki budowlanej wpłyną w drugiej połowie sezonu, a w pierwszej połowie akcja prowadzona będzie z kredytów B. G. K. i akcji ministerstwa pracy i opieki społecznej.

—o—

Racjonalizacja eksportu bydła rogatego,

owiec i mięsa.

W państwowym instytucie eksportowym odbyło się zebranie polskich eksporterów bydła, na którem rozważano sprawę wzmożenia wywozu bydła i mięsa. Po dłuższych naradach, odbytych przy udziale przedstawicieli Min. Przemysłu i Handlu i Rolnictwa, ustalono, że wywóz bydła i mięsa z Polski może być powiększony, o ile rząd zaopiekuje się eksportem przy zawieraniu umów handlowych na terenie zagranicznym i 2) poprze materjalnie transakcje bojowe, przeprowadzane dla zdobycia nowych rynków zbytu względnie obrony zdobytych już rynków przed konkurencją innych krajów, opartą na dumpingu.

Dla ujęcia organizacji wywozu bydła i mięsa w odpowiednie formy, postanowiono stworzyć centralną, ogólnopolską organizację dla eksportu bydła rogatego, owiec i mięsa.

Tydzień gospodarczy.

Życie gospodarcze ub. tygodnia stało — o ile chodzi o północno-zachodnią część Polski — pod znakiem bardzo ważnych zjazdów o znaczeniu ściśle ekonomicznem. Na czoło wysunął się dwudniowy

Zjazd Izb Przemysłowo-Handlowych

w Gdyni, przeważnie poświęcony zagadnieniom handlu morskiego i naszego portu narodowego w Gdyni. Świetnie przygotowane przez Grudziądzką Izbę Przemysłowo-Handlową materjały pozwoliły do pewnego stopnia ustalić zarys państwowego programu w polityce morskiej i portowej, którego przeprowadzenie naturalnie wymagać będzie ogromnej pracy w ciągu szeregu lat. Izby Przemysłowo-Handlowe z środka jak i południa Polski miały z okazji tego zjazdu możność zaznajomienia się nietylko z życiem i rozwojem portu w Gdyni, ale i życiem gospodarczem całego Pomorza. Uważamy to za rzecz bardzo ważną, aby koła gospodarcze z całej Polski, a z niemi czynniki rządowe zrozumiały, iż Gdynia jako oko na świat nic nie znaczy bez siły gospodarczej bezpośredniego zaplecza. „Nie da się pomyśleć — mówił przy pewnej sposobności przezes Grudziądzkiej Izby Przem.-Handlowej p. Kołudzki — by oko na świat mogło istnieć w oparciu o wątły gospodarczo kark Polski — Pomorza“. Z zrozumienia tej roli Pomorza w tem znaczeniu winna wyróść polityka urzędowa, sprzyjająca rozrostowi sił gospodarczych Pomorza jako karku, łączącego tułów polski z jego okiem. Jak wiemy, uchwały zjazdu poszły w tym kierunku. Możemy tylko, pouczeni doświadczeniem, życzyć: Daj Boże, aby uchwały te nie ugrzęzły w archiwach biur ministerjalnych bez użytku, powiększając jedynie smutny zbiór mądrych rad i wskazówek, z których biurokracja polska użytku zrobić nie potrafiła. Chcemy wierzyć, że rząd polski, chociażby w obliczu wielkich wysiłków niemieckich około zasilenia wschodu swego, zdobędzie się nietylko na zaznajomienie się z poważnemi uchwałami wspomnianego zjazdu, ale i na praktyczne urzeczywistnienie zawartych w nich życzeń. Życiu gospodarczemu Pomorza, oddalonemu od źródeł surowca i rynków zbytu, grożą tak poważne niebezpieczeństwa, że każda dalsza zwłoka w działaniu musi wytworzyć i pod względem politycznym niebezpieczne skutki.

Drugim zjazdem, który zasługuje na szczególne podkreślenie ze względu na wielką aktualność poruszonych na nim spraw, jest

zjazd kupiectwa pomorskiego,

odbyty w Grudziądzu, przy udziale przedstawicieli naczelnych władz kupiectwa polskiego ze stolicy.

I na tym zjeździe oczywiście tematem narad były bolączki handlu wewnętrznego który się pod wpływem przesilenia gwałtownie kurczy i przechodzi wstrząsy, przypominające przedśmiertne drgawki konającego powoli ciała. Zjazd ten wystawił sobie chlubne świadectwo obywatelskiego wyrobienia przez to szczególnie, że nie występował tyle przeciw systemowi podatkowemu, chociaż system ten poprostu przytłacza życie kupiectwa, ile przeciw nadużyciu systemu i zbytniej formalistyce biurokracji skarbowej, która wbrew zdrowemu rozsądkowi nie stosuje orzeczeń Najwyższego Trybunału, gdyż orzeczenia te nie mają rzekomo znaczenia zasadniczego, a odnoszą się do pojedyńczych wypadków. Tego rodzaju postawienie sprawy oczywiście utrudnia w wysokim stopniu wszelki normalny rozwój i musi wywołać zniechęcenie, które podkopuje stosunek zaufania społeczeństwa do aparatu administracyjnego.

Ważniejszą sprawą, omawianą przez wspomniany zjazd jest jednak sprawa skutków polsko-niemieckiego traktatu handlowego. Inicjatorzy zjazdu postąpili bardzo mądrze i przezornie, zwracając już teraz uwagę na potrzebę kształcenia odpowiednich kupców podróżujących. Nie ulega bowiem najmniejszej wątpliwości, że Niemcy w swych wysiłkach około opanowania polskich rynków zbytu, korzystając z prawa osiedlania, będą chcieli posługiwać się niemieckimi zastępcami handlowymi. Kupiectwo polskie winno tego rodzaju zamierzeniom zgóry przeciwdziałać, zabezpieczając handel wymienny przy pomocy sił polskich.

Kończąc przegląd gospodarczy musimy jeszcze zwrócić uwagę na niezwykle

doniosłe obrady Pomorskiej Izby Rolniczej,

które przygotowały wnioski na wielką konferencję, zwołaną przez ministra Jantę-Połczyńskiego na koniec b. tygodnia do Warszawy dla ustalenia programu polskiej polityki rolnej. O wnioskach tych pisaliśmy dość obszernie. Pozostanie nam w przyszłości ocenić, jak i o ile wnioski te znalazły swój odblask w konferencji warszawskiej.

Trudno w ramach krótkiego przeglądu tygodniowego przedstawić i inne ważkie uchwały wspomnianych zjazdów. Podkreślamy tylko z uznaniem wzrastającą czujność kół gospodarczych północno-zachodniej Polski oraz wysiłek tych kół w kierunku zainteresowania zagadnieniami Pomorza całego społeczeństwa. **cb.**

Przetarg przymusowy.

Dnia 28 maja br. o godz. 10-tej sprzedawać będę w Majętności **Minikowo,** pow. Bydgoszcz, najwięcej dającemu za natychmiastową zapłatą następujące przedmioty:

dwa bufety dębowe, kredens, 2 stoły dębowe, 10 krzeseł, kanapę, lustro, kanapę z obudowaniem, biurko, 2 szafy bibljoteki, radjo z głośnikiem, 152 owce, 22 sztuk bydła młodocianego, 4 stogi pszenicy, maszynę prasę, młóckarkę, „Fliter“ piec do młóckarki, samoch. osob. „Brennabor“

13680) **Woźniak,** kom. sądowy w Bydgoszczy.

Przetarg przymusowy.

Dnia 26. bm. o godz. 10-tej sprzedawać będę przy ul. **Śniadeckich 46,** w podwórzu za natychmiastową zapłatą:

4 pary butów długich, 5 par damskich trzewików, 4 pary męskich półbucików, około 8 kg. skóry podeszwowej, paczkę skóry wierzchniej.

13676) **Kucharz,** komornik sądowy.

6-cio osobowy „Austro Daimler Touring“

17/60 KM, 6-cio cylindrowy, gotowy do ruchu sprzedam za zł **7.800.**— cena katalogowa wynosi powyżej zł 40.000.—. (13669

Ul. 3-go Maja 14, parter. Tel. 1066.

W Państwowej Szkole Budowy Maszyn w Grudziądzu, wakuje stanowisko

nauczyciela matematyki.

O wymienione stanowisko mogą się ubiegać osoby, odpowiadające pod względem kwalifikacji wymogom, stawianym nauczycielom szkół średnich ogólnokształcących.

Podanie zaopatrzone potrzebnemi dokumentami, skierowane do Kuratorjum Okręgu Szkolnego Pomorskiego, wnosić należy na ręce dyrektora Państwowej Szkoły Budowy Maszyn w Grudziądzu do dnia 10-go czerwca br. (13639

Czytajcie „Dziennik Bydgoski“!

Piegi - plamy - wyrzuty

usuwa krem i mydło

„Benegnina“

Puder Benegnina jako konieczny dod. nadaje cerze przepiękny wygląd i naturalną świeżość. Cena kremu **2 zł,** mydła **1,50 zł,** pudru **1 zł.**

Magister Jan Stenzel, apt.
apteka pod Łabędziem
Grudziądz, Rynek 10, Tel. 142.
Wszędzie do nabycia.

Napisowe słowo (tłusto) 25 groszy, każde dalsze słowo 15 groszy, 5 liczb — jedno słowo i, w, z, a — każde stanowi jedno słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

Drobne ogłoszenia

Większe ogłoszenia wśród drobnych 100% drożej jak w zwykłym dziale ogłoszeń.

Dla poszukujących posady 20% zniżki.

Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 9.

POLECENIA

Detektywno
wywiadowcze biuro „Argus“ Bydgoszcz, Pomorska 67. Wywiady, informacje, obserwacje, materjał procesowy, rozwodowy i alimentowy. Dyskrecja zapewniona. Podziękowania pisemne. (7786

Fotografja
z lusterkiem, fotografja na listach, fotografja na wizytówkach poleca „Wiol“ Marsz. Focha 11. 7770

Gdańska 58 7768
Reperacja rowerów, maszyn do szycia. Autogeniczne spawanie. Wszelkie części zapasowe. Używane rowery od 100 zł.

Najmodniejsze
wykonanie garderoby damskiej. Ceny przystępne. Czajkowska, Plac Wolności 2, I. piętro. (7787

Uwaga! 7788
Pranie i prasowanie wszelkiej bielizny po bardzo niskich cenach wykonuje „Wanda“, ul. Zduny nr. 11.

Fotografja
legitymacyjna 1 zł, pocztówkowa 1 zł — poleca „Wiol“, Marszałka Focha nr. 11. (7771

Dla
pp. inżynierów-techników i przedsiębiorstw budowlanych wykonuje kopje planów i rysunków na papierach światłoczułych suchych oraz poleca papiery światłoczułe, amoniakalne, suche „Ammonia“, wszelkiego rodzaju przybory techniczno-rysunkowe, biurowe i szkolne po cenach konkurencyjnych. Jan Jankowienko, skład papieru i elektryczna kopjarnia planów i rysunków, Bydgoszcz, Dwrcowa nr. 2, telefon nr, 16-97. 13648

Najtaniej
zakupisz wszystkie artykuły sportowe, rakiety, piłki, buty tenisowe, Długa 50, tel. 948. (13685

Baczność
Po niskich cenach wykonuję sukienki do przyjęcia mundurki harcerskie i inne stroje damskie i konfekcję bieliznianą. Babiawieś 3, II p. 13679

Szyjki 13686
najwykwintniejsze wykonuje nawet ze starych kawałków futra Rudak Dworcowa 64.

SPRZEDAŻE

Dom
masywny 3 piętrowy w Toruniu z powodu wyjazdu tanio na sprzedaż. Toruń, Sienkiewicza 22, I p. pr. 13624

Dom
nowoczesny 3-piętrowy przy głównej ulicy, 3 składy sprzedam. Dochód 7200 Cena 60,000, wpłaty 20—30000 zł i 3 lub 5-pokojowe mieszkanie wolne. Alojzy Majewski, Chełmno. 7761

Sprzedam
2 domy z polem. Glinki nr. 8-9. 13570

Majątki
2000 mórg Poznańskie, wpłaty 200.000, 740 mórg, śliczna rezydencja wpłaty 180.009. „Rolpol“ Bydgoszcz, Gamma 2. (7785

Plac
budowlany 625 mk. sprzedam na Szwederowie. Adres wskaże Dzien. Bydgoski. 13641

Skład
z 1 pokojem przy najruchliwszej ulicy wprost od gospodarza na korzystnych warunkach wydzierżawię. Dworcowa nr. 65, skład. (13655

Dom
dwa morgi roli na sprzedaż cena podług ugody. Bydgoszcz, Nakielska 103.(13678

Fabryka 13654
cukierków, czekolady i drażetek z kompl. urządzeniem na dogodnych warunkach do wydzierżawienia. Tamże większe, suche, jasne piwnice, elektryczne światło, woda, gaz, na składnice oraz i garaż do wydzierżawienia. Dworcowa 65, skład.

3 rezerwoary
żelazne sprzeda Siedlecka nr. 1, tel. 1137. (13589

Fotograficzny
zakład z mieszkaniem w centrum Poznania sprzedam. Wiadomość skład fotograf. Szymkowiak, Poznań, Al. Marcinkowskiego 24. (7778

Aparat
do powiększeń fotograficznych na sprzedaż korzystnie. Zgł. pod „Ica“ do filji Dz. Bydg. (7774

Kuźnia
z narzędziami, mieszkaniem, wśród miasta jest korzystnie do przejęcia zaraz lub później. Zgł. do Dz. Bydg. pod „Kuźnia“. 13698

Skład
z urządzeniem, towarem, i pokojem sprzedam natychmiast za 3000 zł. Adr w Dz. Bydg. (7779

Wózik
sportowy, rower wyścigowy i maszynę do szycia sprzedam. Kordeckiego 19, Orłowska podw. (13628

Wózek
dziecięcy w dobrym stanie na sprzedaż. Malborska 8, I ptr. prawo. (13634

Wózek
dziecięcy w dobrym stanie na sprzedaż. Bielicka nr. 39. (13564

Rolwóz
na resorach na 30 ctr. w dobrym stanie kupię zaraz. Dworcowa 86. 13585

Najtańsze
źródło zakupu! Kompletny rower 195, opona 6, dętka 3, pedały 4,80, łańcuch 4, rączki 1 wszelkie inne części sprzedaje najtaniej. Reperacje wykonuje natychmiast „Rower“ Gdańska 41. 7762

Kiszona
kapusta tanio do oddania Fr. Napierała, Śląska 15 Tel. 1834. 13584

Koń
i 2 wozy robocze na sprzedaż. Podgórna 17. (13582

Samochód (13703
„Fiat“, 4 osobowy z powodu wyjazdu tanio sprzedam. Kołłątaja 2, I lewo.

Tokarkę
$1/2$ mtr. z śrubociągiem sprzedam. Sienkiewicza 46 podwórze. 13573

Zupełna 13708
wyprzedaż rowerów za gotówkę na raty. Gumę wózkową zakłada się na poczekaniu. Ul. Długa 50.

Biurko
i ławki stolarskie sprzedam tanio. Grunwaldzka 142 II pr. (13700

Sypialnię (13683
kuchnię sprzedam na spłatę. Stolarnia, Nakielska 8.

Sprzedam
nową pierwszorzędną sypialkę, stół okrągły rozsuwany, kanapę pluszową. Stary Rynek 4, II piętro-lewo. 7801

Wózek
dla chorego na sprzedaż Zduny 6 a, parter. (13651

Kiosk
tanio sprzedam, zupełnie nowy, do przeniesienia. Król. Jadwigi 18. (13665

Rolwóz 7800
powózka, wóz i wózek ręczny. Grunwaldzka 35.

Samochód
ciężarowy Ford rocznik 1927 z karoserją w bardzo dobrym stanie okazyjnie sprzedam. Tamże rozmaite części Ford. na sprzedaż. 2 piece, biały i żółty 2 kuchnie białe sprzedam Dworcowa 65, skład.(13656

Wózek
ręczny sprzedam tanio. Jagiellońska 29, skład. (7781

Warsztat
szklarski kompl. za 500 zł. Adres w Dz. Bydg. (7780

Szplisy
oddaje 4 zł. za 1000 w większej ilości 3,50 stacja załadowania. Zawiasiński Bydgoszcz Ugory 10 13697

Sypialnię
stylową dąb. sprzedam tanio, dogodne warunki. Staro Szkolna 15, Okole. 13638

Do lodów
maszynę sprzedam. Kiosk, Król. Jadwigi 18. (13666

Rower
nowy i używany sprzedam Pomorska 60 w podwórzu. 7789

Samochód
„Fiat“ tanio na sprzedaż. Toruń, Sienkiewicza 22, I p. pr. 13623

KUPNA

Kupię (13692
gospodarstwo od 50 mórg ziemi pszennej z dobrem zabudowaniem, odpowiednim inwentarzem, żywym i martwym w dobrem położeniu, wpłacę gotówką 25 000 zł, reszta według umowy. Spieszne zgłoszenia do Agencji Pośrednictwa Starkiewicz, Częstochowa, Wilsona 22.

Kupię
2 piece do łazienki węglowe, 2 piece kaflowe, 2 wanny emaljow. kąpielowe, 2 drzwi i 2 okna. Zgłosz. do filji Dz. Bydg. pod „Piec“. 7790

Piekarnię (13715
kupię lub wydzierżawię. Portaszkiewicz, Swarzędz.

LEKCJE

Na mandolinie
wyuczam szybko grac. Zgłoszenia Jackowskiego 2 parter prawo. 13602

Korepetytorów
zdolnych i sumiennych na wyjazd w czasie tegorocznych wakacyj poleca Sodalicja Marjańska Akademików. Zgłosz. Kraków, ul. Kanonicza 1.14. (13668

POSADY WOLNE

Świetny zarobek
osiągnie każdy w mieście, na wsi, kilkugodzinną pracą dziennie. Prospekty, wskazówki, pouczenia za nadesłaniem 50 gr znaczkami. Biuro Handlowe Walenty Kossmann, Poznań, Fredry 6. (13691

250 zł
miesięcznie gwarantuję agentom - domokrążcom. Oferty „Par“ Poznań Aleje Marcinkowskiego 11, pod „59,9“. Znaczek dołączyć. 13690

Poszukuję
zdolnych zastępców do sprzedaży obligacji państwowych. Zgł. osobiste lub pisemne. Frisch, Hotel Metropol, Bydgoszcz, inspektor Spół. Banku Ludowego oraz delegat związku agentów losowych. (7773

Stenotypistkę
rutynowaną z praktyką adwokacką przyjmie zaraz biuro adwokatów Michnika i Blocha w Bydgoszczy, ul. Mostowa nr. 9. (13657

Fotograf
retuszerka zdolna potrzebna Gdańska 162, fotograf 7798

6 panów
inteligentnych wymownych poszukuje poważna poznańska Sp. Akc. jako propagandzistów zaraz. Zarobić można do 60 zł dziennie. Dla zdolnych po 4 tygodniach podwyższenie zarobku przez udział w zyskach. Wiadomości fachowe niepotrzebne, bo wyszkolenie nastąpi. Zgł. z dokumentami od 10—12 i 3—5 u inspektora Monki przy ul. Dworcowej 59, parter lewo. (13652

Fryzjerkę
dobrą siłę na stałą posadę poszukuje Żewicki, Dworcowa 17. (13650

Fryzjerski
pomocnik starszy, dobry zawodowiec zaraz potrzebny. Garsonka, Inowrocław Król. Jadwigi 39. 13663

Poszukuję
dobrej krawcowej domowej zaraz. Zgłoszenia oraz warunki do Dzien. Bydg. pod „Krawcowa domowa“. 13649

Wykwalifikowana
pokojówka obeznana z prasowaniem sztywnej bielizny potrzebna zaraz do większego domu. Zgł. piśmienne do Dz. Bydg. Toruń pod „Pokojówka“. 13625

Służąca 13567
tylko z dobremi świadectwami potrzebna od 1. 6. Janecka, Seminaryjna 7.

Chłopca
panienkę przyjmę do nauki fotografji. Gdańska 162, fotograf. 7799

Krawcowa
dobra w dom zaraz potrzebna. Petersona 6, II p. prawo. (13670

Uczeń
może się zgłosić zaraz Cukiernia i piekarnia, Kokoszyński, Nakło. 13662

Obciągaczka
dobra potrzebna. Dworcowa 33. (7791

Panienki
do roboty filet poszukiw. Of. pod „G. K.“ do Dzien. Bydg. 13647

POSADY POSZUKUJĄ

Biurowa 13569
początkująca po ukończeniu kursu handlowego i książkowości poszukuje posady za małem wynagrodzeniem. Zgł. do Dz. Bydg. pod „Biurowa“.

Gosposia
poszukuje posady do samotnego pana, lub starszego małżeństwa. Oferty do Dzien. Bydg. pod „Gosposia“. 13706

Technik
budownictwa, doświadczony, poważna siła fachowa, poszukuje dobrej posady. Zgłosz. pod „Technik“ do filji Dzien. Bydg. Dworcowa 2. (7784

DZIERŻAWY

Skład (7763
mieszkanie wydzierżawię. Gdańska 101, gospodarz.

Poszukuję
dzierżawy kuźni lub kołodziejstwa z budynkami i ogrodem. Piątkowski, Bydgoszcz, Cieszkowskiego 14. (7772

Lokal
duży nadający się na warsztat wszelkiej branży do wynajęcia zaraz. Wiadomość u administratora domu Jackowskiego 2. 13603

Dzierżawa
112 mórg pszennej ziemi przy Grudziądzu. Objęcie 12.000. „Dobrobyt“ Grudziądz, Plac 23 Stycznia nr. 12. 13686

Restauracja
w pełnym biegu, w powiatowem mieście, okazyjnie do wydzierżawienia. Zgłoszenia Sobolewska, Grudziądz, św. Wojciecha 42. 13685

MIESZKANIA

Mieszkanie
1 i 2 pok. oraz skład z mieszkaniem odda właściciel, Nakielska 64. (13578

Mieszkanie
pokój kuchnia z meblami wydzierżawi gospodarz, Nakielska 16. 13611

2 pokoje
z kuchnią, czynsz zgóry. Pośrednicy wykluczeni Szczecińska 5. (7792

Słoneczny
pokój i kuchnię z meblami oddam 1.500. Nakielska 22. 13645

POKOJE

Pokój
Hetmańska 13, II. (7777

1 lub 2 pokoje
umebl. zaraz do wynajęcia. Plac Wolności 2, III ptr. prawo. 13630

Pokój
od 1. 6. z utrzymaniem do wynajęcia. Kordeckiego 1, restauracja. (13631

2 pokoje
wszelkie wygody wynajmę zaraz. Wiadomość ul. Gdańska 42, II ptro. p. Niemirska. (13675

Dwa
umebl. pokoje także używanie kuchni, elektryczność, łazienka, wynajmę. Bernardyńska 10, II ptr. prawo. 7796

Pokój
duży, elektryczność, łazienka zaraz do wynajęcia dla pana. Sw. Trójcy 1 a II p. prawo. (13673

Pokój
dla 2 panów do wynajęcia. Mazowiecka 10, II p. lewo. (13664

Pokój
umebl. od 1 czerwca do wynajęcia. Adama Czartoryskiego 6, I p. pr. (13702

Pokój
dla 2 panów lub 1. Bocianowo 47, II piętro prawo. 13568

Pokój
skromnie umebl. bez pościeli dla 2 pań, sposobność do gotowania. Sowińskiego 21, II. 7769

Pokój (13577
dla 2 panów z osobnem wejściem do wynajęcia. Adres wskaże Dz. Bydg.

Pokój
Cieszkowskiego 17, III. 7793

Pokój
słoneczny oddzielne wejście wolny 1. VI. Garbary 17 II prawo. 13605

Umeblowany
pokój. Przyrzecze 24.(13696

Pokoje
czyste, słoneczne, osobnem wejściem dla gości przyjezdnych. Swiętojańska 22 I ptr. lewo. 13688

Komfortowy
pokój frontowy, przedzielony kotarą, umeblowany, jako sypialnię i gabinet, do wynajęcia. Wszelkie wygody. 3 Maja 19, parter prawo. 13642

Pokój
umebl. do wynajęcia. Sw. Trójcy 7, II p. l. (13640

Pokój
umebl. do wynajęcia. Wileńska 3, I p. l. 13583

Umeblowany
pokój z telefonem do wynajęcia. Pomorska 27, parter pr. (7776

Pokój
lub 2 komfortowo umebl. do wynajęcia. Cieszkowskiego 21, part. l. 7802

LETNISKA

Letnisko.
Restauracja i kręgielnia Osowa Gora nad kanałem pod Bydgoszczą wynajmuje pokoje letniskowe na maj i czerwiec po zł 7,50 dzienie z obfitem utrzymaniem. Gospodarz. (13614

Hel
Restauracja „Gwiazda Morska“ poleca pokoje z utrzymaniem lub bez. Fr. Jarczewski. 13704

Letnisko
2 pokoje kuchnia, duży ogród wydzierżawię. Zgł. „Nad jeziorem“ do Dzien. Bydg. 13646

ROZMAITE

Zmarszczki
usuwa krem „Nutritive“ wyrabiany według oryginalnej recepty francuskiej w Instytucie Kosmetycznym Żukowskiej. Bydgoszcz, ul. Cieszkowskiego 20. (7794

Bufet
na rachunek, mieszkanie oddam, kaucja 1000 zł. Adres w filji Dz. Bydg. 7797

Książki
do nabożeństwa, do pierwszej komunji św., pamiątki, krzyże, różańce, medaliki, łańcuszki, obrazki, świece, wszystko to dostać można w wielkim wyborze w Tanim Bazarze Stary Rynek obok apteki. (13373

Rowery
znakomite niezawodne i gwarantowane na 3 lata, polecamy na długoterminowe spłaty. D/T. Emo M. Okoń, Warszawa, Zielna 11, telefon 121-66. Żądajcie bezpłatnych cenników. (12025

Kto
pożyczy właścicielowi domu w Bydgoszczy 4—5000 zł na dłuższy czas, gwarancja I hipoteka, procent podług ugody. Łask. oferty do Dzien. Bydg. po „J. B. 4—5“. 13424

Obiad
1.10 zł., abon. taniej poleca Pomorzanka, Pomorska 47. (7785

15—20.000 zł
dam na I hipotekę tylko na gospodarstwo ponad 60 mórg roli. Pośrednicy wykluczeni. Zgł. piśmienne przyjmuje Dzien. Bydg. pod „Hipoteka I“. 13662

Unieważniam
kartę mobilizacyjną, wykaz osobisty Gipp Paweł 13607

„L. L.“
w niedzielę o 8-mej.(13643

Ostrzeżenie!
Nie zezwalam lokatorom moim zamieszkałym w moim domu przy ul. Jackowskiego 2, na przyjmowanie żadnych sublokatorów ani też podnajmowania mieszkań. Gospodarz 13603

Z WIELKOPOLSKI i POMORZA

Zmarł w drodze od ślubu.

Z Inowrocławia donoszą: W powrotnej drodze ze ślubu we wsi Magdalence pow. inowrocławskiego zmarł nagle na udar serca 34-letni gospodarz Hugo Rosin, zamieszkały we wsi Chrosno pow. bydgoskiego.

Szczęśliwy gracz.

Echa loterji końskiej w Gnieźnie.

W loterji końskiej w Gnieźnie, wygrał główny los p. Koźlecki z Ostrowa. Fortuna przyniosła mu w darze parę koni z uprzężą i piękną powózkę.

Nowy dyrektor Konserwatorjum Muzycznego w Poznaniu.

Z Poznania donoszą: Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego mianował dyrektorem Państwowego Konserwatorjum Muzycznego w Poznaniu p. Eugenjusza Morawskiego z Paryża.

Strzelał do gajowego.

Z Poznania donoszą: W lesie wierzenickim powiatu poznańskiego kłusownik 18-letni Andrzej Kaminka przyłapany na gorącym uczynku strzelił z fuzji do gajowego M. Kopytłowskiego. Na szczęście gajowy nie został ranny, zaś Kaminkę aresztowano.

Śmiertelne zderzenie się rowerzysty z motocyklem.

W pobliżu Szamotuł na drodze ku Ostrorogowi jadący na rowerze 21-letni Józef Papis zderzył się z jadącym w przeciwnym kierunku motocyklistą Sokołowskim i odniósł tak poważne obrażenia, iż zmarł w szpitalu.

Podpalenie gospodarstwa.

Ze Śremu donoszą: W Żabnie, powiatu śremskiego jakiś złoczyńca podpalił zabudowania gospodarcze Marcina Sroczyńskiego. Spaliła się stodoła, obora i chlew, wartości 11000 zł. Poszkodowany ubezpieczony był tylko na 5000 zł.

Okrutny morderca z Pieruszyć stanie przed sądem

w Ostrowie.

Z Ostrowa donoszą: W dniu 27. bm. odbędzie się przed tut. sądem okręgowym rozprawa przeciw Koniecznemu o zamordowanie siedem osób swej rodziny w Pieruszycach. Obrońcą z urzędu wyznaczony został p. mec. Jankowski z Ostrowa. Szczegółowy przebieg rozprawy, która budzi zrozumiałe zainteresowanie, podamy naszym czytelnikom od własnego korespondenta.

Rogoźno.

Pożar. W ub. środę wybuchł groźny pożar w warsztacie blacharskim p. Lücka przy ulicy Rynkowej. Ogień strawił doszczętnie warsztat blacharski z maszynami, składnicę papy i smoły oraz chlew. Straty wynoszą przeszło 20 tys. zł. Przyczyny pożaru dotychczas nie ustalono. Poszkodowany ubezpieczony był zaledwie na 9000 zł w Ubezpieczalni Krajowej.

Zlot okręgowy. W dniach 12 i 13 lipca odbędzie się w Rogoźnie zlot okręgowy Tow. gimn. „Sokół". W programie przewidziane są zawody okręgowe o nagrodę wędrowną oraz ćwiczenia wolne zlotowe.

Inowrocław.

Z Rody Miejskiej. Wtorkowe posiedzenie Rady Miejskiej było poświęcone głównie sprawie walki z bezrobociem. Po dłuższej dyskusji postanowiono zorganizować komitet na miasto i powiat, który przeprowadzi wytężoną walkę z bezrobociem. Do komitetu tego Rada Miejska delegowała pp.: Benedykcińskiego, Gotowałę, Głowackiego, Lisieckiego, prof. Pawłowskiego, Raflika, Starybrata i dr. Znanieckiego.

Wystawa L. O. P. P. W górnej sali „Parku Miejskiego" na piętrze znajduje się stała wystawa Ligi Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej, z licznemi pokazami. Wystawa otwarta jest codziennie w godzinach od 9 do 12 oraz od 14 do 18, a w dnie świąteczne przez cały dzień. Przy wejściu pobierane są dobrowolne datki.

Występy teatralne. W czwartek, 22. bm. odbył się w sali teatralnej „Parku Miejskiego" występ gościnny zespołu artystów teatru warszawskiego „Morskie Oko" z Ant. Koczorowskim na czele. W sali były pustki a to z powodu niedawnego wielce niefortunnego występu poprzedniego zespołu „Opery warszawskiej" który sromotnie u nas wygwizdano. W niedzielę, 25. bm. o godz. 20,15 ma zjechać do nas na występ gościnny zespół artystów słynnej Reduty wraz z Józefem Węgrzynem, art. Teatru Narodowego, który wystawi sztukę w 3 aktach Sheriffa p. t. „Kres wędrówki". Bilety w cenie od 2 do 8 zł sprzedaje księgarnia Knasta.

Z kin. **„Apollo"**: „Czar grzechu". **„Pałac"**: „Skazaniec ze Stambułu". **„Stylowy"**: „Gazy trujące" czyli „Niebezpieczeństwo przyszłości".

Poszukiwanie zaginionej. Dnia 15. bm. niej. Józef Chodorowski, lat 11 wyszedł z domu rodziców (ul. Dworcowa 5) i dotąd nie wrócił. Chłopiec jest wzrostu średniego, jasny blondyn, oczy jasne. Ubrany był w ciemną marynarkę, jasne spodnie i boso. O miejscu pobytu chłopca uprasza się zawiadomić rodziców lub najbliższy posterunek Policji Państw.

Dzieciobójstwo. Służąca z Racic Wiktorja Znalezińska urodziła w stogu dziecko płci żeńskiej, które nast. udusiła. Wyrodną matkę aresztowała policja z Kruszwicy.

Gniezno.

Dyrekcja miejskiego gimnazjum żeńskiego komunikuje, że wpisy uczenic na nowy rok szkolny przyjmować będzie od 30 maja do 15 czerwca pomiędzy godziną 11 a 12.

Nowy sędzia sądu powiatowego. Asesor sądowy w okręgu sądu apelacyjnego w Poznaniu p. Alojzy Witkowski został mianowanym sędzią sądu powiatowego w Gnieźnie.

Stella — Ostrowja. Zawody o mistrzostwo klasy A pomiędzy powyższemi drużynami odbędą się dnia 25. bm. o godz. 16 na boisku przy wieży wodociągowej w Gnieźnie.

Nadzwyczajne walne zebranie Zw. Tow. Czeladzi Rzemieślniczej odbędzie się w poniedziałek, dnia 26. bm. o godz. 7 w szkole handlowo-przemysłowej, pokój 34. Na zebraniu wydane będą świadectwa kursistom z ostatniego kursu.

Wyścig kolarski na przestrzeni 105 klm. na trasie Gniezno — Mogilno i z powrotem urządza w niedzielę, dnia 25. bm. T. K. S. „Astra" z Gniezna. Dla zwycięsców wyznaczono 7 nagród. Start nastąpi o godz. 14 przy strzelnicy.

Tragiczny finał napaści. Ignacy Rybicki z Dziekanowic, ofiara bandyckiego napadu ze strony kilku niewyśledzonych dotąd sprawców, po przewiezieniu do szpitala Czerwonego Krzyża — o czem donosiliśmy w ostatnim numerze — zmarł w dniu 20. bm. o godz. 9 wiecz. Przyczyną śmierci była ciężka rana na głowie. Jak nam donoszą, policja jest już na tropie sprawców.

Kradzież roweru. W Ujeździe pow. Gniezno podczas odbywającej się tam zabawy, skradziono z podwórza p. Gramzego rower, własność p. Wiśniewskiego z Karczewka.

2000 dzieci w Poznaniu szczepiono systemem Calmette'a.

Ani jedno dziecko nie zachorowało. Skandal w Lubece spowodowali sami Niemcy przez zaniedbanie.

„Nowy Kurjer" zamieścił uwagi dr. Zeylanda kierownika akcji szczepienia przeciwgruźliczego w Poznaniu, w sprawie głośnych wypadków fatalnych wyników szczepienia gruźlicy systemem Calmette'a w Lubece. Dr. Zeyland oświadcza, że w Poznaniu szczepiono dotąd około 2000 dzieci systemem Calmette'a i żadne z nich nie zmarło na gruźlicę, chociaż część chowała się w środowisku gruźliczem. Zdaniem dr. Zeylanda ujemne wyniki szczepienia w Lubece należy położyć na karb prawdopodobnych zaniedbań, których istotę powinno wyjaśnić śledztwo.

Echa tragicznych zajść w Buku.

Zabójca robotnika Wiśniewskiego przed sądem.

„Nowy Kurjer" donosi z Poznania: Dnia 21 bm. zasiadł w sądzie okręgowym w Poznaniu winowajca śmierci Wiśniewskiego — Wawrzyniec Judek. Sprawa według zeznań świadków przedstawia się nast.:

W Buku w okresie przed wyborami do Rady Miejskiej pewna grupa ludzi, wśród których prym wodził Wawrzyniec Judek, dopuszczała się awantur na wiecach przedwyborczych ludzi innych przekonań. Jedna taka awantura, która po wiecu bardzo burzliwym przeniosła się z sali zebrań na ulicę, miała epilog niezwykle tragiczny. Zginął od kuli rewolwerowej, oddanej do tłumu przez W. Judka, przypatrujący się tylko całemu zajściu robotnik Wiśniewski, jedyny żywiciel matki wdowy.

Oskarżony Judka broni się przed zarzutem zabójstwa twierdzeniem, jakoby działał w obronie własnej, gdyż gromada ludzi nacierała na niego. Świadkowie jednak stwierdzili, że Judek nie potrzebował bronić się przed nacierającymi, gdyż był blisko domu i odwrót miał otwarty. Charakterystycznem jest to, że Judek po zebraniu był właściwie w domu i dopiero poraz drugi wyszedł pod noc na ulicę niewiadomo w jakim zamiarze. Fakt ten kazał się obecnym podczas awantury domyślać, że W. Judek właśnie poszedł do domu po broń i wyszedł poraz wtóry, planując jakieś złe zamiary, a nie działając odruchowo w obronie własnej.

Sprawę odroczono w celu powołania dalszych świadków i rzeczoznawców, którzy mają udowodnić, czy oskarżony W. Judek faktycznie ponosi pełną odpowiedzialność za swój czyn.

25-lecie Katol. Tow. Robotników w Gołańczy.

Z Gołańczy donoszą: Wspaniałą manifestacją uczuć religijnych była uroczystość, którą przy cudnej pogodzie obchodziło w ub. niedzielę dn. 18 bm. tut. Kat. Tow. Robotników Polskich z racji 25-lecia swego istnienia. Uroczystość, w której udział brały delegacje wszystkich miejsc. i licznych pozamiejscowych towarzystw ze sztandarami, jak np. z Kcyni, Wągrowca, Szamocina i t. d., rozpoczęła się wczesnym rankiem o godz. 6 pobudką. Po powitaniu przybyłych delegacyj na dworcu odbył się o godz. 9,30 przy dźwiękach doborowej orkiestry wymarsz na cmentarz, gdzie złożono wieniec na grobie założyciela i długoletniego patrona Towarzystwa, ś. p. ks. prob. Szukały, a orkiestra odegrała „W mogile ciemnej" oraz marsz żałobny. Następnie wyruszono pochodem do kościoła na solenne nabożeństwo. Mszę św., podczas której chór kościelny wykonał podniosłe pienia, odprawił obecny patron Tow. ks. prob. Mrotek, wygłosiwszy poprzednio stosowne do uroczystości kazanie. Po nabożeństwie odbyła się w salce posiedzeń uroczysta akademja, którą zagaił prezes okręgowy z Wągrowca. Największe wrażenie wywarło przemówienie patrona Towarzystwa, który w płomiennych słowach zachęcał zebranych do skupiania się około sztandaru Chrystusowego i wytrwania przy nim. Obszerne sprawozdanie sekretarza p. Burzyńskiego z 25-letniej działalności Tow., wręczenie dyplomów zasłużonym członkom i wbijanie gwoździ pamiątkowych, których było 12, wypełniło dalszą część posiedzenia, które zakończono odśpiewaniem pieśni „My chcemy Boga". Po obiedzie odbył się w parku miejskim koncert a wieczorem w sali posiedzeń (u p. Kowalewskiego) zabawa taneczna.

WITKOWO. Spłoszone konie spowodowały nieszczęśliwy wypadek. W ub. środę konie p. Józefa Dziadkiewicza, z niewiadomej przyczyny spłoszyły się i w szalonym pędzie wypadły z podwórza z wozem na ulicę. Niedaleko parku miejskiego konie wpadły na chodnik przyczem pod koła wozu dostała się 2-letnia Zosia Chmielówna, córka mistrza rzeźnickiego z Witkowa, której koła przeszły przez rękę i nogę.

Wybory w okręgu gnieźnieńskim.

Komitet Wyborczy listy nr. 25 (Chrześc. Demokracja i P. S. L. Piast) wydał następującą odezwę:

W dniu 1 czerwca odbędą się w naszym okręgu uzupełniające wybory do Sejmu. Jak w pierwszych, tak i w tych wyborach staniemy jak jeden mąż przy urnie wyborczej i oddamy głosy nasze **jedynie na listę 25 Polskiego Stronnictwa Ludowego „Piast" i Chrześcijańskiej Demokracji,** bo zwycięstwo listy **25** z kandydatem dr. Michałkiewiczem i Kazimierzem Czyszewskim prezesem Ch. Związku Zawodowego, to walka na terenie Sejmu:

1) o zmianę obecnego, cały kraj, a zwłaszcza kupiectwo, rolnictwo i przemysł polski rujnującego systemu podatkowego,
2) o organizację kredytu dla rzemiosła, rolnictwa, przemysłu i handlu,
3) **o należyte uwzględnienie interesów i potrzeb miast, miasteczek oraz wsi** w zakresie zwiększenia pomocy finansowej dla gospodarki komunalnej i szybszego przeprowadzenia reformy rolnej dla ulżenia ciężkiej doli przeludnionych wiejskich gmin w Polsce,
4) o ugruntowanie praw religji katolickiej w życiu narodu prywatnem i publicznem, w małżeństwie i w szkole polskiej,
5) o zdrową naprawę ustroju Polski,
6) **o ład w państwie i dobrobyt wszystkich uczciwie pracujących obywateli.**

Z temi hasłami pójdziemy w dniu 1-go czerwca do wyborów w miarę tych haseł oddamy wszyscy głosy nasze **na listę nr. 25.**

Obywatele — Wyborcy!

zwycięstwo listy 25 będzie Waszem zwycięstwem, zwycięstwem ładu i sprawiedliwości społecznej, zwycięstwem zdrowej myśli religijnej i państwowej.

Niech żyje lista **25,** lista Polskiego Bloku Katolickiego jedyna lista przedstawicieli i obrońców najżywotniejszych interesów kupca, rzemieślnika, rolnika i przemysłowca polskiego.

*

Okręgowa komisja wyborcza zatwierdziła listy kandydatów do Sejmu, które staną do wyborów w tym okręgu:

Lista Nr. 2. P. P. S., kandydat czołowy Kosobudzki Czesław;

lista Nr. 7. N. P. R. prawica, kandydat czołowy b. poseł Brzeziński Jan,

lista Nr. 18. Blok Mniejszości, kandydat czołowy b. poseł Saenger Berndt;

lista Nr. 24. katolicko-narodowa, kandydat czołowy p. poseł Trąmpczyński Wojciech i b. poseł Lewandowski;

lista Nr. 25. Blok katolicko-ludowy („Piast i Ch. D.), kandydaci czołowi, b. poseł Michałkiewicz M. i **b. poseł Czyszewski Kazimierz.**

Okręg ten wybiera do Sejmu pięciu posłów. W poprzednich wyborach dwa mandaty uzyskała lista nr. 25, 1 mandat lista nr. 24, 1 mandat lista nr. 7 i 1 mandat lista nr. 18.

Niemcy naruszają granice Polski.

Aeroplan niemiecki na polskiem terytorjum.

Z Czarnkowa donoszą: Przed niedawnym czasem, wskutek defektu motoru, samolot polski zmuszony był do lądowania na terenie Prus Wschodnich.

Z powodu tego wypadku krwiożercza prasa niemiecka napadła w sposób brutalny na Polskę, że narusza granice Niemiec; rząd Rzeszy przez posła swego w Warszawie Rauschera założył energiczny protest, grożąc jednocześnie wniesieniem skargi do Ligi Narodów.

Był to wypadek lotniczy jakich wiele, a Niemcy uknuli odrazu i zapomocą swych różnych agencyj rozdmuchali wieść, że Polska narusza ich granice.

A o tem, co robią Niemcy, niech świadczy fakt następujący:

W dniu 16 bm. o godz. 16,45 samolot niemiecki przeleciał granicę Polski, udał się w głąb kraju aż do wsi Piłka, leżącej od granicy przeszło 10 kilometrów, następnie zawrócił i pomiędzy wsiami Komiennik - Chelst poszybował do Niemiec w kierunku Driesen (Drezdenko).

Jest to jaskrawy fakt naruszenia granicy polskiej i władze winny poczynić w tej sprawie kroki dyplomatyczne, by podobne fakta zdarzające się dość często, w przyszłości nie miały miejsca, jeśli faktycznie Niemcom rozchodzi się o dobre stosunki sąsiedzkie z Polską.

Strzelno.

Walne zebranie Klubu Kręglarzy „8" odbyło się dnia 20. bm., które zagaił prezes p. Jezierski St., przewodniczył p. Anielak Wacław. Nowy zarząd tworzą: prezes p. Jezierski St., zastępca p. Piątkowski W., sekretarz p. Cieślewicz Wacław, zastępca p. Howil Wojciech, skarbnik p. Paternoga Mieczysław, gospodarz p. Kempiński Jan.

Z posiedzenia wydziału powiatowego w Strzelnie. W dniu 16. bm. odbyło się posiedzenie wydziału powiatowego na którem przyjęto do wiadomości zatwierdzenie bez zmian budżetu powiatu przez wojewodę. Budżet tegoroczny jest o 300.000 zł mniejszy od zeszłorocznego. Dla posterunkowego Policji Państwowej i specjalisty w śledzeniu bandytów uchwalono dodatkowo 300 zł rocznie. Łącznie z tem zamierza się zaprowadzić nocne połączenie telefoniczne w agencjach pocztowych na terenie tut. powiatu co podniesie bezwzględnie stan bezpieczeństwa w powiecie.

Chełmża.

Ś. p. Ryszard Bremer. Na wieczny odpoczynek odprowadzono w ub. niedzielę ś. p. Ryszarda Bremera, właśc. dóbr rycerskich Żegartowice, pow. Chełmno.

Tydzień L. O. P. P. rozpoczęto w ub. niedzielę uroczystem nabożeństwem w kościele poklasztornym, które celebrował ks. prałat Szydzik. Od rana rozpoczęto zbiórkę uliczną. Nad miastem krążyło kilka samolotów. Wieczorem rzucano sygnały świetlne z samolotów.

GACKI. Pożar. Spaliła się tu stodoła p. Kaczyńskiej oraz większa ilość zboża i maszyny rolnicze. Straty oblicza poszkodowana na 23.000 zł. Pożar powstał od uderzenia pioruna w czasie ostatniej burzy.

Starogard.

Wyjaśnienie. Odnośnie do zamieszczonej w „Dzien. Bydg." nr. 118 z dnia 22. 5. br. notatki o samobójstwie tut. robotnika ś. p. Stanisława Eicha, kierownictwo Monopolu Spirytusowego w Starogardzie prosi o sprostowanie, gdyż nieprawdą jest jakoby denat popełnił samobójstwo z powodu utraty pracy, przeciwnie, pracował do ostatniej chwili bez przerwy jako stały pracownik tut. instytucji, a powody samobójstwa mimo dochodzeń policyjnych pozostały nieustalone.

BOROWY MŁYN. Przykre zajście na tle niesnasek rodzinnych. W czwartek 15. bm. podczas nieporozumienia między małżeństwem Falkiewiczami powstała bójka. Zdenerwowana żona schwyciła za nóż i uderzyła nim swego męża w piersi, zadając mu trzy ostre cięcia w okolicę serca. Po spisaniu protokółu przez policję warlubską, sprawę oddano w ręce sędziego śledczego.

Poświęcenie sztandaru Zw. Niższych Pracowników Pocztowych w Zbąszyniu.

Zw. Niższych Pracowników Pocztowych, Tel. i Telef. w Zbąszyniu obchodzi w niedzielę dnia 1 czerwca uroczystość poświęcenia swego sztandaru według nast. programu.

O godz. 9: zbiórka towarzystw przy dworcu. O godz. 9,30: przyjmowanie przedstawicieli władz i delegatów pozamiejscowych. O godzinie 10: wymarsz do kościoła parafjalnego na nabożeństwo, podczas którego nastąpi poświęcenie sztandaru. Po nabożeństwie wymarsz na salę Strzelnicy, gdzie odbędzie się uroczyste posiedzenie, składanie życzeń i wbijanie gwoździ pamiątkowych do drzewca sztandaru. O godz. 13.30: wspólny obiad (w Strzelnicy). O godz. 15: wymarsz do parku p. Skórczewskiego, gdzie odbędzie się koncert, strzelanie o premje i wiele innych miłych urozmaiceń. O godz. 20: zabawa taneczna w sali Strzelnicy.

Z Torunia.

Nocny dyżur ma do dnia 30. bm. włącznie apteka „Pod Orłem", Rynek Staromiejski.

Z TEATRU POMORSKIEGO.

W sobotę, dnia 24. i w niedzielę, dnia 25. bm. codziennie o godz. 20,05 rekordowa kino - farsa w 3 aktach Sacha'y Guitry p. t. „Pokojówka szuka miejsca".

—o—

Mianowania. Nominację na sędziów sądu okręgowego w Toruniu otrzymali pp.: Fr. Rociawski z Brodnicy, Żych z Nowego oraz Aleksander Jarzęcki.

Silne lotnictwo, silna obrona przeciwgazowa obroni Polskę i Pomorze! — Pamiętaj więc o swym obowiązku i zapisz się na członka L. O. P. P.

Tydzień Matki i Dziecka odłożony. Jak się dowiadujemy, kom. woj. „Tygodnia Matki i Dziecka" uchwalił odroczyć obchód „Tygodnia Matki i Dziecka" do września br.

Podziękowanie. Komitet obywatelski budowy pomnika poległym 63 p. p. składa najserdeczniejsze podziękowanie Związkowi Weteranów Armji generała Hallera w Ameryce, za 100 zł złożoną na ręce p. Majchrowicza w Toruniu.

Święto W. F. i P. W. Dnia 25. bm. o godz. 13 rozpoczęcie zawodów strzeleckich na strzelnicy Bolesława Chrobrego przez przewodniczącego miejskiego komitetu W. F. i P. W.

Za jeden złoty — złoty zegarek. Komitet obywatelski budowy pomnika poległym 63 p. p. przypomina, że ciągnienie loterji premjowej odbędzie się nieodwołalnie dnia 29. bm. Pozostała niewielka ilość losów jest do nabycia w cenie 1 zł we wszystkich większych sklepach w Toruniu. Cenne fanty: kuchnia wartości 1200 zł, kilim gliniański (9 mtr. kw.) wartości 500 zł są do obejrzenia w firmie Dietrich na Szerokiej. Trzeci fant złoty męski zegarek Omega wartości 800 zł w firmie Majchrowicz na ul. Kr. Jadwigi. Komu los się uśmiechnie może wygrać za 1 zł jeden z tych cennych fantów.

Turniej tenisowy. Dnia 25. bm. odbędzie się na kortach T. K. S. przy ul. Mickiewicza turniej tenisowy pomiędzy T. K. S. a B. K. S. Bydgoszcz o nagrodę wędrowną L. O. P. P. Początek zawodów o godz. 10 rano. Wstęp 50 gr. Dochód z turnieju przeznaczony jest na L. O. P. P.

Ewidencja dzieci umysłowo chorych w Podgórzu. Magistrat m. Podgórza pod Toruniem przeprowadza obecnie spis dzieci umysłowo chorych, fizycznie ułomnych, słabowitych i głuchoniemych w wieku do lat 7. Dzieci chore na jedną z wyżej wymienionych chorób i ułomne należy zgłaszać w magistracie, w przeciwnym razie rodzice będą karani za niezgłoszenie. Zgłoszenia przyjmowane będą do dnia 5 czerwca.

Pomorskie Tow. Opieki nad Dziećmi w Toruniu przyjmuje uczni i uczenice szkół średnich w miesiącach lipcu (dziewczynki) i sierpniu (chłopcy) do kolonji nadmorskiej im. Bł. Andrzeja Boboli w Gdyni. Opłata dzienna od osoby 4.50 zł.

Kino „Mars" wyświetla potężny dramat współczesny p. t. „W wirze Paryża", ponadto wspaniałą farsę w 2 aktach.

Majówka. Związek Pracowników Kupieckich urządza dnia 25. bm. majówkę do Zieleńca, gdzie odbędzie się koncert muzyczny. Ponadto komitet przygotowuje cały szereg niespodzianek oraz koło szczęścia, strzelanie do tarczy dla pań i panów. Punkt zborny przy pomniku Kopernika o godz. 5.30 rano. Zarząd Zw. Pracowników Kupieckich prosi członków oraz sympatyków i kolegów o gremjalny udział w majówce.

Koncert orkiestry na Rynku Staromiejskim. Dnia 25. bm. o godz. 12 w południe odbędzie się na Rynku Staromiejskim koncert orkiestry z okazji konkursu baloników.

Zabawa na L. O. P. P. Dnia 25. bm. odbędzie się w parku „Cegielnia" zabawa ludowa, połączona z niespodziankami. Czysty dochód przeznacza się na L. O. P. P.

Egzamin dojrzałości w gimnazjum żeńskiem. W dniach 19 i 21 bm. odbyły się w miejskiem gimnazjum żeńskiem ustne egzaminy dojrzałości pod przewodnictwem wizytatora Dutkowskiego Józefa. Egzamin zdały i świadectwa dojrzałości otrzymały pp.: Bukowska Janina, Chodkiewiczówna Irena, Beimówna Fryderyka, Chodkiewiczówna Łucyna, Gwiazdowska Ksawera, Drathówna K., Hornowska Natalja, Iwaszkówna Gizela, Wojciechowska Halina, Szweminówna Janina, Jangschówna J., Jaworska Łucja, Kałamajska Helena, Kwiatkowska Jadwiga, Lisińska Aleks., Langowska Małgorzata, Langowska Irmgarda, Madejska Róża, Miasnowska Henryka, Rutkowska Halina, Scholzówna Ewa, Rygielska Klara, Spychalska Halina i Szaadówna Irena.

Psy należy trzymać na uwięzi. Ze względu na stwierdzoną wściekliznę u psów, Magistrat wydał zarządzenie, aby wszystkie psy trzymane były na uwięzi, zaś na ulicy psy muszą być trzymane na smyczy z założonym kagańcem.

Włamanie. W nocy z 19 na 20. bm. włamali się nieznani sprawcy za pomocą wyjęcia szyby w oknie do pralni rolnika Szkopińskiego Franciszka, zam. w Brąchnowie pow. Toruń i zabrali artykuły spożywcze wartości 250 zł.

Ponowne demonstracje bezrobotnych w Toruniu.

Donosiliśmy już o demonstracji bezrobotnych w Toruniu w dniu 21. bm. Demonstracje te powtórzyły się i w dniu następnym dnia 22. bm., o czem donosi nam korespondent co nast.: W godzinach popołudniowych około 500 bezrobotnych zgromadziło się przed Magistratem. Bezrobotni wysłali delegację do starostwa grodzkiego.

W międzyczasie, gdy kilkunastu robotników rozagitowanych przez komunistów, działających z ukrycia wzywało zebranych do manifestacyjnego pochodu i bicia szyb w sklepach, policja była zmuszona zebrany tłum rozpędzić. Aresztowano 7 osób.

Krwawe zajście na ulicy w Toruniu.

Dyrektor Pomorskiej Izby Rolniczej ciężko postrzelony.

Z Torunia donoszą: Dnia 21. bm. na ul. Przedzamcze wynikła sprzeczka pomiędzy Anastazym Ostrowskim z Chojnic a p. Bronisławem Borkowskim, dyrektorem Izby Rolniczej w Toruniu, zamieszkałym przy ul. Podmurnej 75, w czasie której Ostrowski dobył rewolweru i strzelił do p. Borkowskiego. Rannego przeniesiono do szpitala miejskiego, gdzie dokonano niezwłocznie wyjęcia kuli.

Jak się okazało, p. B. dostał postrzał w brzuch. Ostrowskiego aresztowano i osadzono w areszcie.

Z Grudziądza.

Kalendarzyk teatralny.

Sobota, dnia 24. bm. — „Cała Warszawa" rewja warszawska.

Niedziela, dnia 25. bm. — „Coś wisi w powietrzu" rewja warszawska.

Poniedziałek, dnia 26. bm. — „Kres wędrówki" występ Józefa Węgrzyna.

Kino „Apollo". „Serce uliczne". Pozatem doskonały nadprogram dźwiękowy.

Kino „Gryf" wyświetla polski film p. t. „Kult ciała".

Kino „Orzeł". „Gdy się zmysły budzą".

Nocny dyżur aptek. W czasie od 17 do 24 bm. włącznie, nocny dyżur pełni apteka „Pod Lwem", ul. Pańska.

Zjazd delegatów Zw. Tow. Powst. i Wojaków D. O. K. VIII. odbędzie się dnia 25. bm. w Grudziądzu w Leśniczówce (Park Miejski). Porządek obrad jest nast.: o godz. 10,30 otwarcie zjazdu przez prezesa Związku kpt. rez. p. Gogę; przywitanie władz i gości; przemówienie władz i gości; wybór prezydjum zjazdu; odczytanie protokółu z ostatniego zjazdu; sprawozdanie zarządu i komisji rewizyjnej; dyskusja nad sprawozdaniami; udzielenie absolutorjum zarządowi; wybór członków w miejsce wylosowanych; wybór skarbnika i sekretarza zarządu Związku; zatwierdzenie poprawek do statutu; zatwierdzenie budżetu zarządu Związku; sprawa reorganizacji Związku; wnioski do uchwał zgłoszone przed zjazdem; wolne głosy; zamknięcie zjazdu.

Nowe Koło L. O. P. P. Po wykładzie prof. p. Odyii zapisało się do nowego Koła L. O. P. P. 50 członków. Zarząd Koła L. O. P. P. jest ten sam, co gniazdo I., a więc: prezes Wincenty Banaszak, wiceprezes Leon Jankowski, sekretarz Antoni Felski, skarbnik Michał Konarkowski. Szczerze pochwalić należy to przedsięwzięcie „Sokoła", a inne towarzystwa i organizacje niechaj sobie gniazdo I. wezmą za przykład i to samo zrobią u siebie.

Kwesta na kolonje letnie Pom. Towarzystwa Opieki nad Dziećmi oddział w Grudziądzu odbędzie się w dniu 25. bm. W kweście weźmie udział nauczycielstwo. Zarząd P. T. O. D. zwraca się z uprzejmą prośbą do wszystkich obywateli m. Grudziądza, ażeby nie utrudniali pracy pp. nauczycielstwu przy kweście na tak doniosły cel i przyczynili się do powiększenia dochodów na kolonje letnie dla dzieci.

Z Katolickiego Stowarzyszenia Polek (Czytelnia dla kobiet). Z okazji 22-letniej rocznicy istnienia towarzystwa, przystąpimy wszystkie w niedzielę, dnia 25. bm. o godz. 8 rano w kościele farnym do wspólnej komunji św. celem uproszenia błogosławieństwa Bożego w dalszej pracy. Okazja do spowiedzi św. będzie w sobotę, od godz. 5 po południu. Helena Kruszonowa, przewodn.

Z życia harcerskiego. Przypominamy, że odłożony wieczorek muzykalno-wokalny na cele IV. drużyny harcerskiej odbędzie się nieodwołalnie w sobotę, dnia 24. bm. o godz. 7,30 wiecz. w sali Domu Żołnierza przy ul. Prowiantowej (boczna Lipowa). Zwracamy się z usilną prośbą do rodziców, sympatyków i młodzieży szkolnej, by przez liczny udział w wieczorku przyczynili się do zebrania funduszu na wyjazd harcerzy IV. drużyny do obozu w Karpatach.

Z Stow. Chrześc. Uniwers. Robotniczego. Plenarne zebranie Stow. Chrześc. Uniw. Robotniczego odbędzie się w dniu 30. bm. o godzinie 19,30 w sekretarjacie Stow. Chrześc. Nauczycielstwa szkół powszechnych, Rynek 15 I. piętro.

Komitet obywatelski VII. Tygodnia Lotniczego ogłasza... Konkurs baloników odbędzie się w niedzielę, dnia 25. bm. nie o godz. 10,30 a o godz. 16,30. Całą młodzież szkolną i wszystkie dzieci oczekuje się w dniu tym na boisku miejskiem o godz. 16,30, gdzie ich czeka miła i sympatyczna rozrywka i wiele atrakcyj. Czekamy na Was!

Kurs ćwiczeń cielesnych dla członków PW. i W. F. Okręgowy ośrodek W. F. i P. W. D. O. K. VIII. w Toruniu, organizuje dla członków P. W. i W. F. w czasie od 4. 6. do 1. 7. br. 4-tygodniowy kurs przodowników ćwiczeń cielesnych. Od kandydatów wymagane jest: posiadanie własnego ekwipunku sportowego, ukończenie 18 roku życia, oraz świadectwa lekarskie stwierdzające dobry stan zdrowia kandydata. Uczestnicy otrzymują przez czas trwania kursu bezpłatne wyżywienie, zakwaterowanie, oraz na przejazd koleją 50 proc. zniżki kolejowej. Zgłoszenia kandydatów na powyższy kurs, przyjmuje komendant powiatowy P. W. na miasto Grudziądz (koszary 64 p. p.) w terminie do dnia 22. bm. w godzinach od 8 do 12, gdzie osiągnąć można bliższe informacje.

Święto polskiej pieśni. II. okręg śpiewaczy, którego siedzibą jest Grudziądz, urządza swój doroczny zjazd kół śpiewaczych w dniu 1-go czerwca br. w Grudziądzu. Uroczyste otwarcie nastąpi w południe na Gł. Rynku, gdzie około 500 osób odśpiewa wspólne pieśni. Będzie to wielką atrakcją dla grodu naszego.

Nasza młodzież na rzecz L. O. P. P. W ub. środę, o godz. 16,30 uformował się wspaniały pochód dziatwy szkół powszechnych i średnich na czele którego kroczyła orkiestra S. M. P. przy Farze. Pochód ruszył ulicami miasta na Gł. Rynek, gdzie do młodzieży przemówił prokurator Hermann. W końcu odegrano hymn narodowy, który dziatwa w wielkim skupieniu wysłuchała. W pochodzie niesiono miniaturowy samolot, wykonany przez ucznia jednej z tut. szkół. We wszystkich kinach wygłoszone zostały popularne odczyty o L. O. P. P., uświadamiające społeczeństwo o doniosłości akcji obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej. W pochodzie z młodzieżą brały udział organizacje P. W. i Straż Pożarna.

Nowy kierownik Pomorskiej Izby Skarbowej.

Z Grudziądza donoszą: Ministerstwo Skarbu mianowało prezesa Pom. Izby Skarbowej p. Michała Brzeckiego organizatorem nowopowstałej Izby Skarbowej w Tarnopolu. Kierownikiem Pomorskiej Izby Skarbowej został p. Stefan Kossior, dotychczasowy naczelnik Wydziału IV. grudziądzkiej Izby.

W ub. czwartek złożyli wizytę p. wojewodzie Lamotowi w Toruniu pp.: Brzecki oraz Kossior. W najbliższych dniach opuszcza p. prezes Brzecki Grudziądz, celem objęcia swego nowego stanowiska.

Tajemnicze zaginięcie rolnika z Górnej Grupy.

Z Grudziądza donoszą: Dnia 21. bm. zawiadomił policję w Toruniu rolnik Teofil Matuszewski, zam. w Górnej Grupie pow. Świecie, że dnia 15. bm. wyjechał do Torunia jego sąsiad Pilopski Teofil, lat 48, rolnik, w celu podjęcia w Centralnej Kasie Społ. Rol. w Toruniu sumy 2.389 zł i dotychczas do domu nie powrócił. Istnieje podejrzenie, że Pilopski, który sam jest zamożnym gospodarzem, padł ofiarą jakiegoś nieszczęśliwego wypadku. Rysopis zaginionego nast.: wzrost 165 cm., średniej tuszy, twarz okrągła, wąs angielski, ubrany w jasne ubranie w kratki, płaszcz letni siwy i taki sam kapelusz.

Powtórne włamanie do kościoła farnego w Chełmnie.

Z Chełmna donoszą: Po raz drugi w tak krótkim czasie dokonano włamania do kościoła farnego przez wybicie części witraża nad zakrystją. Złoczyńcy dostawszy się do kościoła, rozbili tabernakulum w ołtarzu głównym i ołtarzu Bożego Ciała, rabując jeden duży kielich i puszkę do komunikantów. W tym czasie przechodził koło kościoła stróż miejski, który usłyszawszy podejrzane szmery, oddał na postrach strzał w powietrze. Złoczyńcy, których było dwóch, uciekli z kościoła tą samą drogą, pozostawiając przy przeszukiwaniu muru, opasującego cmentarz kościelny swój łup, który owinęli w płaszcz gumowy. Puszka do komunikantów została przez opryszków zgnieciona. Świętokradcy zdążyli zabrać złoty krzyż oraz podstawę kielicha. Komunikanty pozostawili rozrzucone na ołtarzu. Oprócz tego rozbili oni w kościele dwie skarbonki.

Zarządzony niezwłocznie pościg nie dał rezultatu. Na wezwanie telefoniczne przywieziono autem z Grudziądza psa policyjnego, który zaprowadził komisję śledczą Policji Państw. ulicami: Szydną, Klasztorną, Biskupią skręcając następnie w stronę ul. Toruńskiej (koło cmentarza) pod Brzozowo. Tu ślad zaginął z czego wnioskować można, że sprawcy odjechali oczekującym na nich samochodem lub innym pojazdem.

KRONIKA

Bydgoszcz, dnia 24 maja 1930 roku.

KALENDARZYK.

Dziś: N. M. P. wspom. wier., Joanny.
Jutro: Urbana, Grzegorza VII.
Wschód słońca: godz. 3,54.
Zachód słońca: godz. 20,00.

DYŻURY APTEK:

Od poniedziałku 19 bm. do poniedziałku 26 bm. dyżurują:

1) **Apteka pod Niedźwiedziem,** ul. Niedźwiedzia 6, tel. 50;
2) **Apteka pod Koroną,** ul. Dworcowa 74, tel. 301.

— **Bibljoteka Miejska** (Stary Rynek im. Marsz. Piłsudskiego 1) otwarta codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt od godz. 9—14 i od 7—20. Pracownia Naukowa i Czytelnia pism codziennie od 10—13 i od 17—20. Wypożyczalnia codziennie od godz. 11—13½ i od 17—18½.

— **Muzeum Miejskie** przy Starym Rynku otwarte codziennie od 10—4, w niedzielę od 11—2. Obecnie w Muzeum wystawa prac malarskich i grawiur prof. Karola Mondrala.

— **Bibljoteka Ludowa** (Jana Kazimierza nr. 9). Wypożyczalnia otwarta codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt od 12—13, ponadto w poniedziałki, środy, czwartki i piątki od 17—19, we wtorki i soboty od 15—19.

TEATR MIEJSKI.

Dzisiaj w sobotę 2 przedstawienia. Po południu o 4-ej bajka Remusa **„Staś lotnikiem".** (Ceny od 20 gr do 1,80 zł.). Wieczorem jedyny występ St. Gruszczyńskiego w **„Halce".**

W niedzielę również 2 przedstawienia. Po południu o 4-ej po raz ostatni opera Moniuszki **„Halka"** (ceny zniżone). Wieczorem po raz drugi gorąco przyjmowana na premjerze, budząca żywe zainteresowanie sensacyjna sztuka amerykańska p. t. **„Proces Mary Dugan".**

W poniedziałek pierwsze w sezonie przedstawienie popularne, które wypełni komedja Korzeniowskiego **„Wąsy i peruka".** (Ceny od 20 gr do 1,80 zł.)

———o———

Fiskus nasz nie jest wybredny w wyborze swych źródeł dochodowych. I w zachłanności swej przeprowadza często kalkulacje, które go w rezultacie zawodzą.

Jako exemplum niech posłuży następujący wyczyn władz skarbowych. Ukazać ma się rozporządzenie, podciągające wydawanie prywatnych obiadów domowych pod kategorję czynności zarobkowych. Tak brzmi sucha wiadomość z Warszawy. Znaczy to, że ktokolwiek stołuje u siebie osobę nie należącą do familji, wykupić musi patent zarobkowy. Inaczej nie można tego rozumieć.

Co to są te „domowe obiady" — wiemy wszyscy. Jakaś wdowa czy innego rodzaju proletarjuszka stołuje swoich sublokatorów. Z drobnych ogłoszeń wynika, że obiad z 3 dań kosztuje w takiej prywatjerze przeciętnie 1 zł. Ale są obiady i po 70 gr. Żeby były nawet najgorsze, co taka handlarka swoją biedą może na nich zarobić? Tyle, że przy paru stołownikach i ona coś obliźnie. Gotuje im za łyżkę strawy dla siebie. I od tego płać jeszcze podatek!

Dla niejednej takie pitwaszenie obiadu paru stołownikom jest kwestją głodowania lub niegłodowania. O tem, aby coś oszczędzała z pobieranej za obiad gotówki, zwykle mowy niema. Nawet wtedy, gdy ma studentów na stancji z całem utrzymaniem, rada jest, gdy za to oprzątanie sama się przy nich pożywi. Krótko mówiąc — psia egzystencja.

Nie mniej trzeba będzie od niej płacić podatek. Jaki — to już tam wyszpera chytrość podatkowych kalkulatorów. W każdym razie będzie to najmarniejsze źródło dochodów, jakie sobie można tylko wyobrazić.

Efekt tego zarządzenia będzie też niewesoły. Niejedna taka siedemdziesięciogroszowa lichwiarka będzie musiała zwinąć swoją gastronomję. Bo z czegóż wykupi ona patent czy też zapłaci inne podatki? Przerzuci ten ciężar na swoich żywicieli? Tu powstaje dopiero kwestja, kto kogo żywi — ona ich czy oni ją.

W rezultacie te domowe obiady będą musiały podrożeć. O niewiele, ale dla biedaka i dziesięć groszy jest dużo. Spadnie więc ten nowy podatek znów na najbiedniejszych, bo tylko tacy jadają w takiej wdowiej kantynie. Czyli nowa „fala drożyzny".

A kto ją zawinił? Jak zwykle — **rząd.**

Źródło tych nowych dochodów będzie bardzo skąpe. A gdy się jeszcze zważy, że do utrzymania w ewidencji tych „warsztatów zarobkowych" potrzebne będą siły urzędnicze i specjalne księgi podatkowe, to powstaje pytanie, czy fiskus do tej nowo odkrytej żyły złota jeszcze nie dopłaci.

— **Przyjęcie do I-ej Komunji św.** dzieci miejsk. gimn. żeńsk. odbędzie się jutro w niedzielę dn. 25 bm. o godz. 8,45 w kościele Klarysek. Wstęp na nabożeństwo mają tylko rodzice i osoby, zaopatrzone w karty wstępu.

X. Pałkowski.

Już kwitną sady...

Już kwitną sady.
Z małego się pąka
Wyłania kwiat blady,
A w hostję patrząc nieba
Jego blaskami nasiąka,
Bo kwiatom słońca potrzeba.

Wiatr chodzi po ścieżkach cichy
I głaszcze westchnieniem sady.
Kwiatów lepiące kielichy
Obsiadły bąki i trzmiele,
Pasożytnicze sąsiady
Z motyli gwardją na czele.

Już kwitną sady
Ziemi karmione sokiem,
Co się sperlony wlewa
Z każdym, nowym rokiem
W łaknące kwiaty i drzewa.

Już kwitną sady...
Lśni słońca ulewa...

M. Szurło-Gorzelak.

Program biegu propagandowego „Dziennika Bydgoskiego" w czwartek, 29 maja br. (Wniebowst. Pańskie).

Godz. 10.00 zbiórka zawodników w sali gimn. Państw. Gimnazjum Klasycznego przy ul. Krasińskiego róg Libelta. Badanie lekarskie zawodników, wydawanie numerów i zniżek kolejowych.

Godz. 11,00 zbiórka sędziów Pom. Z. L. A. w sali gimn. Państw. Gimnazjum Klasycznego.

Godz. 12.00 wymarsz zawodników z orkiestrą wojskową ul. Gimnazjalną, Piotra Skargi, Konarskiego, Jagiellońską, Gdańską, Słowackiego przed Gimnazjum im. Kopernika (narożnik ul. Paderewskiego i Kopernika).

Godz. 12,30 start do biegu. — Koncert orkiestry wojskowej przy mecie.

Godz. 12,50 rozdanie nagród i dyplomów sportowych. Wspólna fotografja zawodników. Powrót do sali gimn. Gimnazjum Klasycznego.

Wszelkich informacyj w sprawie biegu udzielać będzie w czwartek, 29 bm. od godz. 10 przed poł. do godz. 4 po poł. **filja „Dziennika Bydgoskiego" przy ul. Dworcowej 2**, tel. i 699. Po ukończonym biegu ukaże się nadzwyczajne wydanie „Dziennika Bydgoskiego" z dokładnemi wynikami tej wielkiej imprezy sportowej.

Kierownik biegu: Fr. Gołębiewski.
Wydawnictwo „Dzien. Bydgoskiego".

— **Komitet Propagandy Wytwórczości Krajowej** urządza dn. 26 bm. w Liceum Handlowem ul. Królowej Jadwigi 17, o godz. 17 **zebranie** w sprawie wzięcia udziału wszystkich organizacyj kobiecych w **Wystawie Ruchomej,** prób i wzorów przemysłu krajowego.

Uprasza się gorąco przedstawicielki wszystkich organizacyj kobiecych o łaskawe przybycie celem omówienia współpracy w propagandzie wytwórczości krajowej.

Zarząd.

— **Nominacja.** Prof. J. Mozolewski, pełniący obecnie obowiązki w prywatnem szkolnictwie polskiem w Niemczech, mianowany został dyrektorem Państw. Seminarjum Naucz. w Czarnkowie.

Przy tej sposobności wypada zaznaczyć, że jest to już 4-ty dyrektor wychodzący w ostatnich 6-latach z grona naucz. tutejszego Państw. Seminarjum Naucz., co niewątpliwie bardzo chlubnie świadczy tak o zakładzie grona prof., jak niemniej o kierownictwie pedagogicznem zakładu.

— **Zakład froeblowski** oraz oddział przygotowawczy długoletniej kierowniczki zakładów wychowawczych i kursów dla dorosłych p. M. Boruniowej (Jagiellońska 54) przymie jeszcze kilkoro dzieci do lat 7-miu na czerwiec i lipiec. Program oparty na długoletniem doświadczeniu z uwzględnieniem metod głębokich znawców psychiki dziecięcej. Zapisy od 4—6 popoł.

— **Polski Czerwony Krzyż.** Zbiórka i ćwiczenie wszystkich drużyn P. C. K. i wszystkich podinstruktorek i podinstruktorów dzisiaj 24 bm. o godz. 19-ej w lesie przy obozie gdańskiej. Obecność obowiązkowa.

U golibrody.

— Pan czytał? Bedzi Sejm. Nu, ja był tego pewny. Sejmu sze i tak nikt nie boi, a zawsze taki szopki ma konstytucyjnego pozoru.

Ja teraz czekawy, co Sejm zrobi z te cztery punkty od Pana Marszałka. Jaby je przyjął na szliepo. Dla miły zgody. Niech Pan Marszałek ma uczechy. Bo kłopotu to un i tak bedzi miał dość. Jak ta baba z kupionym szwyniem.

O co właściwie chodzi? Pan Marszałek powiada i żąda: Sejm ma uchwalić globalny sumy budżetowy, a nie wtrącać sze do poszczególne pozycji. Ja w tem widze całkiem słusznego postulatu. Jak pan redaktor daje żonie na wiktu, czy pan sze pita, za ile ona kupi szliedżi, a za ile czosnku i cebuli? Nieprawda że nie. Ona ma globalny sumy, i ona z nim dysponuje, jak ji sze spodobi.

W drugim punktu żąda Pan Marszałek, aby Sejm sze zbirał tylko dwa razy co rok na bardzo krótki sesji. To jest ze strony Pana Marszałka bardzo elegancki maniery, że on niechce Sejm dużo fatygować. Panowie posłowie mają bardzo delikatny konstytucji, to na co im so viel schuften? Najważniejsze jest, aby im pan Matuszewski płacił djety. A on jest ein Ehrenmann, ein Kawalier. On im nie zrobi kawału i nie powi kiedy, że w kasy brakło forsy. Toby sze nie zgadzało z naszym mocarstwowym prestiżem.

Jak pan to nazywa, kompletny kapitulacji? Nie, panie redaktorze. To jest zgody narodowy, to jest konsolidacji wszystkich sił do odbudowy Rzeczypospolity, to jest Wielki Unji poiltyczny z Panem Marszałek jako komendant.

A jak pan sze zapatruje na to, że Anglja zamknęła przed żydkami Palestyny?

Skończony parady z żydowskim republiką! Jak szwiat szwiatem, ja nie znałem większego humbugu. Ja rozumiem, pojechać do Palestyny na willegiatury, zrobić tam wojażu dla przyjemności, zobaczyć Tel-Awiw jako historycznego kurjozum. Ale urządzać tam żydowski kolonizacji... starozakonny republiki... W starym testamentu jest powiedziane: dam wam krainy płynący z mlekiem i z miodem. Nu, każdy rabin panu powi, że to nie jest Palestyna, tylko Galicja. Ona płynie z mlekiem, z miodem i ze spirytusem. Mleko i miód jest dla żydki, a spirytusu prorok przeznaczył dla goje. Ta Galicja to jest naszy wypadowy bramy. My z ni urządzamy ekspanzji na Pomorzu i na Wielkopolski. Każdy żydek robi na swoją rękę imperjalistyczny polityki. Ja np. zdobywam Bydgoszczy. Jak ja tu zrobił pierwszy raz moje oszedlenie, to z początku ja brał codzień w mordy. Ale ja był czerpliwy kolonizator. Powoli ja sobie sprawił katolickiego praktykanta i teraz ja jego bije w gęby. Dziś nikt już na mnie nie podniesze ręki, tylko każdy mówi: dżeńdobry, panie Katzendreck! moje uszanowanie panu sąsiadu! A jeszcze za oszem lat zobaczymy dalszego postępu. Pan prezydent Szliwiński nie bedzi wiecznie dowodził na ratuszu. Nastąpi autonomiczne i konfesyjne równouprawnienie, i pan redaktor bedzi jeszcze musiał w Dżenniku wydrukować: pan prezydent miasta Jojne Katzendreck zrobił wczoraj lustracji Kasy Miejski a dziś wyjechał do Paryża na kongres Fidacu...

Kurs techniczny pocztowo-telegraficzny.

Ministerstwo Poczt i Telegrafów urządza dwuletni kurs techniczny przy Dyrekcji Poczt i Telegrafów w Warszawie i przyjmuje kandydatów posiadających następujące warunki:

1. Kandydaci winni mieć odbytą służbę wojskową, jednak nieprzekroczonych 30 lat życia, oprócz tego mogą być przyjęci kandydaci, którzy służby wojskowej jeszcze nie odbyli i będą mieli ukończonych 18 lat na 1 października 1930 r., przyczem najstarszy wiek nie powinien przekraczać 19 lat i 8 miesięcy na 1-go października 1930 r.
2. Wykształcenie wymagane jest conajmniej ukończonych z dodatnim wynikiem 6 klas szkoły średniej (gimnazjum lub szkoły matematyczno-przyrodniczej) pierwszeństwo mają kandydaci z przygotowaniem technicznem.
3. Złożenie egzaminu wstępnego—konkursowego z matematyki (arytmetyki, geometrji i algebry), pisemnego w Dyrekcji Poczt i Telegrafów w Bydgoszczy i następnie wstępnego egzaminu ustnego w Dyrekcji Poczt i Telegrafów w Warszawie.
4. Kandydaci oprócz posiadanego należytego rozwoju umysłowego, winni być również dobrze rozwinięci fizycznie — zupełnie zdrowi, a szczególniej, co do płuc, wzroku i słuchu.

Podanie o przyjęcie na kurs techniczny należy kierować wprost do Dyrekcji Poczt i Telegrafów Oddział VII w Bydgoszczy.

Ostateczny termin wnoszenia podań wyznacza się do dnia 15 lipca 1930 r.

Do podań należy dołączyć w oryginale: 1) świadectwo szkolne ukończonych z dodatnim wynikiem 6 klas szkoły średniej — tj. gimnazjum, szkoły matematyczno-przyrodniczej, lub świadectwo ukończenia szkoły przemysłowej typu średniego; 2) świadectwo moralności; 3) świadectwo lekarskie o stanie zdrowia wystawione przez lekarza powiatowego; 4) metrykę urodzenia; 5) poświadczenie posiadania obywatelstwa polskiego i 6) dowody wojskowe.

Kandydaci, którzy nie przekroczą na 1-go października br. wieku 19 lat i 8 miesięcy, nie przedkładają dowodów wojskowych.

Słuchacze, którzy wykazują zadawalające postępy w nauce, otrzymują przez cały czas trwania kursu wynagrodzenie według XII. stopnia służbowego urzędników państwowych.

Nauka na kursie jest bezpłatna. Przy szkole jest bursa na 60 osób, z której mogą korzystać kandydaci z prowincji najbardziej potrzebujący mieszkania.

Po ukończeniu kursu i złożeniu z dodatnim wynikiem egzaminu, słuchacze otrzymują stanowiska urzędników technicznych XI. st. sł., a później w zależności od zdolności i sumienności w pełnieniu obowiązków służbowych stopniowo awansują.

— **Inwalidy nie skrzywdzono.** Odnośnie do notatki „Jak socjalista wykiwał inwalidę wojennego“ p. Władysław Kazubski z ulicy Gdańskiej 161 wyjaśnia, że zadzierżawił od p. Stanisława Ogórkowskiego kiosk, lecz wcale nie oszukał rzekomego inwalidy, gdyż „biedak“ wybrał w 10 miesiącach 4600 złotych na poczet dzierżawy. Wobec odmówienia mu dalszych zaliczek O. włamał się do kiosku, co znajdzie swój epilog przed sądem. Powodem do zdania kiosku komu innemu nie była choroba rzekomego inwalidy, lecz odebranie mu koncesji na sprzedaż wyrobów tytuniowych, za to, że mu udowodniono przemytnictwo tytoniu i papierosów w trzech wypadkach.

— **Kradzież strychowa.** Dn. 21 bm. nieznany sprawca zakradłszy się na strych domu przy ul. Gama 7, skradł tam bieliznę wartości 20 zł, na szkodę Zofji Moczakowskiej.

Wybory bez pieniędzy są jak gleba bez nawozu— pisał Dziennik.

Sławek: Nasienie mam, ino — cholera — tej mierzwy będzie brakować.

Apel do rzemiosła bydgoskiego!

Dobre wychowanie młodego dorastającego pokolenia rzemieślniczego jest już dawno najszczytniejszym celem stanu rzemieślniczego. Zorganizowanie Towarzystwa Terminatorów, stała opieka specjalnego komitetu, lokal w „Domu Czeladzi“ — to fundament tej pracy. Urządzenie stałych obchodów świątecznych, gwiazdka, wielkanoc itd. zastępują licznym uczniom przebywającym poza domem rodzicielskim dobrze ciepło gniazda rodzinnego, a w całej organizacji utrwalają się zasady naszego kościoła katolickiego. Pielęgnowanie ducha narodowego, odsuwanie chłopców od wpływów socjalizmu, stałe schadzki we formie zebrań, wycieczek i t. d., wykłady pouczające i ciekawe, — oto dalsze środki do celu.

Dalej urządza się dla uczni rozrywki godziwe w najrozmaitszych sekcjach sportowych, muzycznej oraz teatralnej, dając im możność przyjemnego i pożytecznego spędzenia chwil.

W niedzielę dnia 25 bm. odegrają uczniowie nasi w sali „Resursy Kupieckiej“ dwie sztuczki teatralne, pełne werwy i humoru. Ceny miejsc są bardzo przystępne, a mianowicie od 1,50 zł do 0,50 zł; początek przedstawienia punktualnie o godz. 7, poczem zabawa taneczna, którą urządza Towarzystwo Czeladzi Kat., czyniąc gest na rzecz uczni, mianowicie, przeznaczając cały dochód dla uczni.

Komitet opiekuńczy odnosi się do wszystkich rzemieślników, rodziców uczniów i wszystkich życzliwych rzemiosłu z gorącą prośbą, ażeby gremjalnie przybyli na tę imprezę naszej młodzieży i skromnym datkiem przez wykupienie biletów przyczynili się do zasilenia funduszu zapomogowego dla młodzieży rzemieślniczej.

Komitet opiekuńczy
nad Tow. Terminatorów w Bydgoszczy.

Ze Stow. Młodych Polek „Wiosna“.

Przy pięknej pogodzie, zebrały się dnia 18 bm. młode Polki z „Wiosny“ w liczbie 41 druhen i p. kierowniczki St. Fabianównej, celem wyjazdu na wycieczkę do dóbr p. hrabiny Potulickiej, z którą poprzednio porozumiał się ks. patron Staszak. Podróż samochodem p. Semrau odbyła się szczęśliwie i wesołe, pełne humoru wysiadły hoże druhny w Potulicach. Tu powitała wycieczkę im. p. hrabiny p. Helewska, sekretarka miejscowego tow. śpiewu i poprosiła do tzw. ogniska, gdzie uraczono wszystkich smacznym obiadem. Po krótkim odpoczynku, zwiedziły członk. kościółek, przed którym były sfotografowane przez ks. prof. Rożka, zaproszonego przez ks. patrona Staszaka, obecnego również na wycieczce, dalej zwiedziły śliczny, wzorowo utrzymany park p. hrabiny Potulickiej, cieplarnię, w której podziwiały ilość i piękność wspaniałych palm, oraz kwiatów i wkońcu całe gospodarstwo.

Wreszcie udały się do pobliskiego lasu, gdzie zabawiały się wesoło. Na pięknej murawie ks. prof. Rożek sfotografował je powtórnie, a później kilku zdjęć druhen przy zabawie dokonała p. Helewska, która też we wszystkiem służyła im wskazówkami.

„Smutno było pożegnać się z tą cichą, ładną wioską — pisze jedna z uczestniczek wycieczki, — lecz szofer już czekał, więc jeszcze ostatnie spojrzenia i wszystkie wracałyśmy do Bydgoszczy, gdzie mile wspominamy chwile tam spędzone i wyrażamy głęboką za to wdzięczność p. hrabinie Potulickiej.“

Jan Jacek Furdyga donosi:

Belweder, 23 maja.

Szanowna Redakcjo!

Stary z wielką uwagą przestudjował mowę Mussoliniego we Florencji, a potem pyta mnie:

— Czytałeś Jacuś? Cóż ty na to?

— Ano cóż. Pieroński syn z tego Mussoliniego. Dyktator, orator, kombinator...

— Nadęty pyszałek! Kalfaktor!

— Dobrze mu się nadymać, bo ma czem. Ja znam takiego, co się także nadyma, ale mu to niesporo idzie.

— Pewnie do mnie pijesz, marny obwiesiu! Pomnij jednak, że za Mussolinim jest cały naród, a przeciw mnie powstała w kraju mafja, którą dopiero zdławić muszę. Ale gdy to się stanie, to i w Polsce będzie jedna owczarnia i jeden pasterz.

— Dobrześ to wyspekulował, Dziadziu, ino musisz do Twojej owczarni postarać się o inne skopy, bo do tych, jakie masz, Twoje owce nie czują pociągu.

— Ja tylko ciekawy jestem, skąd się bierze w narodzie to uprzedzenie do moich pułkowników. Chłopy na schwał, służbiste, karne, znają mores przed przełożoną władzą....

— Właśnie że za wiele mają tego mores i przez to niejedno się u nas fuszeruje. Jak Ty powiesz: me! to żaden z nich nie śmie powiedzieć: be! A to nie dobrze. Mnie chyba o brak respektu dla ciebie nie posądzisz, ale to się u mnie nie pokaże, abym zawsze tylko w Twoje dudy dmuchał. Bo choć Cię prawie za nieomylnego uważam, to jednak są sprawy, na których ja lepiej od Ciebie się rozumiem. Spróbuj Ty sobie portasy zaprasować. Z pewnością krzywy fałd zrobisz, albo dziurę gdziekolwiek wypalisz.

— Do portasów ciebie mam, ty trutniu!

— Właśnie do tego zmierzam, Dziadziu. Do Twojej osobistej wygody powołałeś mnie, co jestem dla Ciebie adjutantem pierwszej klasy. A gdy chodzi o wygodę narodu, to wystarczają Ci Świtalski albo Sławek.

— Sławek tęgi łeb.

— Może do wypitki i do wybitki, ale nie do dzierżenia władzy w tych trudnych czasach. Nam tu drugiego kardynała Richelieu potrzeba, a nie Dżingishana, który ciągle tylko huzia na Sejm krzyczy. Chcesz uśmiercić Sejm — zgoda. Ale zrób to po rycersku, pchnięciem szpady w piersi, zamiast go ciągle kunirować i na raty krew mu puszczać. Ja się dziwię, że to biedne Sejmisko nie powiesiło się jeszcze z despery.

— Ostatni jestem, którybym po nim płakał. Zresztą jestem jak ten rzymski Kato i do ostatniego tchu powtarzać będę: ceterum censeo, Senatum delendum esse!

— Dłużej klasztora niż przeora, Dziadziu. Sejm jest emanacją i wykładnikiem demokracji, a wszelki dyktator, choćby jak Ty idealny, z gwałtu się bierze. Napoleon także połknął parlament, ale go zwrócił.

— Ja mam mocniejszy żołądek od Napoleona.

— Wiem ja to, wiem, i dlatego się boję o Ciebie. Widzisz, Dziadziu, ja też raz połknąłem niezdrową rybę, która ani tędy ani owędy wyjść ze mnie nie chciała. I wiesz, co się stało? Wzięli mnie do lazaretu i wypompowali mi żołądek.

— **Nowe rozporządzenia.** „Dzien. Ustaw“ nr. 118 zawiera: 1) zarządzenie o przymusowem wywłaszczeniu gruntów na rzecz skarbu państwa pod budowę wodotłoczni na stacji kolejowej Łanówce, 2) o ulgach celnych i 3) o uldze celnej na szczupaki.

— **Organizacja wycieczek na Wystawę w Bydgoszczy.** Na posiedzeniu sekcji wycieczek szkolnych, w lokalu biura „Wystawy“ w dniu 21 bm. uchwalono dla uniknięcia natłoku, oraz dania możności celowego oprowadzenia grup młodzieży szkolnej po Wystawie, wyznaczyć odpowiednie dnie. — Wycieczki szkolne odbywać się będą w dnie powszednie od godz. 8-ej rano do godz. 2-giej po południu w następującym porządku: szkoły powszechne miasta Bygoszczy i powiatu w dniach 2, 3, 4, 5, 13 i 14 czerwca, szkoły średnie w dniach 16, 17, 18 czerwca. Zarezerwowano również kilka dni dla zwiedzenia grup wojskowych oraz wycieczek zamiejscowych.

— **Sędzia polubowny p. Gierszewski złożył:** na kościół św. Trójcy zł 20,—, na kościół na Czyżkówku zł 10,—, na Tow. Rob. przy kośc. św. Trójcy zł 10,—, na Tow. Rob. przy kośc. na Czyżkówku zł 10,—, na odmalowanie kościoła Serca Jezusowego zł 10,—, na kościół na Szwederowie zł 10,—, na Tow. Rob. przy kośc. na Szwederowie zł 10,—, na oparkanienie cmentarza na Czyżkówku zł 10,— i na siostry elżbietanki na Okolu zł 10.

— **Ostrzeżenie.** Po różnych firmach w Bydgoszczy, włóczy się 32-letnia Anna Kuchenbeker, która przedstawia się za właścicielkę majątku, pobiera towary na otwarte rachunki oraz na weksle. Jest to oszustka, nie posiadająca żadnego majątku, którą w razie pojawienia należy oddać w ręce policji.

Uwaga! Technicy dentystyczni!

Celem przedsięwzięcia obrony przeciwko krzywdzącej nas ustawie o egzaminach dentystycznych dla techników, został utworzony Związek Techników Dentystycznych z siedzibą w Bydgoszczy, Sienkiewicza 44, dokąd prosimy wszystkich kolegów o zgłaszanie się osobiście lub piśmiennie, aby wspólnemi siłami dochodzić swych praw. (13660

— **Czyja czapka?** W komisarjacie IV. P. P. przy ulicy Wileńskiej, znajduje się czapka szara zimowa, którą prawowity właściciel odebrać zechce w godzinach urzędowych.

Przed dzisiejszym występem St. Gruszczyńskiego.

Wczoraj wieczorem przybył do grodu nadnoteckiego tęsknie oczekiwany król tenorów polskich **Stanisław Gruszczyński**, powitany na dworcu przez grono zapalonych zwolenników fenomenalnego talentu wielkiego tego artysty. **Gruszczyński**, który zamieszkał w hotelu „Pod Orłem", zdołał zapoznać się na próbie ze swemi partnerkami i partnerami, wyrażając się nader pochlebnie o wynikach zbożnej ich pracy i zapału dla sztuki. Z drugiej strony zespół śpiewaczy olśniony przepysznym i szlachetnym metalicznego dźwięku tenorem tego znakomitego śpiewaka, który mimo przebytej ostatnio grypy, rozwinął całą potęgę przepięknego swego głosu, urządził p. **Gruszczyńskiemu** spontaniczną owację. Wieczór dzisiejszy będzie bezwątpienia clou bieżącego sezonu.

Bilety zostały formalnie rozchwytane. Małą liczbę pozostałych sprzedaje kasa Teatru Miejskiego.

Zawody gniazdowe jazdy sokolej.

W niedzielę dn. 25 bm. w koszarach 16. pułku uł. Wlkp. odbędą się zawody gniazdowe Sokoła Konnego XII. Do konkursu o nagrody zapisało się 15 jeźdźców. Zbiórka jazdy sokolej przed koszarami o godz. 7,45 rano.

— **Chochlik drukarski.** W wierszu p. Stanisława Borunia p. t.: „Stalowe ptaki", drukowanym w numerze z dn. 23 bm. zakradł się chochlik drukarski, robiąc krzywdę poecie przekręceniem kilku wyrazów w utworze. Mianowicie żarłoczności złośliwego djablika padły następujące wiersze: 11, 20, 28, 31 i 35, zwłaszcza ten ostatni ucierpiał srodze, bo chochlik połknął aż cały wyraz „stalowe", zostawiając tylko ptaki.

— **„Coś wisi w powietrzu" w kinie „Oko".** W poniedziałek, 26 bm. o godz. 7,15 i 9,15 dana będzie najnowsza rewja p. t. **„Coś wisi w powietrzu"**, w wykonaniu zespołu rewji warszawskiej, która zdobyła sympatję swoim pierwszym występem z rewją „Cała Warszawa". Na czele zespołu ulubieniec całej Polski Antoni Kaczorowski. Bilety w cenie od 1 do 4 zł w firmie W. Pilc, Plac Teatralny.

— **Gimnazjum Żeńskie Dr. M. Wagnera i Szkoła Przygotowawcza** przy gimnazjum przyjmuje zgłoszenia na nowy rok szkolny uczenic od I—VII gimnaz. i dzieci od 1—3 wstępnej codziennie od 9—13. Lokale szkolne rozszerzone mogą według świadectwa Urzędu Bezpieczeństwa i lekarza powiatowego wygodnie pomieścić w klasach gimnazjalnych 200 uczenic. Do zakładu należy obszerne boisko. Dzieci mogą przez cały rok korzystać z ciepłych śniadań. Szkoła uwzględnia dobre wychowanie narówni z nauką. Opłata **we wzorowej szkole przygotowawczej i gimnazjum** nie zmieniona. Urzędnicy państwowi otrzymują zniżki. (13004

Zderzenie się pociągów towarowych na tutejszym dworcu przetokowym.

Skutkiem zderzenia ośm wagonów zostało uszkodzonych.

W nocy z 22 na 23 bm. na tutejszym dworcu przetokowym pociąg towarowy wjechał na źle nastawioną zwrotnicę i zderzył się ze stojącemi tamże wagonami pociągu towarowego. Skutkiem tego zderzenia ośm wagonów uległo poważnemu uszkodzeniu. Bliższych szczegółów narazie brak. Dochodzenia przeprowadzają władze kolejowe, które ustalą przyczynę zderzenia i kto w tym wypadku ponosi winę.

Odezwa do społeczeństwa.

Wzmagająca się przestępczość w czasie powojennym z powodu zdziczenia umysłów szerokich mas społeczeństwa i zatracenia przez nie poczucia sprawiedliwości i honoru obywatelskiego i narodowego, skłania władzę bezpieczeństwa i porządku publicznego do wytężenia wszystkich sił i użycia wszystkich stojących do dyspozycji środków, celem podjęcia skutecznej walki z przestępczością.

Obraz zdziczenia powojennego nie jest wprawdzie odosobnionym wypadkiem tylko w Polsce, na wzmagającą się przestępczość skarżą się w mniejszej i większej mierze wszystkie narody europejskie. Wszędzie jednak wytęża się wszystkie siły moralne i fizyczne, by uzdrowić stosunki społeczne i zwalczać przestępczość w jej zarodku.

W pierwszym rzędzie do walki tej powołani są rodzice. Jedynym bowiem z najlepszych nauczycieli na ukształtowanie się dobra jednostek — jest przykład. Przemawia on nie mową a czynem. Rodzina jest podwaliną społeczeństwa. Nasieniem, z którego wyrasta jakość całego narodu, z którego wypływają obyczaje, zasady i skłonności. **Rodzice więc powinni się starać wychowywać swoje dzieci na wzorowych obywateli kraju.** Drugim czynnikiem wychowawczym powinna być **szkoła.** Wszystkie natomiast stowarzyszenia społeczne i związki zawodowe powinny współdziałać z władzami w zwalczaniu przestępczości odczytami i propagandą.

W narodzie całym powinna się rozwinąć samowystarczalność i samopoczucie, że do walki o moralne walory społeczeństwa jest powołany każdy, komu dobro narodu ciąży na sercu.

Zestawienie statystyczne wykazuje, że przestępczość jest wielka. Mnożą się kradzieże, włamania, paserstwo, kazirodztwo, morderstwa, podpalania, handel żywym towarem i dziesiątki przestępstw innych kategoryj, jak również liczne są wykroczenia porządkowe i nieszczęśliwe wypadki, spowodowane przez nieostrożność, niedbalstwo, a częstokroć przez **pijaństwo** i do tej walki właśnie z przestępczością wzywam wszystkich dobrych obywateli miasta, wszystkie stowarzyszenia społeczne, wszystkie związki zawodowe, wszystkich, którzy dobro Państwa i wielką przyszłość narodu mają na względzie, ażeby dopomagali wydatnie do uzdrowienia chorego organizmu społecznego, wkładając w pracę swoją cały zasób swej energji i woli, nie zaniedbując niczego, coby do uzdrowienia upadłych jednostek przyczynić się mogło.

Chcąc ułatwić społeczeństwu walkę z przestępczością, podaję następujące zasady, które okażą się niechybnie skuteczne w akcji obronnej:

1) zachowanie dużej ostrożności w stosunku do osobników nieznanych, a wałęsających się w danej okolicy niejednokrotnie dla zbadania terenu do prowadzenia zbrodniczej działalności;

2) baczne obserwowanie tego rodzaju podejrzanych osobników, utrudnianie wzgl. niedozwalanie na wstęp do mieszkań i w obręb zabudowań (zaopatrzenie drzwi i okien w dobre zamknięcia, elektryczne urządzenia alarmowe, dzwonki itp.);

3) zawiadamianie patrolujących organów P. P. wzgl. najbliżej położonych posterunków P. P. o swych spostrzeżeniach i podejrzeniach bez zwracania uwagi podejrzanych;

4) strzeżenie większych objektów gospodarczych i przemysłowych przez ustanowienie stałych stróży, składających się z osób czujnych, trzeźwych i godnych zaufania;

5) w walce z handlem żywem towarem i nierządem przez odpowiednie uświadamianie i ostrzeganie dziewcząt o grożącem niebezpieczeństwie oraz ścisłe współdziałanie w tym kierunku z duszpasterzami i szkołą.

Dr. Śliwiński,
Prezydent miasta.

— **Bydgoskie Towarzystwo Wioślarskie urządza wielką wycieczkę parostatkami do Ostromecka.**

Wycieczkę parostatkami do Ostromecka urządza Bydgoskie Tow. Wioślarskie w niedzielę 1 czerwca br. dla swych członków z rodzinami i sympatyków.

W Brdyujściu odbędzie się z tej okazji wielka rewja łodzi wioślarskich.

W Ostromecku przewidziane są atrakcje, jak: gry towarzyskie, koło szczęścia, strzelanie z wiatrówek i biegi o nagrody, oraz wspólne zwiedzenie parku ostromeckiego. Osobne zabawy urządza się dla dzieci.

Na parostatkach oraz w Ostromecku przygrywać będzie orkiestra wojskowa.

Odjazd parostatków o godz. 9,30, powrót o godz. 22-ej.

Bilety są wcześniej do nabycia w firmie W. Ramisch ul. Gdańska 5.

Należy przypuszczać, że wycieczka uda się wspaniale jak wszystkie imprezy Bydgoskiego Towarzystwa Wioślarskiego.

— **Sekretarjat „Touring-Klubu", ul.** Libelta 5 wydaje legitymacje członkowskie członkom towarzystwa, którzy nie zalegają ze składkami. Do legitymacji potrzebną jest fotografja. Przyjmuje się również w dalszym ciągu zgłoszenia na **zniżki kolejowe** za doręczeniem fotografji i opłatą 3 złotych. Zniżka ważna na okres 3-letni. Ulgi w przejazdach 50% w drodze powrotnej.

— **Dyrekcja Miejskiej Szkoły Handlowej** (Jagiellońska 24) przyjmuje zgłoszenia uczniów i uczenic na r. szk. 1930/1. Warunkiem przyjęcia jest ukończenie szkoły powszechnej 7-mio klasowej lub najmniej 3 klas szkoły średniej ogólnokształcącej. Egzamin wstępny z języka polskiego i rachunków z końcem czerwca br.

— **Koncert symfoniczny.** Jak się dowiadujemy, w jednym z ostatnich dni bieżącego miesiąca zamierza zawitać do naszego grodu orkiestra symfoniczna 63 p. p. z Torunia (w pełnym składzie), która zaprodukuje się w ogrodzie „Teatralnym". Orkiestra 63 p. p. koncertując już w Bygdoszczy w 1926 r. pod kierownictwem swego uzdolnionego kapelmistrza por. Zygmunta Grabowskiego, dała dowody nieprzeciętnego poziomu artystycznego, to też nie wątpimy, że i tym razem melomani nie omieszkają tłumnie przybyć na koncert.

—::—

Ogólne zebranie pracowników kolejowych.

Dnia 27 maja br. zwołuje się ogólne zebranie bez względu na przynależność związkową o godz. 19,30 w sali p. Mellera (plac Piastowski nr. 2) wszystkich pracowników kolejowych w służbie ruchu, jak: dyżurnych, nastawniczych, zwrotniczych, telegrafistów i przetokowych.

Na porządku obrad sprawa naruszenia współczynników i wybór delegacji.

Nowy ustrój sądownictwa.

Tłumacze i biegli.

Nowe sądownictwo wprowadziło instytucję „tłumaczów przysięgłych", tak dla dokonywania urzędowych przekładów (tłumaczeń) pisemnych z języka polskiego na obcy lub odwrotnie, jak dla porozumiewania się sądu ustnie z osobą nie władającą językiem polskim. Tłumaczów przysięgłych ustanawia na ich wniosek Minister Sprawiedliwości, a to każdego na ściśle oznaczone języki.

Tłumaczem przysięgłym może być ten, kto posiada obywatelstwo polskie, korzysta w pełni z praw cywilnych oraz obywatelskich i wykaże znajomość języków, dla których ma być mianowany tłumaczem. Tłumacz przysięgły składa tylko przy rozpoczęciu swej czynności urzędowej raz na zawsze przysięgę przed prezesem Sądu Okręgowego, „że powierzone mu obowiązki tłumacza spełniać będzie z całą sumiennością", w poszczególnych sprawach przed sądem jako tłumacz przysięgi już nie składa. Przy wykonywaniu swych obowiązków podlegają tłumacze przysięgli nadzorowi służbowemu prezesa Sądu Okręgowego, i używają pieczęci urzędowej, aczkolwiek nie są urzędnikami w ścisłem znaczeniu.

Tłumacze przysięgli pobierają za swe czynności urzędowe wynagrodzenie na podstawie taksy ustanowionej przez Ministra Sprawiedliwości. Wynosi ona za każdą stronę o 30 wierszach przekładu z języka obcego na polski po 3—20 zł, zależnie od tego czy ten język obcy jest więcej znany, inny europejski lub też pozaeuropejski, a za przekład z języka polskiego na obcy według tej samej zasady po 5—20 zł. Za udział w rozprawie czy też w innej czynności sądu albo innej władzy lub urzędu tłumacze przysięgli pobierają wynagrodzenie w wysokości 10 zł za pierwszą godzinę, a po 5 zł za każdą godzinę następną. Jeżeli czynność urzędowa odbywa się poza siedzibą tłumacza przysięgłego, należą mu się ponadto djety i zwrot kosztów przejazdu tak, jak biegłym sądowym.

Biegli sądowi również mogą być zaprzysiężeni na stałe, a ustanowieni przez prezesa Sądu Apelacyjnego. Do nich mają zastosowanie te same wymogi ogólne co do tłumaczów przysięgłych, a ponadto wymagana jest szczególna znajomość tych gałęzi wiedzy, sztuki lub umiejętności, dla której zostają ustanowieni jako biegli. Przed ustanowieniem prezes sądu zasięga opinji co do zgłaszających się kandydatów na biegłych sądowych u właściwych władz, korporacji lub stowarzyszeń, powołanych do przedstawiania interesów, w których zakresie mają być ustanowione, jako to: izb przemysłowo-handlowych, rzemieślniczych, rolniczych, lekarskich, cechów, towarzystw rolniczych itp.

W każdym sądzie prowadzi biuro generalne listę biegłych sądowych według poszczególnych gałęzi wiedzy, umiejętności i sztuki. Przeglądanie tej listy jest każdemu dozwolone. Biegli sądowi otrzymują również wynagrodzenie za swe czynności według taksy urzędowej.

Praetor.

Stan pogody w piątek.

W dniu 23 maja w Polsce rankiem przeważało zachmurzenie dość duże. Miejscami na Mazowszu, na Podkarpaciu, w Wielkopolsce i na Pomorzu przepadywały drobne deszcze; w ciągu dnia jednak wystąpiły większe przejaśnienia. O godz. 14-ej temperatura wynosiła 17 st. w Bydgoszczy i Poznaniu, 18 st. w Warszawie, Kielcach i Tarnopolu, 19 st. w Łucku i Białymstoku oraz 20 st. w Krakowie, Pińsku i Brześciu n/B.

W Niemczech było naogół pogodnie i ciepło, lecz już w Szwajcarji i we Włoszech niebo było silnie zachmurzone, a deszcze utrzymywały się w ciągu całego niemal dnia. W Skandynawji, Finlandji i w całej niemal Rosji wraz z Ukrainą trwała pogoda słoneczna i ciepła.

W Bydgoszczy

panowała we wczorajszy piątek zmienna pogoda. Przed południem było ładnie, po południu padał lekki deszcz. Wieczorem znowu się wypogodziło, jednak było chłodno.

Na dzisiejszą sobotę zapowiada się podobne powietrze.

„Dzień Robotnika Katolickiego"

urządzają Kat. Tow. Rob. Polskich okręgu bydgoskiego w niedzielę 1 czerwca br. w Bydgoszczy na Szwederowie, w parafji Matki Boskiej Nieustającej Pomocy.

Program obchodu: O godz. 9,15 zbiórka towarzystw w Domu Katolickim na Szwederowie, ulica Dąbrowskiego; o godz. 9,45 pochód do kościoła na uroczyste nabożeństwo z kazaniem okolicznościowem; o godz. 12 **pochód manifestacyjny** ulicami: Orla, Stromą, Żuławy, Leszczyńskiego, Ugory, Lenartowicza, **Niegolewskiego** i **Nowodworską** z powrotem do Domu Katolickiego na uroczystą **akademję.**

1. Śpiew chóru robotniczego pod batutą p. Kędzierzyńskiego. 2. Słowo wstępne prezesa okręg. Jana Cywińskiego, powitanie władz i delegacyj, następnie wybór prezydjum. 3. Wykład p. rektora Kazimierza Beyera. 4. Deklamacja. 5. Uczczenie Ojca św. i Prezydenta Rzeczypospolitej. 6. Śpiew chóru robotniczego parafji szwederowskiej „My chcemy Boga" i „Robotnik to siła".

Uderz w stół...

Zanik uczucia moralnego u posła Pankratza.

Redaktor tygodnika niemieckiego „Volkszeitung“, wychodzącego w Bydgoszczy, p. Pankratz, wybrany posłem z bloku Niemców nacjonalistów, aczkolwiek przyznaje się do światopoglądu socjalistycznego, rozsierdził się na „Dziennik Bydgoski“ za krytykę Teodora Wolffa, który referując w „Berliner Tageblacie“ o swojej rozmowie z Mussolinim, przyznał się, iż podsuwał dyktatorowi Włoch myśl rozbioru Polski. W epoce, gdzie Liga Narodów za każdą uprowadzoną kobietą śledzi przy pomocy policji wszystkich państw, jest to niebywały cynizm mówić o uprowadzeniu w niewolę całego narodu. To też mieliśmy prawo wyrazić przypuszczenie, że chyba p. Wolff pochodzi z środowiska, w którem handel żywym towarem był zajęciem rodzinnem. Socjalista (?) Pankratz, poseł do polskiego Sejmu, prawiący o swej lojalności, nie znajduje żadnego słowa potępienia dla wywodów Wolffa, stanowiących przestępstwo, karane przez niemiecki kodeks karny (Menschenraub). Kapitan statku „Falke“, wsławionego z nieudanej rewolucji w Wenezueli był sądzony z tego paragrafu. Poseł Pankratz zdradza tem samem, że jego **zmysł moralny** równy jest **etyce ludożerców** (Kannibalenethik). Wobec tego wcale nie dziwi nas, że poseł Pankratz wywraca sens, w jakiem używamy słowa „ludożercy“ odnośnie do Niemców. Mówiliśmy zawsze o etyce ludożerców odnośnie do polityki rządowej i czołowych polityków niemieckich, nie wyłączając kapłanów katolickich, jak ks. Ulitzka, ks. Kaas oraz socjalistów jak osławiony Breitscheid. Pos. Pankratz zgłosił wyraźny akces do tej paczki.

„Cóżby ten oszczerca powiedział — pisze pod koniec poseł Pankratz — gdyby o niem pisano w następujący sposób: Pan A. P. B., który w swych żyłach zgodnie z ogólnie znanemi faktami ma krew mieszanek bordeli południowo-amerykańskich (wiadomo, że w Południowej-Ameryce Polacca oznacza — nierządnicę.). — Cóżby powiedział p. A. P. B. na słowa takie o sobie?...“

Wytłomaczyłby czytelnikom, że **poseł Pankratz jest nieukiem. Szwaby** oznaczać może po polsku Niemców i bardzo plugawy owad, zanieczyszczający mieszkania. Anonsu firmy, ogłaszającej środek na tępienie szwabów, nie należy tłumaczyć: Die Deutschen vernichten. Polacca w Ameryce Południowej oznacza kobiety, sprzedawane przez żydowskich handlarzy z Polski, nieraz w zmowie z urzędnikiem konsulatu amerykańskiego. Zgodnie z sprawozdaniami komisji Ligi Narodów są to w olbrzymiej przewadze żydówki. Gdybym był wyznawcą etyki ludożerczej jak poseł Pankratz — to sprawa ta nie interesowałaby mnie zgoła, gdyż świadectwa chrztu moich przodków w kilka pokoleń wstecz i brak wszelkich poszlak, jakieby wskazywały na powinowactwo czy pokrewieństwo z mniejszością żydowską, są dostatecznym dowodem przynależności do kultury rzymsko-katolickiej i społeczności polskiej.

Niezależnie od tego, jakiej rasy czy wyznania są kobiety, sprzedawane przez handlarzy żywym towarem, nigdy pogardy nie głosiłem dla tych nieszczęsnych istot, ale domagałem się kary dla sprawców tego losu. Zanik uczuć moralnych nie pozwala rozróżniać p. Pankratzowi, że fakt uprowadzenia podstępnego kobiety wbrew jej woli i wbrew wiedzy rodziny nie obciąża sumienia ofiar, ale sumienie sprawców. Polska nie toleruje u siebie nierządu i ściga handlarzy żywym towarem. Postępuje pod tym względem, zgodnie z moralnością chrześcijańską — inaczej niż było za rządów zaborczych.

W „Dzienniku Bydgoskim“ domagaliśmy się swego czasu policji kobiecej dla walki z pijawkami, wyzyskującemi zbrodniczo nieszczęsne kobiety moralnie zaniedbane.

Ale jak poseł Pankratz pogodzi hasła braterstwa, wolności i ludzkości, propagandę przeciw karze śmierci, obronę mniejszości narodowych itd. ze służbą u nacjonalistów pruskich, głoszących jawnie polowanie na ziemie polskie i lud polski?

A. P. B.

Po wystawie obrazów p. Sieńskiego.

Pracowity, mimo słabego zdrowia, zadziwiająco pracowity p. Sieński, zamknął swoją obfitą wystawę w Domu Katolickim i pozostawiwszy kilka obrazów w oknie dawnej firmy p. Wizy, cofnął się z powrotem ze swoim uszczuplonym (przez amatorów) dorobkiem do atelier przy Al. Mickiewicza nr. 15, aby w ciszy domowej pracowni znowu uzupełniać nadwątlony majątek malarski swych obrazów.

Należy ze szczególnym akcentem podnieść tę nieustanną pilność i trwały rozmach w pracy p. Sieńskiego. W podeszłym już wieku i w tak przykrych warunkach zdrowia, zdobyć się na wielką liczebnie i co do naturalizmu tematów, zajmującą wystawę, a przytem znaleźć na pewną jej część amatorów w czasach dzisiejszych w Bydgoszczy — to sukces, z którego p. Sieński może być zadowolony. A trzeba dodać, że wystawca i autor tylu obrazów ma jeszcze czas na prowadzenie wyrobu wynalezionego przez siebie malarskiego płótna i utrzymywania stałych stosunków i korespondencji z wybitnymi malarzami w Polsce, którzy płótno to od niego sprowadzają, uznawszy je za wypróbowane i doskonałe. Bo też p. Sieński cieszy się wogóle dobrą marką jeszcze ze swoich czasów warszawskich, gdy niejedną rzecz wypróbował i ulepszył w dziedzinie swego fachu, jako bardzo wzięty niegdyś malarz dekoracyjny.

Coś stać się musiało w jego życiu malarza i człowieka, że wszystko tamto rzuciwszy — nawet powodzenie i bogactwo w Warszawie — wziął się do kwiatów, do stołów zastawionych dziczyzną i owocami. — Dziwne i różne formy przybierać może osobista symbolika życia, u malarzy zwłaszcza.

Że formy te umie p. Sieński przedstawiać po swojemu, pokazała to jego wystawa, na której pojawiły się też po raz pierwszy obrazy z architekturą Bydgoszczy. Patrzy on na naturę własnemi oczyma, nie naśladuje nikogo, jest więc prosty i naturalny. Może więc p. Sieński być pewien, że zawsze znajdzie się spora ilość widzów, co w jego obrazach znajdzie miłe tematy dla siebie.

M.

— **Poszukiwany.** Władze sądowe poszukują za kradzież i inne przestępstwa 25-letniego Alojzego Zwiewka, ostatnio zamieszkałego w Bydgoszczy przy ulicy Jasnej 29. W razie napotkania należy go oddać w ręce władz.

Kronika Sokoła.

Począwszy od dnia 23 marca, to jest od czasu uroczystego pochodu z okazji imienin marszałka Piłsudskiego, ukazują się w „Gazecie Bydgoskiej“ artykuły, atakujące Sokolstwo bydgoskie oraz Przewodnictwo Okręgu V. Według autora tych artykułów, używającego pseudonimu „Kujawiak“ i „Stary Sokół“, Sokolstwo bydgoskie nie powinno było wziąć udziału w pochodzie imieninowym marszałka, natomiast powinno było wziąć liczniejszy udział w uroczystości Hallerczyków. Sokolstwo nie wyróżnia nikogo, nie kieruje się żadnemi względami ani też prądami. Marszałek Piłsudski zasłużył się Polsce, pod jego komendą szli w bój Sokoli, jest z woli narodu marszałkiem Polski. Obowiązkiem Sokolstwa było stanąć do pochodu i uczcić jego zasługi. Dlatego też Przewodnictwo Okręgu V. zgodnie z uchwałą powziętą w r. ub., która głosi, że: Sokolstwo bydgoskie występować będzie gremjalnie tylko w uroczystości w dniu 3 maja i w dzień zlotu okręgowego, a na inne uroczystości wysyłać należy jako delegację gniazda, kolejno według ich numeracji, wysłało do pochodu w dniu 3 maja gniazdo I., i przedstawiciela Przewodnictwa Okręgu.

Trzymając się tej samej zasady, na uroczystość poświęcenia sztandaru Hallerczyków, Przewodnictwo miało zamiar wysłać jako delegację gniazdo III. Ponieważ jednak sztandar gniazda I. jest udekorowany przez zarząd chorągwi pomorskiej Zw. Hallerczyków Mieczem Hallerowskim, zarząd gniazda I. zwrócił się do Przewodnictwa z prośbą o delegowanie na tę uroczystość gniazda I.

Przewodnictwo okręgu zgodziło się na to, a pozatem od siebie wydelegowało wiceprezesa okręgu druha Albrychta, który w imieniu okręgu wręczył Hallerczykom pamiątkowy gwóźdź do nowego sztandaru.

Sokolstwo szanuje i ceni zasługi generała Hallera tak samo, jak ceni i uznaje dokonane dla powstania i umocnienia Polski zasługi marszałka.

Dla nas każdy, kto się Polsce zasłużył, jest godnym uznania i uczczenia. Nie uznajemy partyjności, ani też chcemy zmniejszać zasług jednego na korzyść drugiego. „Stary Sokole“, czy to ładnie, by w prasie atakować Sokolice? I to atakować skrycie, pod przyłbicą „Starego Sokół, a temwięcej stary to człowiek, uczciwy, otwarty i — poważny. Jeżeli jest źle, to to zło należy naprawić inną drogą. Wszak i na Jachcicach nie jest idealnie.

*

Lekkoatleci Sokoła biorą liczny udział w biegu „Dziennika Bydgoskiego“. Dużo liczymy na Szulareckiego.

*

W dniu 1—8 czerwca Sokolstwo bierze udział w uroczystości poświęcenia i otwarcia boiska im. Świtały. Po południu odbędą się na stadjonie zawody lekkoatletyczne Akademicki Związek Sportowy Poznań — Sokół I i III Bydgoszcz.

— **Przytrzymana w kradzionym płaszczu.** Policja na interwencję poszkodowanego, przytrzymała dnia 21 bm. pewną kobietę, która miała na sobie płaszcz, pochodzący z kradzieży. Po doprowadzeniu kobiety do urzędu policji, płaszcz zatrzymano a po spisaniu odpowiedniego protokółu, policja prowadzi dalsze dochodzenia.

— **Kradzież bielizny.** Dnia 21 bm. w godzinach wieczorowych, nieznani złodzieje włamali się do mieszkania Marcina Matuszewskiego, przy ulicy Dworcowej 98 i skradli bieliznę wartości 15 zł.

— **Ujęty przez policję.** Policja ujęła niejakiego Jana G., zamieszkałego przy ulicy Grunwaldzkiej, który skradł swemu ojcu gotówkę i ulotnił się.

Nr. 74.

Uzupełnić wstawiwszy w miejsce krzyżyków (X) samogłoski, pieśń pobożną:

Pxnxx, w xfxxrzx Txbxx dzxsxxj skłxdxm
Wszxstkx czxm jxstxm, wszxstkx cx pxsxxdxm
Tx wxxsz nxjlxpxxj, żxm nxdznx. xbxgx,
Żxjx wśrxd żxxu x bxlx x trwxgx;
Gxnx x txsknx zx dxszx spxkxjxm;
Nxdzxxjx mxjx x zbxwxxnxxm mxjxm;
Jxst tx mxśl drxgx, jxst tx mxśl błxgx,
Żx mxtkx mxjx jxst Mxtkx Bxgx.

Nr. 75

Lawina.

•
• •
• • •
• • • •
• • • • •
• • • • • •

Znaczenie szeregów poziomych: 1) samogłoska, 2) zaimek wskaz. rodzaju żeńskiego, 3) przegrana, 4) inaczej grobla, 5) imię kobiety, 6) egzamin.

Rozwiązanie szarad.

Nr. 72: **pal, naw, pax, pat, pas, paź.**
Nr. 73: **kalejdoskop.**

Trafne rozwiązania szarad nadesłali:

Miejscowe: B. Gettka, F. Skoraczewska, I. Balcerowiczówna, J. Meger, A. Garbulska, S. Kowalski, K. Drylówna, B. Śloderbach, J. Patalong, W. Graetzer, F. Wasielewska, M. Mateja, E. Michalski, M. Formanowicz, T. Świnecki, **K. Płoszyński**, W. Parzysz, Reksówna, E. Schlegel, B. Meger, Z. Schlegel, **L. Błażewski**, K. Filip, M. Domańska, B. Leppert, B. Ciaciuch, E. Radzimska, L. Politowiczówna, A. Olkiewicz, M. Ciaciuchówna, J. Więckowski, Z. Urbański, A. Kapral, B. Sonnefeld, R. Cholewczyński, Z. Pietrucha, Z. Gadzikowski, B. Czaplewska, H. Ossowska, Z. Kmieciński, N. Zbikowski, F. Czarniakówna, A. Morawski, D. Wonkowski, J. Janicki, W. Kaczmarek, G. Majchrzakówna, H. Grzymska, B. Lange, T. Kowalski, G. Skoropiński, J. Andrzejczak, C. Bagiński, C. Jędrzejewska, K. Orlińska, N. Wesołowski, D. Kossówna, R. Fibiszak, K. Krzyżanowska, I. Jagiełka, T. Bydławska, R. Klunderówna, G. Górska, I. Piszel, R. Bartkowiak, G. Lepczyńska, Z. Kaszyński, T. Wasilewski, H. Witkowska, J. Szczerbińska, W. Lampkowski, K. Zakrzewski, J. Smarszcz, Z. Zomrowski, F. Nawrotówna, M. Zomrowska, A. Nowakówna, E. Zomrowski, S. Błaszkowski, Ł. Frankowska, B. Kowalewski, W. Bogacki, E. Bogacki, M. Jakubowski, R. Bilski,

Z prowincji: Z. Fischbach - Ostrów, M. Günther - Klonowo, I. Piotrowska - Koronowo, M. Chodzyńska - Barcin, Z. Frankowska - Rynarzewo, S. Frankowski - Rynarzewo, W. Ceremusówna - Kruszwica, E. Antoszewska - Nowemiasto, **A. Wachowski - Nowemiasto, K. Mroczkówna - Koronowo**, H. Michalak - Jarocin, G. Weimannówna - Wysoczka, W. Żakowicz - Margonin, B. Marciniak - Tczew, G. Rosówna - Szubin, B. Lewandowski - Wyrzysk, L. Gacki - Żędowo, Z. Strzelecki - Nakło, A. Nowak - Szubin, L. Parzysz - Rynarzewo, C. Mickiewicz - Tryszczyn, J. Dolewski - Inowrocław, N. Piechocka - Łabiszyn, M. Nowicki - Zbąszyn, A. Ryczyński - Witkowo, Z. Stasik - Nowemiasto, B. Dwornik - Dąbrowa, Z. Kowalska - Maksymiljanowo, Z. Tomalik - Górna Grupa, A. Patelski - Grudziądz, K. Manowska - Wejherowo, M. Zaremba - Gdynia, M. Stencel - Włocławek, Z. Kaźmierczak - Wągrowiec, Z. Jankówna - Chodzież, M. Gill - Chojnice, Z. Domański - Ostrów, F. Adamczyk - Międzychód, Z. Sikora - Dąbrowy.

Nagrody w drodze losowania otrzymali:

I) **Klemens Płoszyński, Bydgoszcz,** ul. Sobieskiego 13, Jean D'Esme: **„Słońce Etjopji“.**

II) **Aleksy Wachowski - Nowemiasto nad Drwęcą,** Jan Powalski: **„Król“.**

III) **Kunegunda Mroczkówna - Koronowo,** N. A. Lejkin: **„Pod hiszpańskiem niebem“.**

IV) **Leon Błażewski - Bydgoszcz,** Wawrzyniaka 2, Michał Czajkowski: **„Hetman Ukrainy“.**

— **Walny zjazd delegatów Związku Urzędników Kolejowych** okręgu pomorskiego odbędzie się w Bydgoszczy w niedzielę 25 bm. Obrady rozpoczną się o godz. 10-ej w gmachu b. dyrekcji kolejowej przy ul. Dworcowej. O godz. 8,40 wszyscy delegaci udają się do kościoła na Mszę św. Miejscowych członków uprasza się o gremjalne uczestnictwo w pochodzie i uroczystej Mszy św.

— **Zebranie Ligi Katolickiej parafji Świętej Trójcy** odbędzie się we wtorek, 27 bm. o godz. 8 wiecz. w Domu Katolickim na Wilczaku, ul. Miedza 2. Referat na temat „Kongres Eucharystyczny w Kartaginie" wygłosi ks. prof. Hanelt, uczestnik tegoż Kongresu Eucharystycznego. Należy się spodziewać, że nietylko członkowie, ale także liczni goście skorzystają z okazji, aby posłuchać ciekawego referatu.

— **Korzystajcie z okazji!** Bydgoski Dom Towarowy — jak swego czasu donosiliśmy — prowadzi bogate działy wyrobów krajowych, które sprzedaje po niebywale niskiej cenie, chociaż w jakości i trwałości nie ustępują one miejsca towarom zagranicznym. Szczególniejszą uwagę należy zwrócić na **dział obuwia krajowego**, znanej na terenie naszych województw zachodnich fabryki Weynerowskiego w Bydgoszczy.

Przyjrzyjcie się oknom wystawowym! Przekonacie się, że tylko w **„Be-De-Te"** można zaopatrzyć się we wszystkie towary po bardzo korzystnej cenie. Popierając przez zaopatrywanie się w wyroby krajowe przemysł polski, przyczyniamy się do zwalczenia ciężkiego przesilenia gospodarczego naszego państwa. Kto nie popiera polskiego przemysłu i handlu, ten nie może być porządnym obywatelem, któremu zależy na tem, aby wszystkim obywatelom było dobrze w naszej ojczyźnie.

— **Zoolog w Bydgoszczy.** Już od dwóch dni bawi w naszem mieście zoolog z bogatym zasobem zwierząt różnych rodzajów. Można oglądać pantery, lwy, tygrysy, niedźwiedzie i t. p. zwierzęta strefy zwrotnikowej i inne. Zoolog ten mieści się przy ul. Grodzkiej, tuż obok gmachu Starostwa Grodzkiego.

— **Restauracja „Zagłoba"** przy ul. Gdańskiej 165 poleca świeże i smaczne obiady z trzech dań po 1,50 zł. Bufet á la Hawełka, dobrze pielęgnowane napoje oraz piwo okocimskie. Koncert codziennie od 8-ej wiecz. Lokal otwarty do rana.

ZE SPORTU.

K. S. „Goplanja" — K. S. „Astorja".

W niedzielę, 25 bm. o godz. 16 odbędą się na boisku Szkoły Oficerskiej ciekawe zawody piłki nożnej między „Goplanją" Inowrocław o miejscową „Astorją" i to o mistrzostwo klasy B.

PROGRAM W KINACH.

CORSO. Tylko dziś i w niedzielę poraz ostatni wielki podwójny program: **„Tajemniczy zabójca"**, sensacyjno-awanturniczy film, **„W kraju srebrnych lisów"**, piękny melodramat. W roli głównej słynny pies Rin-Tin-Tin. Prócz tego świetna **komedja** p. t. „Marzenia Chaplina". Rolę główną kreuje genjalny wesołek Charlie Chaplin. Razem 20 aktów.

KRISTAL. Do jednych z największych dzieł pracy reżyserskiej Cecil B. de Mille zalicza także film p. t. **„Trzej przyjaciele"**, o niezwykle ciekawej treści, zaczerpniętej z życia arystokratki rosyjskiej, porwanej przez bolszewików i trzech marynarzy amerykańskich, zmuszonych przebywać w piekle bolszewickiem. Akcja rozgrywa się na Syberji i w Mandżurji. Obraz posiada napięcie dramatyczne i zarazem humorystyczne sceny, wzrusza i zaciekawia, słowem wykonany z rozmachem na wielką skalę. Nadprogram dwie wesołe farsy 3-aktowe; całość 16 aktów.

MARYSIEŃKA wyświetla gigantyczny, epokowy, jeden z najbardziej kosztownych filmów, według powieści Wiktora Hugo **„Dzwonnik z Notre Dame"**. Jest to historja z czasu panowania Ludwika XI, a główny dramat odbywa się w słynnej katedrze Paryża Notre Dame.

Pierwszy dźwiękowy kino-teatr NOWOŚCI. Najbardziej wzruszająca opowieść miłosna, wielki film dźwiękowy p. t. **Białe cienie"** jest prawdziwą atrakcją Bydgoszczy. Olbrzymiej miary arcydzieło prawdziwie dźwiękowe, oddające dźwięki i śpiewy, oraz wszelkie szmery, wywiera wrażenie przepotężne. Sceny tego niezwykłego w treści filmu, jak straszliwa burza na morzu, tańce egzotyczne polinezyjczyków, przemiła scena pary kochanków, efekty świetlne i inne doprawdy zajmujące epizody tego wspaniałego dramatu tworzą całość nadzwyczaj piękną i imponującą. **„Rewja"** w całości śpiewna, a także występ znakomitego murzyna Washingtona z arją „Sony Boy" daje moc rzadkich wrażeń.

OKO wyświetla ostatnie **dni** potężne arcydzieło p. t. **„Nibelungi"**. Na scenie elektro-taneczna atrakcja. Dziś dwa seanse dla młodzieży. W poniedziałek „Rewja warszawska" z Kaczorowskim na czele. Następny program Jadwiga Smosarska w filmie p. t. **„Ziemia obiecana"**.

Rokowania polsko-niemieckie
w sprawie konwencji reglamentacyjnej.

(Telefonem od własnego korespondenta).

Berlin, 24. 5. W dniu wczorajszym rozpoczęły się obrady delegacji polskiej i niemieckiej w sprawie ewentualnego wprowadzenia w życie tzw. konwencji reglamentacyjnej w Genewie, tj. umowy dotyczącej zniesienia zakazu przywozu i wywozu w poszczególnych państwach. Jak wiadomo, Polska konwencji tej dotychczas nie mogła podpisać wobec **trudności robionych polskiej wymianie towarów przez politykę handlową Niemiec.** Rząd polski, wysyłając do Berlina delegację specjalistów pod przewodnictwem dyrektora departamentu Sokołowskiego z ministerstwa przemysłu i handlu, wykazał w pełni swoją dobrą wolę **i dążność do ogólno-europejskiego porozumienia gospodarczego.**

Obrady, którym przewodniczy ze strony niemieckiej dyrygent ministerstwa spraw zagranicznych Rzeszy dr. Eisenlohr, potrwają prawdopodobnie do poniedziałku. W dniu wczorajszym podejmował śniadaniem delegację polską minister Knoll, nasz poseł w Berlinie, a obiadem dyrygent Eisenlohr. **B.**

PAW. Dziś i w niedzielę poraz ostatni monumentalny film **„Judyta i Holofernes"**. Na scenie fakir indyjski zademonstruje niezwykłe eksperymenta, jak gwiaździste łoże, skakanie po tłuczonem szkle i t. d. W niedzielę o 2,30 popołudniówka po cenach zniżonych.

WOJSKOWE wyświetla w sobotę **o godz. 19 i 21-ej** oraz w niedzielę (17, 19 i 21) film p. t. **„Niezwyciężony"** czyli **„Hjeny nocy"**. — Wspaniałe wystawy cyrkowo-kabaretowe i popisy akrobatyczne, w głównej roli Luciano Albertini (człowiek żelazny). Ponadto **w sobotę o godz. 16, 17,30 i w niedzielę o godz. 14 i 15,30 wyświetlany będzie film dla dzieci p. t. „Czarodziejski las" i „Cudowny zegar".**

— **Kolejowa Przychodnia Lekarska.** Rozkład dyżurów lekarzy rejonowych w niedziele i święta:

2) dr. Włodarczyk, lekarz kolejowy, dnia 25. V., ul. Poznańska 4, telef. 22-60;

— **Zakład tresury psów p. Budy** na Wilczaku urządza — jak zwykle w każdą niedzielę i święta — koncert dla gości i rozmaite zabawy dla dziatwy. Wszyscy rodzice, którzy pragną dać dziecku godziwą rozrywkę, niechaj udadzą się do p. Budy na Wilczak. Przygotował on cały szereg niespodzianek.

— **Wycieczka P. T. K. i na Jeziora Byszewskie** odbędzie się jutro, w niedzielę. Punkt zborny o godz. 9,15 rano przy poczcie głównej. Wyjazd autobusem o godz. 9,30. Wobec tego, że jest jeszcze kilka wolnych miejsc, zgłoszenia przyjmuje dziś sekretarjat P. T. K., Libelta 5, ewentualnie przy wyjeździe. Wycieczka odbędzie się bez względu na pogodę.

— **„Zagryfilm".** Zrzeszenie adeptów gry filmowej organizuje wycieczkę do stacji Chmielniki w dniu 25 bm. o godz. 9 rano. Zbiórka koło dworca. W Chmielnikach odbędzie się pierwsza próba gry filmowej na wolnem powietrzu z udziałem aparatu filmowego. Obecność wszystkich członków konieczna. Sympatycy filmu mile widziani.

— **Majówka piłkarzy „Sokoła" I. do Rynkowa.** W niedzielę, 25 bm. odbędzie się majówka do Rynkowa oraz zabawa „Sokoła" I. (po południu). Sportowców oraz sympatyków zaprasza się.

Zastrzelił swą własną siostrę.

Z **Chojnic** donoszą: W rodzinie Jeżewskich wydarzył się nieszczęśliwy wypadek, spowodowany nieostrożnem obchodzeniem się z bronią. Robotnik Jeżewski zamieszkały przy ul. Dworcowej nr. 12, wyprowadził się na stałe do Łomży. Jeżewski był zajęty układaniem rzeczy na wozie, zaś jego dwie córki były w mieszkaniu. W chwili gdy zaczęto rozbierać łóżka, syn jego Bronisław wyjął z łóżka pistolet, który miał tam schowany i podawał go swej siostrze Pelagji. W tej chwili padł strzał, który ugodził Pelagję w szyję.

Nieszczęśliwą przewieziono do Zakładu św. Boromeusza, gdzie walczy ze śmiercią.

Bunt więźniów w Rawiczu.

Z Rawicza donoszą: W tutejszem więzieniu więźniowie karni i polityczni przygotowali wielki spisek, aby w dogodnej chwili wyłamać się i zbiec z więzienia. Spisek ten wykryto dzięki czujności straży i udaremniono. Wobec tego więźniowie, jakby na komendę poczęli demolować cele i rozpoczęli głodówkę. Prokuratura wszczęła dochodzenie w tej sprawie. Obecnie w więzieniu panuje spokój.

Z życia towarzystw.

Bydgoskie Towarzystwo Wioślarskie. Plenarne zebranie we wtorek, 27 bm. o godz. 8-ej w Hotelu Lengninga. Ważne sprawy. Uprasza się o komplet.

Bydgoski Klub Pływacki. Otwarcie sezonu nastąpi w dniu 1 czerwca br. o godz. 14,30 w pływalni wojskowej.

„Harmonja". Dziś w **niedzielę o godz.** 4,30 wycieczka do Rynkowa szosą Gdańską. Zbiórka na placu Piastowskim, zabrać mandoliny.

Sokół I. Zebranie plenarne gniazda odbędzie się dnia 28 bm. (środę) o godz. 20-ej w Lengningu.

Towarzystwo Śpiewu św. Wojciech. W niedzielę 25 bm. śpiewamy na mszy św. o godz. 9 w Farze. Przybycie wszystkich członków konieczne.

Tow. Śpiewu „Odrodzenie" Bielawy. Chór śpiewa w niedzielę 25 bm. na mszy św. o godz. 10 w kościele św. Winc. a Paulo przy ul. Ossolińskich.

Baczność szoferzy! W sobotę, 24 bm. zebranie w sali „Harmonji", ul. Marcinkowskiego1. Koledzy niezorganizowani mile widziani.

„Sokół" III, oddział Sokolic. Posiedzenie kwartalne w poniedziałek, 26 bm. przy ul. Grudziądzkiej 14. Ćwiczenia zlotowe druhen rozpoczną się dzisiaj o godz. 19, w sali ćwiczeń przy ul. Kordeckiego.

K. S. „Ruch". Schadzka **w sobotę 24 bm.** o godz. 8 w restauracji p. Jaśniewskiej, ul. Poznańska 20. Komplet I. druż. konieczny z powodu wyjazdu w niedzielę.

Kat. Tow. Rob. Polskich przy kościele Św. Trójcy. Zebranie miesięczne w niedzielę, 25 bm. o godz. 16,30 w Domu Katolickim, Miedza nr. 2, na które serdecznie zaprasza członków i sympatyków — zarząd.

„Dzwon". W niedzielę wyjazd do Wyrzyska. Zbiórka o godz. 6 rano przy małym dworcu. Wyjazd o 6,15.

S. M. P. „Szarotka". Uroczyste zebranie rodzicielskie odbędzie się 25 bm. w sali XX. Misjonarzy, z bardzo urozmaiconym programem. Wstęp bezpłatny. Początek o godz. 16.

K. S. „Brda". Dziś o godz. 19,30 w lokalu p. Kamińskiego (Okole) schadzka informacyjna. Tamże przyjmować się będzie zapisy sympatyków, chcących wyjechać autobusem do Nakła.

Kol. K. S. „Sparta" przy K. P. W. W niedzielę 25 bm. wyjazd do Grudziądza I. drużyny. Zbiórka o godz. 10 na dworcu. (Zawody o mistrz. klasy B).

Tow. Uczniów Kupieckich. W niedzielę 25 bm. majówka. Zbiórka o godz. 4,45 przy IV-ej śluzie (Kleinert).

Tow. śpiewu „Lira". Wycieczka w niedzielę do Smukały Dolnej. Zbiórka wszystkich członków o godz. 1,30 na Wełnianym Rynku.

Okręg II. S. M. P. Jednym z punktów programu VI. zlotu II. Okręgu S. M. P. odbędzie się turniej gry w koszykówkę. Prawo udziału ma każde stowarzyszenie należące do II. Okręgu. Zgłoszenia do turnieju należy nadesłać na ręce sekretarza okręgowego St. Tobolskiego, Bydgoszcz, ul. Łokietka 24, do dnia 3 czerwca br. wraz z wpisowem 1 zł od drużyny. Termin rozgrywek zostanie ogłoszony. Wszelkie sprawy związane z turniejem załatwia naczelnik okręgowy.

Kalendarzyk zebrań Ch. D.

Ostromecko!

W **niedzielę** 25 bm. zaraz po nabożeństwie odbędzie się zebranie Chrześcijańskiej Demokracji w **Ostromecku.**

Zwracamy uwagę na rozlepione plakaty.

Wielkie Bartodzieje.

Zebranie odbędzie się w sobotę 24 bm. o godz. 19 na sali p. Feliszkowskiego.

Z referatem przybędzie red. Szalla.

HUMOR i SATYRA.

Przewidujący.

— Prawda, moja droga, że w tej starej sukni nie zechcesz pójść do teatru?

— O tak, mój złoty, wygląda już tak okropnie...

— Tak też myślałem i kupiłem tylko jeden bilet na dzisiejszą operetkę...

Złośliwość.

Moją największą wadą jest próżność. Wyobraź sobie, mogę całemi godzinami stać przed lustrem i podziwiać swoją piękność...

— Ależ kochanie, to nie jest próżność! To tylko siła wyobraźni.

Nie było poco!

Ojciec z synkiem wdrapują się w Zakopanem na szczyt jakiejś góry. Gdy dostali się na szczyt, mały rzecze z zachwytem: —

— Patrz, tato, jak na dole jest ładnie!

Na to ojciec z wyrzutem:

— Jeśli na dole jest tak ładnie, to poco wleźliśmy na górę?

Prawo męża.

— Panie sędzio czy mąż ma prawo otwierać listy adresowane do żony?

— Prawo ma, ale najczęściej niema odwagi...

Zupełnie w porządku.

— Ależ, panie, kupiłem u pana zegarek. Szedł dwie doby i stanął.

— To panu jeszcze źle? Przecież w ogłoszeniu wyraźnie było napisane: „Idzie 30 godzin".

Wójt swoje, baba swoje.

Podczas spisu ludności wójt pyta baby: Siła luda jest w chałupie?

Baba: Nie ma nikogoj, pośli śyckie do ziemniaków.

Wójt: Nie rozumita. Pytam kto tu spał tej nocy.

Baba: Nikt nie spał

Wójt: ? ?

Baba: No tak, Kaśkę tak zęby bolały, że bez całą noc nikomu spać nie dała.

Stow. kupców zbożowych i nasiennych na Pomorzu.

Notowanie z dnia 22 maja 1930 r.
Ceny za 100 kg. franco stacja załadowania na Pomorzu.

Pszenica dworska	40,00—40,50
Pszenica targowa	39,00—39,50
Żyto	16,50—17,00
Owies	16,00—16,50
Jęczmień dworski	20,00—21,00
Jęczmień targowy	17,50—18,50
Mąka pszenna 65%	62,00—66,00
Mąka żytnia 65%	31,50—00,00
Otręby pszenne	15,00—16,00
Otręby żytnie	12,00—13,00

Giełda warszawska

dnia 23 maja 1930.
Papiery Państwowe i obligacje

4-proc. poż. inwest.	110,25	000,00	000,00
5-proc. poż. premj. dol.	000,00	000,00	065,00
5-proc. poż. kol. konw.	000,000	000,00	055,00
5-proc. poż. konw.	000,00	051,00	000,00

Akcje w złotych:

Bank Polski	171,50—172,00
Bank Zachodni	000,00—073,00
Bank Zw. Sp. Zarob.	72,50— 00,00
Chodorów	144,00—000,00
W. T. F. Cukru	00,00— 35,50
Lilpop	27,50— 28,00
Modrzejów	10,50— 10,20
Norblin	058,00—000,00
Ostrowieckie Zakłady	60,75— 61,00
Starachowice	00,00— 20,00
Borkowski	00,00— 05,00
Haberbusch	000,00—110,00

Notowania Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu.

POZNAŃ, dnia 22. 5. 1930 roku.
płacono za 100 kg. w zł.

Żyto	17,50—18,00
Pszenica	40,75—41,75
Jęczmień przemiałowy	20,50—21,50
Jęczmień browarowy	22,00—24,00
Owies	16,75—17,75
Mąka żytnia 70 proc.	00,00—30,50
Mąka pszenna 65 proc.	62,00—66,00
Mąka żytnia 65 proc.	00,00—00,00
Otręby żytnie	12,50—11,50
Otręby pszenne	14,00—15,00
Wyka latowa	27,00—29,00
Peluszka	23,00—25,00
Rzepak	00,00—00,00
Groch polny	26,00—29,00
Groch Viktorja	30,00—33,00
Groch Folgera	26,00—29,00

Bank Polski płacił w dniu 24 maja za:

dolary amerykańskie	8.84½—8.85½
funty szterlingów	43.19
franki szwajcarskie	171,90
marki niemieckie	212,04
franki francuskie	34,84½
guldeny gdańskie	172.71
szylingi austrjackie	125,30
liry włoskie	46.59

Stan wody w Wiśle w dniu 24 maja: Kraków 2,40; Zawichost 1,50; Warszawa 1,44; Płock 1,10; Toruń 1,09; Fordon 1,09 Chełmno 0,94; Grudziądz 1,19; Korzeniewo 1,40; Piekło 0,66; Tczew 0,50; Einlage 2,12; Schievenhorst 2,34.

Z ostatniej chwili.

Podczas pożaru okrętu zginęło 120 pątników.

Paryż, 23. 5. (PAT) Wiadomość o uratowaniu załogi okrętu „Azja“, który uległ pożarowi, potwierdza się. Zginęło 120 pielgrzymów, którzy znajdowali się na pokładzie okrętu. Pożar okrętu jeszcze trwa, szerząc dalsze zniszczenie.

Pielgrzymi, którzy padli ofiarą katastrofy, są to muzułmanie z Indyj. Udawali się oni do Dżibuti, gdzie mieli wsiąść na inny okręt.

Agencja Reutera donosi z Jeddah o okropnych scenach, które miały miejsce wczoraj podczas pożaru parowca „Azja“. Pożar rozpoczął się o godz. 20-ej. Łodzie ratunkowe, wysłane pospiesznie w możliwie największej liczbie z portu, zabrały około 950 pasażerów. Prócz tego kilkuset pasażerów dostało się inną drogą do lądu. Akcja ratownicza była nacechowana bohaterską odwagą. Marynarze łodzi ratunkowych wdarli się na płonący pokład i wynosili z płomieni pielgrzymów, objętych paniką. Nadzwyczajny widok przedstawiała, według słów kapitana wielka grupa pielgrzymów, modląca się wśród płomieni. Okręt płonie dotychczas, zbliżyć się do niego niepodobna. Przypuszczalnie jest około 100 ofiar.

Włamanie kasiarzy w Wejherowie.

Z **Wejherowa** donoszą: Do przedstawicielstwa browarów gdańskich dokonano włamania i rozprucia kasy, przy pomocy aparatu tlenowego. Zrabowano przeszło 4.000 zł. Po dokonaniu włamania sprawcy zbiegli taksówką do Gdyni. Jest to pierwsze włamanie kasiarzy na wybrzeżu.

W Poznaniu organizuje się Klub Filmowy.

Z inicjatywy kinomanów i fachowców w Poznaniu organizuje się obecnie Klub Miłośników Filmu, oparty o grupę finansistów i doradców artystycznych. Klub będzie miał sekcje: literacką, muzyczną baletową, turystyczną itd. W najbliższym czasie rozpoczną się zapisy.

Wielka katastrofa samochodowa.

Z **Chojnic** donoszą: dnia 22 bm. o godzinie 17,30 wydarzyła się na przejeździe kolejowym w Krojantach na linji kolejowej Chojnice—Kościerzyna wielka katastrofa samochodowa. Samochód ciężarowy browaru Sixa z Chojnic, zauważył nadjeżdżający pociąg osobowy z Kościerzyny, wobec czego usiłował przez zwolnienie biegu przepuścić pociąg, co mu się jednak nie udało i samochód wpadł na pociąg.

Auto zostało rozbite, na szczęście wypadku w ludziach nie było.

ODPOWIEDZI REDAKCJI.

J. M. Laskowice. Informacji udzielić możemy tylko na pytania zredagowane jasno i rzeczowo. Z listu nadesłanego niestety nic zrozumieć nie możemy.

Ceglarek — Wolsztyn. Niestety nie znamy daty wspomnianego orzeczenia najwyższego sądu Rzeszy Niemieckiej.

Obwieszczenie. W tutejszym rejestrze spółdzielczym wpisano dzisiaj pod liczbą 145 Spółdzielnię pod firmą **„Społem“ Spółdzielnia Kredytowo-budowlana z ogr. odp. w Bydgoszczy.** Celem spółdzielni jest, przyjmowanie wkładów oszczędnościowych od członków z których następnie udziela się w kolejności przewidzianej regulaminem pożyczek na cele budowlane i spłaty hipotek, zakupno terenów budowlanych oraz materjałów budowlanych celem rozsprzedaży tychże między członków. Budowa na własny rachunek budynków mieszkalnych i to zarówno dla własnych celów spółdzielni jak i na mieszkania dla członków, udzielanie kredytu budowlanego ze środków uzyskanych przez spółdzielnię od Państwa i innych instytucji. Udział wynosi 100 zł i winien być wpłacony najpóźniej w czterech równych ratach miesięcznych po 25 zł. Kierownikami spółdzielni są Franciszek Chmarzyński i Łucjan Grabowski z Bydgoszczy. Czas trwania spółdzielni jest nieograniczony. Ogłoszenia mają się uskuteczniać w Dzienniku Bydgoskim i Deutsche Rundschau. Rokiem obrachunkowym jest rok kalendarzowy. Zarząd składa się z 2 członków zarządu, oświadczenia w imieniu spółdzielni składają dwaj członkowie zarządu wzgl. jeden członek zarządu i jeden zastępca. Udzielanie wszelkiego rodzaju pożyczek następuje przez zarząd na podstawie uchwały Rady Nadzorczej. Zaciąganie zobowiązań ponad 3000 zł wymaga zgody Rady Nadzorczej. Zastępcy członków zarządu zastępują spółdzielnię w razie ustąpienia wzgl. trwałej przeszkody po stronie członków zarządu. Co do likwidacji Spółdzielni mają zastósowanie przepisy ustawowe. Bydgoszcz, dnia 28 kwietnia 1930.
13619) **Sąd Powiatowy.**

Licytacja dobrowolna

odbędzie się dnia **28-go maja br.** o godzinie 11-tej przedpołudniem **na probostwie w Kłecku, powiat Gniezno,** powód likwidacja dzierżawy,

11 koni roboczych, 20 źrebaków, 15 sztuk bydła, trzoda chlewna, parowy garnitur do młócenia, 12 wozów roboczych komplet, 3 powózki, 20 półszorków roboczych, 3 pary szorów do wyjazdu, wszelkie maszyny rolnicze i inne różne przedmioty, wszystko w dobrym stanie.

Dojazd koleją i autobusami do Kłecka. (13712
T. Mikołajczak, dzierżawca probostwa.

Przetarg przymusowy.

Dnia 26. bm. sprzedawać będę o godzinie 9-tej przy ul. **Podolskiej 16,** za natychmiastową zapłatą:

2 biurka, stoliki, krzesła, szafy biurowe, większą ilość krzeseł surowych, taboretów, koziełków, stołów, ławek, stolików nocnych, łóżek, skrzydeł okiennych, warsztatowe szafy do garderoby, 22 warsztaty z narzędziami, sanie, wóz roboczy i dużo innych rzeczy wchodzących w zakres stolarstwa.
13677) **Kucharz.** komornik sądowy.

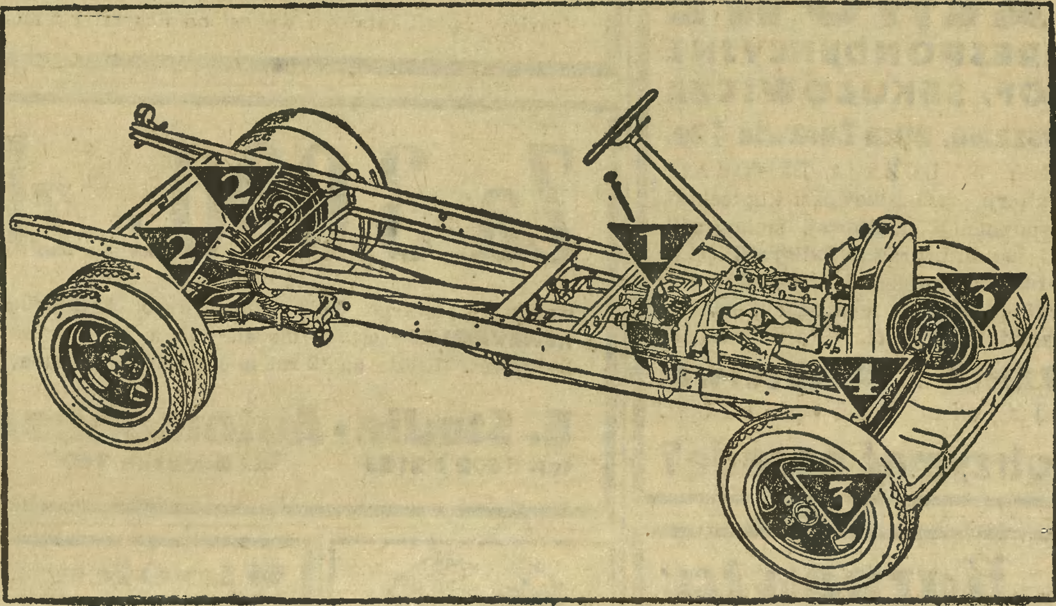
W dniu 11 czerwca br. o godzinie 10-tej rano odbędzie się **w składnicy celnej gmach Ekspedycji Towarowej**

sprzedaż licytacyjna

zalegających towarów: **części kołowców, fornlery, harmonje, maszyny, części maszyn, wyroby z drzewa, aparaty, przetwory chem. i przyrządy laboratoryjne.**

Bliższe dane w ogłoszeniu wywieszone w Urzędzie Celnym. Wzywa się odbiorców do wykupienia towarów przed terminem licytacji, najpóźniej w dniu licytacji bowiem tracą prawo rozporządzania towarem.
13017) **Urząd Celny Bydgoszcz.**

Dalsze Ulepszenia Ciężarówki FORD

1. 4-Biegowa Przekładnia Trybowa
Pełne wyzyskanie skali mocy i szybkości

2. Nowy Stożkowy Tryb Napędowy
mocniejszej konstrukcji

3. Większe Hamulce
Rękojmia większego bezpieczeństwa

4. Nowa Przednia Oś i Nowy Resor
Szczególnie mocna konstrukcja przodu

KAŻDY, którego interesuje pewny i tani przewóz towarów, znajdzie w nowej, 1½-tonnowej ciężarówce Forda środek transportu wyjątkowo bezpieczny, niezawodny i oszczędny.

Mocna konstrukcja jest jedną z najważniejszych cech ulepszonego podwozia Ford. Wiele części podwozia jest zupełnie nowej konstrukcji. I tak np. przednia oś, wykuta ze stopu chromo-stalowego, jest dwa razy mocniejsza jak dawniej. Resor przedni jest cięższy i ma szersze pióra. Widełki przedniej osi są również cięższe, tak jak i sworznie, a łożyska oporowe i rolkowe kół są znacznie zwiększone i wzmocnione.

Tak samo i tylny most wykazuje zmiany. Jest on obecnie zaopatrzony w spiralnie frezowany tryb dyferencjału—specjalna konstrukcja Forda—i w tryb talerzowy wału bocznego dyferencjału. Skrzynka dyferencjału jest szczególnie mocnej budowy, jak również i pochwa wału kardanowego. Oś tylna jest cięższa i,— dzięki swojej konstrukcji, w ¾ zawieszonej,—służy tylko do napędu kół, a nie do dźwigania nadwozia i ciężaru użytecznego.

Ważnem ulepszeniem jest 4-biegowa przekładnia ciężarówki Ford, która pozwala wykorzystać całkowitą skalę mocy i szybkości. Zapewnia ona nawet większą szybkość, niż to jest koniecznem dla śpiesznego i wydajnego transportu, i więcej mocy, niż potrzeba dla przewozu wielkich ciężarów.

Bębny hamulcowe kół przednich zostały też zwiększone i mają tą samą wielkość co bębny hamulcowe kół tylnych. Dzięki temu otrzymano większą powierzchnię hamowania, a co zatem idzie — większą pewność. Hamulce są typu mechanicznego, same się centrują i są całkowicie zamknięte. Narządy kontroli hamulców są przerobione i działają bez zawodu.

4-cylindrowy motor ciężarówki Ford rozwija przy średniej szybkości moc 40 KM. To znaczy, że można zużytkować całą moc motoru, nie zwiększając niepotrzebnie szybkości. Szczególnie wybitnemi cechami motoru Forda są: prostota jego instalacji elektrycznej, zapłonu, chłodzenia, smarowania i dopływu paliwa.

Innemi niezwyklemi cechami — prawdziwą osobliwością przy ciężarówkach w cenie niskiej — są tylne resory typu kantilewer, które zmniejszają wagę niezresorowaną i zapewniają spokojną jazdę, jak również i pochwa wału kardanowego, która odciąża resory tylne przez przejęcie momentu obrotu, tak, że resory wykonują tylko normalną pracę—odbierają wstrząsy i łagodzą je. Wreszcie należy wspomnieć, że skrzynka biegów ma dostatecznej wielkości otwór, który umożliwia wmontowanie specjalnej transmisji i użycie motoru do napędu innych maszyn. Za dodatkową małą opłatą dostarcza się podwójne tylne koła. Wszystkie opony balonowe są jednego wymiaru dla wszystkich kół, dzięki czemu wystarcza jedno koło zapasowe.

Ulepszoną ciężarówkę Ford można już obejrzeć na wystawie u miejscowego przedstawiciela Forda.

LINCOLN Ford FORDSON

FORD MOTOR COMPANY

13560

Wytwórnia rowerów

5365 **„Juwel“**

poleca rowery solidnego wykonania, masywne, **gwarantowane na 10 centnarów nośności.** Wielki wybór.

BYDGOSZCZ, Grunwaldzka 144.

SKŁAD

duży, wraz z 6-cio pokojowem mieszkaniem, 2 śpiżarnie, kuchnia, łazienka, 2 stajnie do koni i wiele przyległych ubikacji, które nadają się na każdy interes w centrum miasta Grudziądza, do wynajęcia. Do objęcia potrzeba 10.000 zł gotówki. Oferty do filji Dziennika Bydgoskiego Grudziądz pod „3333“. (13496

ZEGAREK ZE ZŁOTA

amerykańskiego, niczem się nie różniącego od prawdziwego złota 14 kar

tylko zł 6,50

(zamiast 30)

Wysyłamy na listowne zamówienie zegarek elegancki płaski wyregulowany do minuty, chód dźwięczny z 10 letnią gwarancją. Lepszego gatunku 8,50 z świec. cyferb. ameryk. 9,50, 11,50, 13, 16 i 22 zł. Zegarek kryty Ankier ameryk. złoto z trzema kopertami 14, 16 zł, kryty Ankier na 23 kamieniach zł 22, lepsz. gat. 24 zł. Zegarki na rękę męskie lub damskie z ameryk. złota zł 12, 14, 16 i 20. **Zegarek kryty z trzema kopertami werk niklowy, cena reklamowa zł 10.-** łańcuszki z ameryk. złota 2, 3 i 5 zł. **Zegarek niklowy reklamowy tylko zł 5,50.** Budziki stołowe zł 10, 12, 14, i 16. Dewizki z ameryk. złota 1,50, 2,50, 3,50 i 5 zł. Za koszta przesyłki płaci kupujący. (13555

Polska Spółka Zegarmistrzowska „PERFECTWATCH“ 6.
Warszawa, Nowolipie nr. 8/25.

Podkłady

sosnowe i dębowe, normalne i wąskotorowe dla bocznic, przemysłu, majątków itd. Ceny bardzo przystępne, dostawa natychmiastowa. Zgłoszenia do filji Dziennika Bydgoskiego pod „Kresy“. (7723

Kierownik gastronomiczny

dzielna siła, pełna energji, znawca pierwszorzędnej pracy, przystojny, biegły w języku polskim i niemieckim w słowie i piśmie, **przyjmie pierwszorzędną posadę** na sezon letni w miejscowościach kuracyjnych. Łaskawe oferty z warunkami przyjęć proszę skierować do Dziennika Bydgoskiego pod „Kierownik“. (12659

Uchwała. Postępowanie w sprawie przymusowego przetargu w gminie Fordon położonej, w księdze wieczystej Fordon wykaz 28 na nazwisko małż. Augusta i Minny ur. Teschendorf Karass zapisanej, zastanawia się tymczasowo, albowiem wierzycielka zezwoliła na tymczasowe zastanowienie. Wyznaczony termin przetargu na dzień 31 maja odpada. (13618
Bydgoszcz, dnia 20 maja 1930 r. **Sąd Powiatowy.**

Licytacja samochodów

przy ul. **Sienkiewicza 20a** na składnicy fmy. **Stadie**
W wtorek, dnia 27 maja o godz. 11-tej przed połud. sprzedawać będę najwięcej dającemu w sprawie spornej:

2 limuzyny marki „Chevrolet"
4 cylindrowe, gotowe do jazdy.

Michał Piechowiak
zaprzysiężony licytator i taksator
Długa 8 i Grodzka 23, tel. 1651. (13671

Przetarg publiczny alei owocowych.

Wydział Powiatowy w Swieciu wydzierżawia **we wtorek, dnia 3 czerwca br.** o godzinie 13-tej w Starostwie, pokój 11, tegoroczny zbiór z alei czereśniowych i wiśniowych na szosach powiatu świeckiego. Warunki ogłoszone zostaną przed rozpoczęciem przetargu.
Kaucja licytacyjna 50 zł.
Starosta powiatowy
13620) (—) Kowalski.

Tegoroczna
sprzedaż traw
na łąkach
Majętności Łabiszyńskiej

odbędzie się przez licytację za gotówkę w **Olympinie u p. Krzeszewskiego**
w poniedziałek, dnia 2 czerwca rb.
we wtorek, dnia 3 czerwca rb.

Sprzedawane będą trawy na łąkach:
Łabiszyńskie rozm. II, III, IV, V, VI, VII, VIII, IX i X
Wspólne „ I, II, III, IV, V i VI
Stawiska i Okole.
Początek zawsze o godzinie 10-tej rano.
Łabiszyn, dnia 16 maja 1930. (13014
Główna Administracja Majętności Łabiszyńskiej.

Sprzedaż inwentarza martwego

na majątku **Kamieniec,** odbędzie się **w wtorek dn. 27, środę 28 i w czwartek 29 maja**
3 żniwiarki, 3 kosiarki, pługi, brony i radła, 2 cylindry do ziemniaków, prasa do torfu, prasa do słomy, młocarnia dla prostej słomy, 2 kufy do wody, 6 walców, 4 grabie konne, siewnik, 3 m. siewnik do koniczyny i wiele innych maszyn i narzędzi, wozy gospodarcze i powozy, nowy landau, samochód osobowy, garnitur parowy do młócenia kompl. z sieczkarnią i śrótownikiem, nowy traktor Buldog z pługiem, 2 Fordsony z pługami, frezarka ziemna „Siemensa" 8 K. M., basen do wody, 3 szopy do rozbioru, waga wozowa, 370 m. b. płotu żelaznego i drucianego z 2 bramami i 6 furtkami, 300 ctr. sznycli melasowych i 500 ctr. siana.

Dom mieszkalny w Zielonczynie

z 3/4 morgą ogrodu oraz **akcja Cukrowni Nakło.**
Poważnym nabywcom udzielam dłuższego kredytu.
Sprzedaż żywego inwentarza odbędzie się po dniu 15 czerwca br. (13464
Izydor Wojtanowski
Kamieniec, poczta i stacja Strzelewo. Tel. 13 i 16.

Wydzierżawienie trawy.

Trawy z łąk Cukrowni Nakło w Rudkach wydzierżawione będą przez **licytację w piątek, dnia 6 czerwca 1930 r. o godz. 10 przed poł.** Zbiórka o godz. 9 3/4 przed kantorem Cukrowni. (13556
Cukrownia Nakło Sp. Akc.

Wydzierżawienie ogrodu owocowego.

Majętność Zimne-Wody Bydgoszcz, ulica Toruńska nr. 58 wydzierżawia najwięcej dającemu: (7722
ogród owocowy ca. 120 drzew
dnia 26 maja w poniedziałek o godzinie 10 rano.
Zbiór reflektantów na folwarku Zimne-Wody.

Skład
towarów spożywczych

w Poznaniu, dobrze zaprowadzony z stałą klientelą, **sprzedam natychmiast.** Oferty do Dziennika Bydgoskiego pod „W. M. Sołacz". (13570

Młyn wodny

turbinowy i 25 mórg roli w romantycznem położeniu, blisko miasta, dobre budynki i pełny inwentarz, z powodu emigracji **okazyjnie sprzedam,** byle zaraz. Oferty pod „Okazyjnie" do Dziennika Bydg. (13520

Baczność zastępcy!!!

Poważna i stała egzystencja. Wprowadzamy nowy system oszczędnościowy z **wysokiemi premjami.** Szerokie warstwy społeczeństwa mają możność groszowem oszczędzaniem jużpo upływie trzech miesięcy otrzymać (13115
wielką premję.
Ten nowy ludowy system daje naszym zastępcom sposobność do łatwego uzyskania stałego i wysokiego zarobku. Wielkie korzyści dla oszczędzających! Wysokie prowizje dla zastępców!!! Generalnym zastępcom udziela się także superprowizji. Jedynie poważne zgłoszenia przyjmuje
Powszechny Zakład Kredytowy
Lwów, pl. Marjacki 6-7.

Chcesz otrzymać posadę?

MUSISZ UKOŃCZYĆ
KURSY FACHOWE
KORESPONDENCYJNE PROF. SEKUŁOWICZA
Warszawa, ulica Żurawia 42e.
KURSY WYUCZAJĄ LISTOWNIE buchalterji, rachunkowości kupieckiej, korespondencji handlowej, stenografji nauki handlu, prawa, kaligrafji, języków obcych: angielski, francuski, niemiecki, pisania na maszynach, pisowni i gramatyki polskiej. Po ukończeniu
EGZAMIN i ŚWIADECTWO.
11428 Żądajcie prospektów.
Chcesz otrzymać posadę?

Na raty
E. Karpowicz
ul. Długa 66 - telefon 809
Odzież damska i męska, obuwie
materjały ubraniowe i na sukńie - firany - płótna.
5628 Na raty

Ukazała się bardzo ciekawa
5-ta Serja Sportowa
do **czekolady**
„Anglas"
Wszelkie rodzaje sportów!
Zbierajcie obrazki sportów!
13497

Zegarek ze złota

amerykańskiego, niczem nie różniący się od prawdziwego złota 14-o karat.
tylko za zł 6.95 zam. 100

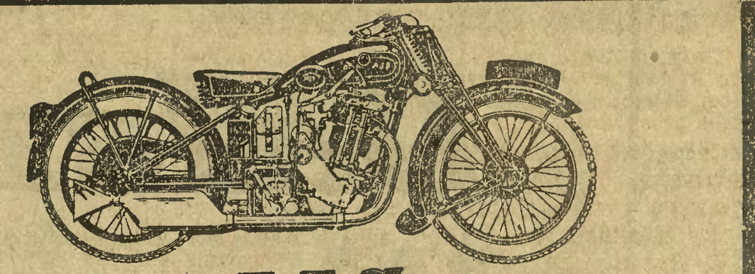
Na listowne zamówienia wysyłamy natychmiast elegancki płaski zegarek (według powyższego rysunku) wyregulowany do minuty, chód dźwięczny, z 8-o letnią gwarancją, 2 sztuki 13.—, 4 szt. 26.—, 6 szt. 43.50. Lepszy gatunek 10.—, 13.—, 18.—, 24.—, 30.—. Ze świecącym cyferblatem 9.50, 12.—, 15.— i 18.—. Zegarek kryty Ankier z trzema kopertami ameryk. 14.—, 16.—, 19.—, 24.—, 28.—, 35.—. Łańcuszki z ameryk. złota 1.50, 4.— i 6.— zł. Takież zegarki jak rysunek niklowe: 5.75, 2 szt. 10.50. Za koszta przesyłki płaci kupujący.
„ZEGAROPOL" Warszawa Pl. Warecki
Skrzynka pocztowa 504, oddz 37. (13557

Sypialnia mahoniowa

polerowana, zupełnie nowa, składająca się z 2 łóżek, szafy, umywalni z płytą marmurową, gotowalni, lustra kryształowego, fotelu i 2 krzeseł wyściełanych, stolika itd. okolicznościowo zaraz **niżej wartości za gotówkę na sprzedaż.** Zgłoszenia do Dziennika Bydgoskiego pod „Sypialnia". (13444

Mieszkanie

pokój z kuchnią z meblami w Toruniu - Mokre odstąpię zaraz. — Zgłoszenia do Dziennika Bydgoskiego w Bydgoszczy pod **„Korzystne".** (13571

A·J·S
Motocykle najszybsze
10620 **dla sportowca**
najpewniejsze dla jeźdźców zawodowych, łączą w sobie najwyższą szybkość, bezpieczną pewność, z największą oszczędnością w użyciu.
Generalne Przedstawicielstwo na Polskę i Wolne M. Gdańsk
MOTOR - DOM - IMPORTOWY
GDAŃSK, SAMMTGASSE 7
Prosimy żądać katalogu wprost od nas lub od naszego przedstawiciela.

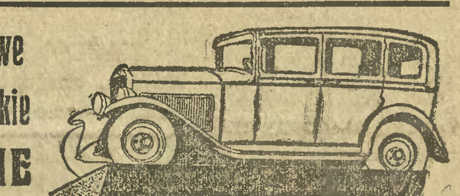
Za 3.000.- złotych

wpłaty — nowego 6-cio cylindrowego **samochodu turystycznego „CHEVROLET"** ostatni model, poleca za cenę zł. 9.950.— oclony, loco Bydgoszcz. Reszta na 12 rat miesięcznych. Roczna gwarancja. (13407
E. Stadie - Automobile, Bydgoszcz
tel. 1602 i 2163 ul. Gdańska 160 tel. 1602 i 2163

Przed użyciem — Po użyciu
Krem i mydło „Kosmos"
usuwa pod gwarancją
Piegi żółte plamy, pryszcze, wągry, jak i wszelkie nieczystości cery (11637
Krem 2.50 i 5.— zł., mydło 2.—
Do nabycia
tylko w firmie „Kosmos".
Drogerja i Perfumerja
J. Gluma, Dworcowa 19.

Wkrótce otwarcie nowoczesne
KURSY SAMOCHODOWE
zawodowe
amatorskie
TANIE

Części zamienne
CHEVROLET
po cenach najniższych dostarcza
firma
„Autotechnika"
Bydgoszcz, Herm. Frankego 1
Telefon 2109. 13529

Najnowsze modele
poleca
Fabryka Wózków Dziecięcych
„Sport"
Sp. z o. o. (13010
ul. Trzeciego Maja 19.
Hurt. **Wykonuję reparacje** **Hurt.**

Cytryny Messina
oferuję po cenach bardzo niskich. (13667
Otrzymuję tygodniowo wagonowe przesyłki
M. SENTKOWSKI
ul. Św. Trójcy 28.

Okazja
dla miłośników sportu wodnego:
łódź klepkowo sport., jedynka używ.
łódź nowa
łódź mot. famil. z przyczep. motor.,
„ „ na 3 osoby z przyczep. mot.
„ „ wyścigowa z przyczep. mot.
Paul Havemann
Bydgoszcz, 13194
Król. Jadwigi 6a.

Poszukuję energicznego dzielnego 13590
podróżującego
na prowizję dla papy dachowej i pokrywania dachów, polsko - niemieckie obowiązek. Zgł. z referencjami
J. Pietschmann i Ska
Bydgoszcz
Grudziądzka nr. 7-11.

Mieszkania
4—5 pokoi w okolicy Bielawek możliwie w wili z ogródkiem szukam. Zgł. do filji Dz. Bydg. pod „Ogródek". 7775

Autobus „Krupp"
nowowartny korzystnie na sprzedaż. (13462
Bracia Krüger
Gromadno, telefon 12
pow. Szubin.

Lokomobilę - Lanza
do młócenia ca. 20 M. K. za bardzo niską cenę na dogodnych warunkach odstąpią i zamienią ewtl. też na zboże 12927
Bracia Schlieper
Bydgoszcz
ul. Gdańska nr. 99.
Tel. 306. Tel. 361.

Centrum
ul. Gdańskiej wylot ul. Dworcowej 6 pokoi, wszelkie wygody, do wydzierżawienia. Zgł. pod „Centrum" do filji Dz. Bydg. 7703

Czapki i odznaki
dla leśniczych wedle najnowszego rozporządzenia dostarcza
Specjalny skład czapek
H. Bunn i Syn
Bydgoszcz (6316
ul. Gdańska nr. 153.
Tel. 2066.
Wysyłka pozamiejscowa.

Statek motorowy
100 osobowy z motorem Fiata 80 koni w dobrym stanie, nadający się na wszystkie wody sprzedam. Cena 9000 zł, zależy na czasie. Of. Warszawa, Żórawia 2, skład mebli (13441

Przetarg przymusowy.

Dnia 28 maja br. o godz. 10-tej sprzedawać będę w Majętności **Minikowo,** pow. Bydgoszcz, najwięcej dającemu za natychmiastową zapłatą następujące przedmioty:

dwa bufety dębowe, kredens, 2 stoły dębowe, 10 krzeseł, kanapę, lustro, kanapę z obudowaniem, biurko, 2 szafy bibljoteki, radjo z głośnikiem, 152 owcz, 22 sztuk bydła młodocianego, 4 stogi pszenicy, maszynę prasę, młóckarkę, „Fliter“ piec do młóckarki, samochód osob. „Brenabor“

13680) **Woźniak,** kom. sądowy w Bydgoszczy.

Przetarg przymusowy.

Dnia 26. bm. o godz. 10-tej sprzedawać będę przy ul. **Śniadeckich 46,** w podwórzu za natychmiastową zapłatą:

4 pary butów długich, 5 par damskich trzewików, 4 pary męskich półbucików, około 8 kg. skóry podeszwowej, paczkę skóry wierzchniej.

13676) **Kucharz,** komornik sądowy.

6-cio osobowy „Austro Daimler Touring“

17/60 KM, 6-cio cylindrowy, gotowy do ruchu sprzedam za zł **7.800.—** cena katalogowa wynosi powyżej zł 40.000.—. (13669

Ul. 3-go Maja 14, parter. Tel. 1066.

W Państwowej Szkole Budowy Maszyn w Grudziądzu,
wakuje stanowisko

nauczyciela matematyki.

O wymienione stanowisko mogą się ubiegać osoby, odpowiadające pod względem kwalifikacji wymogom, stawianym nauczycielom szkół średnich ogólnokształcących.

Podanie zaopatrzone potrzebnemi dokumentami, skierowane do Kuratorjum Okręgu Szkolnego Pomorskiego, wnosić należy na ręce dyrektora Państwowej Szkoły Budowy Maszyn w Grudziądzu do dnia 10-go czerwca br. (13639

Czytajcie „Dziennik Bydgoski“!

Piegi - plamy - wyrzuty

usuwa krem i mydło

„Benegnina“

Puder Benegnina jako konieczny dod. nadaje cerze przepiękny wygląd i naturalną świeżość. Cena kremu **2 zł,** mydła **1,50 zł,** pudru **1 zł.**

Magister Jan Stenzel, apt.
apteka pod Łabędziem
Grudziądz, Rynek 10, Tel. 142.
Wszędzie do nabycia.

Napisowe słowo (tłusto) 25 groszy, każde dalsze słowo 15 groszy, 5 liczb — jedno słowo i, w, z, a — każde stanowi jedno słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

Drobne ogłoszenia

Większe ogłoszenia wśród drobnych 100% drożej jak w zwykłym dziale ogłoszen.

Dla poszukujących posady 20% zniżki.

Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 9.

POLECENIA

Detektywno
wywiadowcze biuro „Argus“ Bydgoszcz, Pomorska 67. Wywiady, informacje, obserwacje, materjał procesowy, rozwodowy i alimentowy. Dyskrecja zapewniona. Podziękowania pisemne. (7786

Fotografja
z lusterkiem, fotografja na listach, fotografja na wizytówkach poleca „Wiol“ Marsz. Focha 11. 7770

Gdańska 58 7768
Reperacja rowerów, maszyn do szycia. Autogeniczne spawanie. Wszelkie części zapasowe. Używane rowery od 100 zł.

Najmodniejsze
wykonanie garderoby damskiej. Ceny przystępne. Czajkowska, Plac Wolności 2, I. piętro. (7787

Uwaga! 7788
Pranie i prasowanie wszelkiej bielizny po bardzo niskich cenach wykonuje „Wanda“, ul. Zduny nr. 11.

Fotografja
legitymacyjna 1 zł, pocztówkowa 1 zł — poleca „Wiol“, Marszałka Focha nr. 11. (7771

Dla
pp. inżynierów-techników i przedsiębiorstw budowlanych wykonuje kopje planów i rysunków na papierach światłoczułych suchych oraz poleca papiery światłoczułe, amoniakalne, suche „Ammonia“, wszelkiego rodzaju przybory techniczno-rysunkowe, biurowe i szkolne po cenach konkurencyjnych. Jan Jankowienko, skład papieru i elektryczna kopjarnia planów i rysunków, Bydgoszcz, Dwrcowa nr. 2, telefon nr, 16-97. 13648

Najtaniej
zakupis wszystkie artykuły sportowe, rakiety, piłki, buty tenisowe, Długa 50, tel. 948. (13685

Baczność
Po niskich cenach wykonuję sukienki do przyjęcia mundurki harcerskie i inne stroje damskie i konfekcję bieliznianą. Babiawieś 3, II p. 13679

Szyjki 13686
najwykwitniejsze wykonuje nawet ze starych kawałków futra Rudak Dworcowa 64.

SPRZEDAŻE

Dom
masywny 3 piętrowy w Toruniu z powodu wyjazdu tanio na sprzedaż. Toruń, Sienkiewicza 22, I p. pr. 13624

Dom
nowoczesny 3-piętrowy przy głównej ulicy, 3 składy sprzedam. Dochód 7200 Cena 60000, wpłaty 20—30000 zł i 3 lub 5-pokoowe mieszkanie wolne. Alojzy Majewski, Chełmno. 7761

Sprzedam
2 domy z polem. Glinki nr. 8-9. 13570

Majątki
2000 mórg Poznańskie, wpłaty 200.000, 740 mórg, śliczna rezydencja wpłaty 180.009. „Rolpol“ Bydgoszcz, Gamma 2. (7785

Plac
budowlnny 625 mk sprzedam na Szwederowie. Adres wskaże Dzien. Bydgoski. 13631

Skład
z 1 pokojem przy najruchliwszej ulicy wprost od gospodarza na korzystnych warunkach wydzierżawię. Dworcowa nr. 65, skład. (13655

Dom
dwa morgi roli na sprzedaż cena podług ugody. Bydgoszcz, Nakielska 103. 13378

Fabryka 13654
cukierków, czekolady i drażetek z kompl. urządzeniem na dogodnych warunkach do wydzierżawienia. Tamże większe, suche, jasne piwnice, elektryczne światło, woda, gaz, na składnice oraz 1 garaż do wydzierżawienia. Dworcowa 65. skład.

3 rezerwoary
żelazne sprzeda Siedlecka nr. 1, tel. 1137. (13589

Fotograficzny
zakład z mieszkaniem w centrum Poznania sprzedam. Wiadomości skład fotograf. Szymkowiak, Poznań, Al. Marcinkowskiego 24. (7778

Aparat
do powiększeń fotograficznych na sprzedaż korzystnie. Zgł. pod „Ica“ do filji Dz. Bydg. (7774

Kuźnia
z narzędziami, mieszkaniem, wśród miasta jest korzystnie do przejęcia zaraz lub później. Zgło- do Dz. Bydg. pod „Kunia“. 13698

Skład
z urzódzeniem, towarem, z 1 pokojem sprzedam natychmiast za 3000 zł. Adr w Dz. Bydg. (7779

Wózik
sportowy, rower wyścigowy i maszynę do szycia sprzedam. Kordeckiego 19, Orłowska podw. (13628

Wózek
dziecięcy w dobrym stanie na sprzedaż. Malborska 8, I ptr. prawo. (13634

Wózek
dziecięcy z dobrym stanie na sprzedaż. Bielicka nr. 39. (13564

Rolwóz
na resorach na 30 ctr. w dobrym stanie kupię zaraz. Dworcowa 86. 1358

Najtańsze
źródło zakupu! Kompletny rower 195, opona 6, dętka 3, pedały 4,80, łańcuch 4, rączki 1 wszelkie inne części sprzedaje najtaniej. Reperacje wykonuje natychmiast „Rower“ Gdańska 41. 7762

Kiszona
kapusta tanio do oddania Fr. Napierała, Śląska 15 Tel. 1834. 13584

Koń
i 2 wozy robocze na sprzedaż. Podgórna 17. (13582

Samochód (13703
„Fiat“, 4 osobowy z powodu wyjazdu tanio sprzedam. Kołłątaja 2, I lewo.

Tokarkę
½ mtr. z śrubociągiem sprzedam. Sienkiewicza 46 podwórze. 13573

Zupełna 13708
wyprzedaż rowerów za gotówkę na raty. Guma wózkowa zakłada się na poczekaniu. Ul. Długa 50.

Biurko
i ławki stolarskie sprzedam tanio. Grunwaldzka 142 II pr. (13700

Sypialnię (13683
kuchnię sprzedam na spłatę. Stolarnia, Nakielska 8.

Sprzedam
nową pierwszorzędną sypialkę, stół okrągły rozsuwany, kanapę pluszową. Stary Rynek 4, II piętro-lewo. 7801

Wózek
dla chorego na sprzedaż Zduny 6 a parter. (13651

Kiosk
tanio sprzedam, zupełnie nowy do przeniesienia. Król. Jadwigi 18. (13665

Rolwóz 7800
powózka, wóz i wózek ręczny. Grunwaldzka 35,

Samochód
ciężarowy Ford rocznik 1027 z karoserją w bardzo doerym stanie okazyjnie spraedam. Samże rozmaite części Ford na sprzedaż. 2 piece, biały i żółty 2 kuchnie białe sprzedam Dworcowa 65 skład. 13656

Wózek
ręczny sprzedam tanio. Jagiellońska 29, skład. (7781

Warsztat
szklarski kompl. za 500 zł. Adres w Dz. Bydg. (7780

Szplisy
oddaje 4 zł. za 1000 w większej ilości 3,50 stacja załadowania. Zawiasiński Bydgoszcz Ugory 10 13697

Sypialnię
stylową dąb. sprzedam tanio, dogodne warunki. Staro Szkolna 15, Okole. 13638

Do looów
maszynę sprzedam. Kiosk, Król. Jadwigi 18. (13666

Rower
nowy i używany sprzedam Pomorska 60 w podwórzu. 7789

Samochód
„Fiat“ tanio na sprzedaż. Toruń, Sienkiewicza 22, 1 p. pr. 13623

KUPNA

Kupię (13692
gospodarstwo od 50 mórg ziemi pszennej z dobrem zabudowaniem, odpowiednim inwentarzem, żywym i martwym w dobrem położeniu, wpłacę gotówką 25 000 zł, reszta według umowy. Spieszne zgłoszenia do Agencji Pośrednictwa Starkiewicz, Częstochowa, Wilsona 22.

Kupię
2 piece do łazienki węglowe, 2 piece katlowe, 2 wanny emaljow. kąpielowe, 2 drzwi i 2 okna. Zgłosz. do filji Dz. Bydg. pod „Piec“. 6790

Piekarnię (13715
kupię lub wydzierżawię. Porfaszkiewicz, Swarzędz

LEKCJE

Na mandolinie
wyuczam szybko grać. Zgłoszenia Jackowskiego 2 parter prawo. 13602

Korepetytorów
zdolnych i sumiennych na wyjazd w czasie tegorocznych wakacyj poleca Sodalicja Marjańska Akademików. Zgłosz. Kraków, ul. Kanonicza 1.14. (13568

POSADY WOLNE

Świetny zarobek
osiągnie każdy w mieście, na wsi, kilkugodzinną pracą dziennie. Prospekty, wskazówki, pouczenia za nadesłaniem 50 gr znaczkami. Biuro Handlowe Walenty Kossmann, Poznań, Fredry 7. (13691

250 zł
miesięcznie gwarantuję agentom - do mio krążcom. Oferty „Par“ Poznań Aleje Mercinkowskiego 11, pod „59,9“. Znaczek dołączyć. 13690

Poszukuję
zdolnych zastępców do sprzedaży obligacji państwowych. Zgł. osobiste lub pisemne. Frisch, Hotel Metropol, Bydgoszcz, inspektor Spół. Banku Ludowego oraz delegat związku agentów losowych. (7773

Stenotypistkę
rutynowaną z praktyką adwokacką przyjmie zaraz biuro adwokatów Michnika i Blocha w Bydgoszczy, ul. Mostowa nr. 9. (13657

Fotograf
retuszerka zdolna potrzebna Gdańska 162, fotograf 7798

6 panów
inteligentnych wymownych poszukuje poważna poznańska Sp. Akc. jako propagandzistów zaraz. Zarobić można do 60 zł dziennie. Dla zdolnych po 4 tygodniach podwyższenie zarobku przez udział w zyskach. Wiadomości fachowe niepotrzebne, bo wyszkolenie nastąpi. Zgł. z dokumentami od 10—12 i 3—5 u inspektora Monki przy ul. Dworcowej 59, parter lewo. (13652

Fryzjerkę
dobrą siłę na stałą posadę poszukuje Żewicki, Dworcowa 17. (13650

Fryzjerski
pomocnik starszy, dobry zawodowiec zaraz potrzebny. Garsonka, Inowrocław Król. Jadwigi 39. 13662

Poszukuję
dobrej krawcowej domowej zaraz. Zgłoszenia oraz warunki do Dzien. Bydg. pod „Krawcowa domowa“. 13649

Wykwalifikowana
pokojówka obeznana z prasowaniem sztywnej bielizny potrzebna zaraz do większego domu. Zgł. piśmienne do Dz. Bydg. Toruń pod „Pokojówka“. 13625

Służąca 13567
tylko z dobremi świadectwami potrzebna od 1. 6. Janecka, Seminaryjna 7.

Chłopca
panienkę przyjmę do nauki fotografji. Gdańska 162, fotograf. 7799

Krawcowa
dobra w dom zaraz potrzebna. Petersona 6, II p. prawo. (13670

Uczeń
może się zgłosić zaraz Cukiernia i piekarnia, Kokoszyński, Nakło. 13662

Obciągaczka
dobra potrzebna. Dworcowa 33. (7791

Panienki
do roboty filet poszukiw. Of. pod „G. K.“ do Dzien. Bydg. 13647

POSADY POSZUKUJĄ

Biurowa 13569
początkująca po ukończeniu kursu handlowego i książkowości poszukuje posady za małem wynagrodzeniem. Zgł. do Dz. Bydg. pod „Biurowa“.

Gosposia
poszukujn posady do samotnego pana, lub starszego małżeństwa. Oferty do Dzien. Bydg. pod „Gosposia“. 13706

Technik
budownictwa, doświadczony, poważna siła fachowa, poszukuje dobrej posady. Zgłosz. pod „Technik“ do filji Dzien. Bydg. Dworcowa 2. (7784

DZIERŻAWY

Skład (7763
mieszkanie wydzierżawię. Gdańska 101, gospodarz.

Poszukuję
dzierżawy kuźni lub kołodziejstwa z budynkami i ogrodem. Piątkowski, Bydgoszcz, Cieszkowskiego 14. (7772

Lokal
duży nadający się na warsztat wszelkiej branży do wynajęcia zaraz. Wiadomość u administratora domu Jackowskiego 2. 13603

Dzierżawa
112 mórg pszennej ziemi przy Grudziądzu. Objęcie 12.000. „Dobrobyt“ Grudziądz, Plac 23 Stycznia nr. 12. 13686

Restauracja
w pełnym biegu, w powiatowym mieście, okazyjnie do wydzierżawienia. Zgłoszenia Sobolewska, Grudziądz, św. Wojciecha 42. 13685

MIESZKANIA

Mieszkanie
1 i 2 pok. oraz skład z mieszkaniem odda właściciel, Nakielska 64. (13578

Mieszkanie
pokój kuchnia z meblami wydzierżawi gospodarz. Nakielska 16. 13611

2 pokoje
z kuchnią, czynsz zgóry. Pośrednicy wykluczeni Szczecińska 5. (7792

POKOJE

Pokój
Hetmańska 13, II. (7777

1 lub 2 pokoje
umebl. zaraz do wynajęcia. Plac Wolności 2, III ptr. prawo. 13630

Pokój
od 1. 6. z utrzymaniem do wynajęcia. Kordeckiego 1, restauracja. (13631

2 pokoje
wszelkie wygody wynajmę zaraz. Wiadomość ul. Gdańska 42, II ptro. p. Niemirska. (15675

Dwa
umebl. pokoja także używanie kuchni, elektryczność, łazienka, wynajmę. Bernardyńska 10, II ptr. prawo. 7796

Pokój
duży, elektryczność, łazienka zaraz do wynajęcia dla pana. Św. Trójcy 1 a II p. prawo. (13673

Pokój
dla 2 panów do wyna jęcia. Mazowiecka 10, II p. lewo. (13664

Pokój
umebl. od 1 czerwca do wynajęcia. Adama Czartoryskiego 6, I p. pr. (13702

Pokój
dla 2 panów lub 1. Bocianowo 47, II piętro prawo. 13568

Pokój
skromnie umebl. bez pościeli dla 2 pań, sposobność do gotowania. Sowińskiego 21, II. 7769

Pokój (13577
dla 2 panów z osobnem wejściem do wynajęcia. Adres wskaże Dz. Bydg.

Pokój
Cieszkowskiego 17, III. 7793

Pokój
słoneczny oddzielne wejście wolny 1. VI. Garbary 17 II prawo. 13605

Umeblowany
pokój. Przyrzecze 24 (13696

Pokoje
czyste, słoneczne, osobnem wejściem dla gości przyjezdnych. Świętojańska 22 I ptr. lewo. 13688

Komfortowy
pokój frontowy, przedzielony kotarą, umeblowany, jako sypialnię i gabinet, do wynajęcia. Wszelkie wygody. 3 Maja 19, parter prawo. 13642

Pokój
umebl. do wynająacia. Sw. Trójcy 7, II p. l. (13640

Słoneczny
pokój i kuchnia z meblami oddam 1.500, Nakielska 22. 13645

Pokój
umebl. do wynajęcia. Wileńska 3, I p. l. 13583

Umeblowany
pokój z telefonem do wynajęcia. Pomorska 27, parter pr. (7776

Pokój
lrb 2 komfortowo umebl. do wynajęcia. Cieszkowskiego 21, part. l. 7802

LETNISKA

Letnisko
Restauracja i kręgelnia Osowa Gora nad kanałem pod Bydgoszczą wynajmuję pokoje, letnisko na maj i czerwiec po zł 7,50 dzienie z obfitem utrzymaniem. Gospodarz. (13614

Hel
Restauracja „Gwiazda Morska“ poleca pokoje z utrzymaniem lub bez. Fr. Jarczewski. 13504

Letnisko
2 pokoje kuchnia, duży ogród wydzierżawię. Zgł. „Nad jeziorem“ do Dzien. Bydg. 13646

ROZMAITE

Zmarszczki
usuwa krem „Nutritive“ wyrabiany według oryginalnej recepty francuskiej w Instytucie Kosmetycznym Żukowskiej. Bydgoszcz, ul. Cieszkowskiego 20. (7794

Bufet
na rachunek, mieszkanie oddam, kaucja 1000 zł. Adres w filji Dz. Bydg. 7797

Książki
do nabożeństwa, do pierwszej komunji św., pamiątki, krzyże, różańce, medaliki, łańcuszki, obrazki, świece, wszystko to dostać można w wielkim wyborze w Tanim Bazarze Stary Rynek obok apteki. (13373

Rowery
znakomite niezawodne i gwarantowane na 3 lata, polecamy na długoterminowe spłaty. D/T. Emo M. Okoń, Warszawa, Zielna 11, telefon 121-66. Żądajcie bezpłatnych cenników. (12025

Kto
pożyczy właścicielowi domu w Bydgoszczy 4—5000 zł na dłuższy czas, gwarancja I hipoteka, procent podług ugody. Łask. oferty do Dzien. Bydg. po- „J. B. 4—5“. 13424

Obiad
1.10 zł., abon. taniej poleca Pomorzanka, Pomorska 47. (7785

15—20.000 zł
dam na I hipotekę tylko na gospodarstwo ponad 60 mórg roli. Pośrednicy wykluczeni. Zgł. piśmienne przyjmuje Dzien. Bydg. pod „Hipoteka 1“. 13662

Unieważniam
kartę mobilizacyjną, wykaz osobisty Gipp Paweł 13607

„L. L.“
w niedzielę o 8-mej. (13643

Ostrzeżenie!
Nie zezwalam lokatorom moim zamieszkałym w mojem domu przy ul. Jackowskiego 2, na przyjmowanie zadnych sublokatorów ni też podnajmowania mieszkań, Gospodarz 13603

POLECENIA

Biuro
porad w sprawach wojskowych udziela porady w sprawach odroczenia służby wojskowej, w sprawach emerytalnych i innych w związku ze stosunkiem do służby wojskowej. Bydgoszcz, Zduny 21. 6146

Najbardziej (7729
zniszczoną g a r d e r o b ę, czyści, reperuje starannie, najtaniej „Ekonomja“, Dr. Emila Warmińskiego 15.

Meble
kompletne, sypialnie, jadalnie, kuchnie oraz pojedyńcze, szafy, łóżka, krzesła, leżanki, kanapy, klubowe garnitury najtaniej i na raty tylko u Andrzeja Nowaka, Wełniany Rynek 5-6, telefon nr. 2143. (3857

Klubowe
garnitury, leżanki, kanapy materace, najtaniej i z gwarancją tylko u Andrzeja Nowaka Wełniany Rynek 5/6. 3880

Pierze
prasuje sztywną bieliznę i wszelką inną wypożądza, n i s k i e c e n y. Jasna 10. (13575

Wykonuję (13576
prace blacharskie, instalacyjne, ślusarskie t a n i o Sienkiewicza 46, podw.

Zdrowie
odzyskało miljony chorych na płuca, żołądek, nerwy, reumatyzm, nerki etc., używając zioła lecznicze Dr. O. Wojnowskiego. Drogerja Minerwa, Śniadeckich 42 a. (13566

SPRZEDAŻE

Śliczne
gospodarstwo 86 morgowe pszenno - buraczanej ziemi w tem 14 mórg łąki nadnoteckiej i $3^1/_2$ lasku, zabudowanie masywne z żywym i martwym inwentarzem okazyjnie sprzedam. Zgłosz. do Dz. Bydg. pod „Gospodarstwo 86“. (13526

Oberża (13554
restauracja, kolonjalka, scena, sala do zabaw, duży park wycieczkowy, bez konkurencji, bez długu, 10 mórg ziemi, z powodu choroby żony sprzedam. Potrzeba 23 tys. Sokołowski, Sniadeckich 40.

Młyn
wodno turbinowy, 25 mórg ziemi, 40.000, wpłata ugodowa, sprzeda Nowakowski, Dworcowa 69. (7741

190 mórg
30 łąki, 14 sadu, inwentarz kompl. 25.000 wpłaty Nowakowski, Dworcowa nr. 69. (7742

Wila (7744
dobrze się procentująca, nowo pobudowana, bez długu, 2 mieszkania wolne, przez właściciela na sprzedaż. Of. do filji Dz. Bydg. pod „Korzystnie“.

Place
budowlane już pomierzone tanio na sprzedaż. Lubelska 2la, I ptr. pr. (13574

Skład 13548
z towarem przy ul. Długiej oddam tanio. Of. do Dz. Bydg. pod „Krótkie“.

Dom (13550
w rynku sprzedam tanio lub wydzierżawię skład, mieszkanie wolne. Wesołek, Koronowo, Rynek.

Realność (13558
dochód 850 zł sprzedam, 85 tys., wpłata 50 tys. Oferty do Dz. Bydg. Grudziądz pod „Realność“.

Dom
ze składem, ogródkiem przy tramwaju na sprzedaż w Bydgoszczy. Wiad. w Dz. Bydg. 13535

Dom (13580
psrzedam. Czarneckiego 2.

Przedsiębiorstwo
bardzo dobrze się rentujące a zwłaszcza dla inwalidy, jest na bardzo korzystnych warunkach do oddania. Gotówki potrzeba 3.000 zł reszta na dogodnych warunkach. Zgł. pod „Niebywała okazja“ do filji Dziennika Bydgoskiego· 7754

250 mórg (7747
jeziora, 90 ziemi, budynki murowane, sprzedam 30—70,000 wpłaty. Nowakowski, Dworcowa 69.

Dom (13549
z piekarnią, dużym ogrodem w Bydgoszczy, sprzedam lub wydzierżawię. Wiadomość w Dz. Bydg.

Sprzedam
okazyjnie skład papieru i galanterji dobrze prosperujący, w centrum Torunia, ulica Szewska, narożnik Staromiejskiego Rynku. Do objęcia potrzeba około 5000 zł. Szymański, Toruń ulica Szewska 26. 13622

Kamienica
2 ptr. nowa, duże podwórze, murowane stajenki, roczny dochód 4500 zł zaraz na sprzedaż. Majchrowicz, Farna 5. 13531

Sprzedaż.
Dom II piętrowy, 3 składy, obszerne podwórze, w najruchliwszym punkcie miasta Chełmna dochód roczny 10.800 zł., cena do ugody, wpłaty 40.000—50.000 zł. Zgł. Kmiecik Chełmno Dworcowa 43. (7648

Dwie
kamienice, dochód 10.000, sprzedam lub zamienię na dom z interesem w mniejszem mieście. Oferty do Dzien. Bydg. Grudziądz pod „Interes“. (13559

Kamienicę 7764
ogród, skład, mieszkanie wolne sprzedam tanio. Gdańska 101, gospodarz.

Dom
z ogrodem, 7 ubikacji wolnych, św. elektr. na sprzedaż. Konopna 21. (13598

Dom
masywny, zabudowania, ogród, 3 morgi roli tanio sprzedam. Inowrocławska 68. 13636

Place
budowl. metr kw. 1 zł. sprzedam. Gdańska 41, gospodarz. 7766

Place
budowlane, mtr. kw. 1 zł sprzedam. Toruńska 45, Golnik. 7765

Skrzywienie
kręgosłupa, korektor stalowy prima „Menzla“ do stalowania, obojętnie jaka osoba, nowy 700 zł., okazyjnie jak nowy za 250 zł. sprzedam. Toruń, Górski, bandażysta, Małe Garbary 4. (13486

Frak
dobrze utrzymany i kamizelka na sprzedaż. Of. pod „Frak“ do filji Dz. Bydg. 7755

Rower
wyścigowy tanio sprzedam. Kościuszki 50, Jurkiewicz. (7721

Szpic (7731
pierwszorzędny na sprzedaż w dobre ręce. Kołakowski, Mazowiecka 3.

Drabiny 13613
malarskie, 1 ława stolarska i biurko na sprzedaż. Stolarnia Pod Blankami 50-51

Lekką
platformę w dobrym stanie, wózek ręczny na resorach, nożyce do blachy, imadło kowalskie tanio sprzedam. Grunwaldzka nr. 122. (13547

Czarny
żakiet męski sprzedam. Długa 25, 1 ptr. 13546

Sypialkę
klasa, dębowa, nowa, komplet z materacami zamienię za dobry motocykl. Kto wskaże Dz. Bydg.(13637

Gramofon
korzystnie na sprzedaż ul Ugory 12 II. p. l. 13506

Autobus
„Ford“ używany w bardzo dobrym stanie z koncesją jest zaraz na sprzedaż, z powodu podeszłego wieku właściciela. Zgłosz. pod Stanisław Głyda, Łabiszyn, powiat Szubin. (7726

Sypialnię (13553
dębową tanio sprzedam. Stolarnia, Marsz. Focha 3.

Okazja !
Bufet, kredens, kompletną jadalnię dębową, najnowszy styl, dobre wykonanie tanio sprzedam. Obejrzeć w niedzielę 9—4. Wilczak, Malborska 15, podw. (13552

Ule.
Pszczoły sprzedam. Miedzyń-Bydgoszcz, Trentowskiego 47. 13600

Motocykl
marki „New Hudson Sport“ z powodu choroby zaraz na sprzedaż. H. Bunn, Gdańska 68. 13633

Windę
dużą (Bauwinde) i wagon szmelcu sprzeda Siedlecka 1, tel. 1137. (13588

Nowy 13626
kurs kroju rozpoczyna się 2 czerwca. Rzetelna nauka. Misiewiczówna, mistrzyni, Sienkiewicza 8.

POSADY WOLNE

Fryzjer
męski i fryzjerka mogą się zgłosić. Wełniany Rynek 14. 13505

2 podręczne
zaraz potrzebne. Kujawska 96, part. lewo, II drzwi u krawcowej. (13520

Młodszy
czeladnik piekarski może się zaraz zgłosić. Adres wskaże Dz. Bydg. (13579

Pomocnik
fryzjerski potrzebny. Toruńska 5. 13534

Pomocnik 13607
fryzjerski potrzebny zaraz Helena Ramlawowa, Kcynia

Fryzjerski
pomocnik potrzebny. Kirski, Gdańska 162. 7767

Skład (7728
z przyległem mieszkaniem, nadaje się na jadłodajnię, prasowalnię lub na inne przedsiębiorstwo. Zgłosz. Św. Jańska 21, gospodarz.

Zaraz
do wydzierżawienia skład kolonjalny z przyległem mieszkaniem 2 pokoje i kuchnia oraz ogród owocowy. Adres wskaże Dz. Bydg. 13539

Wydzierżawię
dwie ubikacje nadające się na biuro lub warsztat Długa 51, parter. (13627

Ubikacje
Dwie duże sale nadające się na biura lub warsztaty z oświetleniem elektrycznem natychmiast do wynajęcia. Zgłoszenia Cz. Borys, Plac Teatralny 4. 13616

Duży
skład z przybocznemi ubikacjami w dobrem położeniu przy Starym Rynku zaraz do wynajęcia. Zapytać Niedźwiedzia 4 u gospodarza. 13632

Samochód
za bezcen sprzeda kowal, Szubińska 9. 13543

Wózek
dziecięcy sprzeda Warmińskiego 3, II. 7738

Motor
Deutza 4 PS., na benzynę benzol i gas świetlny na sprzedaż. Otto Rauscher Mogilno. 13660

Wózek
dziecięcy nowy okazyjnie sprzedam. Gdańska 59. Perfumerja. (7784

500 mtr. (13586
szyn kolejki i lorki sprzeda Siedlecka 1. Tel. 1137.

Motocykl
500 cm sprzedam. Rupienica 9. (13599

2 lekkie
bryczki, krowę cielną sprzeda Siedlecka 1, tel. 1137. (13587

KUPNA

W Fordonie
kupię mniejszy dom. Zgł. pod „Fordon“ do filji Dz. Bydg. 7751

Mniejszy
dom kupię. Pośrednicy wykluczeni. Zgłoszenia pod „Kupno“ do filji Dz. Bydg. 7752

LEKCJE

Pianino
do ćwiczeń. Chrobrego 13 I prawo, 1 wejście. (7746

Pana 13537
najchętniej emeryta do sprzedaży pomników na Bydgoszcz poszukuję. Adres wskaże Dz. Bydg.

Uczenice
z lepszych domów do krawieczczyzny przyjmuje. Kołłątaja 8/9. (7732

Bufetowa
oraz służąca potrzebna zaraz. Gdzie? wskaże Dz. Bydg. (13565

POSADY POSZUKUJĄ

Krojczyni
do bielizny z długoletnią praktyką poszukuje posady. Zgłoszenie do filji Dzien. Bydg. pod „Krojczyni“. 7745

Dziewczyna
umiejąca dobrze szyć, poszukuje posady do dzieci u lepszego państwa w Bydgoszczy. Dworcowa 2, biuro. (7734

Krawcowa
szyje w domu i poza domem. Łokietka 8c, II ptr. lewo. 7737

Fryzjerka
kursistka z $1^1/_2$ roczną praktyką, obecnie w posadzie poszukuje posady, miejscowość obojętna. Of. pod „Sympatyczna 22“ do Dz. Bydg. (13563

DZIERŻAWY

Garaże 13538
wygodne dla reperacji do wynajęcia. Długosza 3.

MIESZKANIA

Mieszkanie (13524
4 pokoje z kuchnią w nowym domu do oddania od 1. 7. wprost od gospodarza. Zgłosz. ul. Stroma 6.

Mieszkań
bardzo duży wybór, tanio. „Przyszłość“, Sniadeckich 40. 7756

Pokój
z kuchnią oddam. Adres w filji Dz. Bydg. (7760

Mieszkanie
Ubikacje składające się z dwóch wielkich sal, wydzierżawię na mieszkanie. Bliższe warunki Cz. Borys, Plac Teatralny 4. 13615

Mieszkanie
3 wzgl. 4 pok. poszukuję wprost od gospodarza. Płacę czynsz roczny zgóry. Oferty pod „H. 111“ do filji Dz. Bydg. (7724

2 mieszkania
wolne po 2 pokoje z kuchnią zaraz do wynajęcia, nadające się również na letniska. Fordon, 20 Stycznia 3. 13515

Mieszkanie
pokój z kuchnią z meblami z powodu wyjazdu zaraz do wynajęcia. Stawowa 32 p. p. (13596

Mieszkanie
pokój z kuchnią do wynajęcia. Flisacka 19. (13597

Duża
izba na skład, biuro lub pracownię do wynajęcia. Długa 25, I p. 13545

Do wynajęcia
3 pokoje z kuchnią, za zwrotem remontu i półrocznej dzierżawy. Łokietka 4 b, właściciel. (7743

Mieszkania
do wynajęcia w nowym domu, ul. Grunwaldzka nr. 65. 13530

POKOJE

Kawaler
poszukuje skromnie umebl. pokój z niekrepującem wejściem. Of. do Dz. Bydg. pod „Z.“ (13532

Pokój
dla 2 panów. Mierzuchowska, Warszawska 5. (7758

Pokój
frontowy dobrze umeblowany, blisko dworca, dla pana (pani) do wynajęcia. Dworcowa 31a, II. (7750

Pokój
umeblowany. Gimnazjalna 2, II lewo. (7748

Pokój
duży, próżny, parterowy do wynajęcia. Najchętniej osobie samotnej. Adres wskaże Dzien. Bydg. (13541

Pokój (7720
do wynajęcia z utrzymaniem. Cieszkowskiego 17, II p., Szymańska.

Pokój
osobne wejście. Król. Jadwigi 13, 1 lewo. 7733

Pokój
dobrze umebl. zaraz do wynajęcia. Gdańska 56, I lewo. (7725

Pokój (13533
umebl. Chełmińska 16.

Umeblowany
pokój zaraz albo później do wynajęcia. Paderewskiego 7, part. lewo. (7740

Pokój
wspólny dla pana od 1. 6. Chwytowo 2. 13544

Pokój 13621
umebl. do wynajęcia, ul. Cieszkowskiego 9 pt.

Pokój
dla 1—2 panów z utrzymaniem lub bez z fortepjanem wolny. Poznańska 14, I pr. (13551

Umeblowany
pokój z używaniem kuchni dla małżeństwa wynajmę. Bocianowo 47, II l. (13572

1—2 pokoje (7759
na 2 osoby z wszelkiemi wygodami (telefon, fortepian itd.) ew. utrzymanie. Sniadeckich 21, II.

Pokój
umebl. Jasna 22, Wechterowicz. 13629

Pokój (13635
umebl. dla lepszego, solidnego pana od 1 czerwca 1930 r. do wynajęcia. Ul. Kordeckiego 19; I ptr. l.

Pokój (13581
umebl. Czarneckiego 2.

Duży pokój
umeblow. lub bez, także z kuchnią ulica Nakielska 3 gospodarz. 13612

Pokój 13608
umebl. do wynajęcia. Plac Poznański 4, skład obuwia.

Pokój
umeblowany, centrum. Adres w Dz. Bydg. 13609

Pokój (7782
umeblowany z łazienką dla pana, niekrępujący. 20 Stycznia 35, parter pr.

Pokój
umebl. wynajmę. Jasiewiczowa, Sniadeckich 9, II ptr. 7735

Pokój
umebl. dla lepszego pana do wynajęcia. Müller, ul. Gdańska 21. 7727

Pokój
umebl. Jezuicka 6, II p. prawo. 13542

Pokój
dla przyjezdnych. Dworcowa 66, II lewo. (7415

LETNISKA

Letnisko
poszukuje mężatka z 10 letnią córeczką w ślicznej okolicy na wsi najchętniej we dworze lub leśniczówce od 15 lipca do 15 sierpnia. Oferty z dokładnemi szczegółami proszę do filji Dz.Bydg.pod „Dwór“.(7739

RÓŻNE

Obiady
wyborowe tanie i smaczne wydaje „Cafe Central“ od 12 do 6, 3 dań 1 złoty. Dworcowa 53, róg Sniadeckich. (13594

Wypożyczam
samochód ciężarowy. Kujawska 27, tel. 1864. (13239

Rak
żołądka, następstwo obstrukcji, najuporczywszą, leczy wypróbowany, odżywczy preparat. Wskażą: D-ra Emila Warmińskiego 15, II, 6. (7730

Zdrowe
dziewczę do dziecka rocznego potrzebne. Reja 4, parter. 7753

Poszukuję
5000 zł na I hipotekę realności miejskiej. Zapytać w Dz. Bydg. 13595

4000 zł
ulokować na dom Bydgoszcz na I hipotekę 15% lub mieszkanie. Oferty dla „Leona“ do filji Dzien. Bydg. Dworcowa 2. (7719

Parasol
zabrany dnia 9 w tramwaju Gdańska — Dworcowa, zwrócić do filji Dz. Bydg. w przeciwnym razie oddam policji. (7783

Przystojnego
młodego pana zapozana przystojna urzędniczka w celu towarzyskim. Of. pod „Lato“ do Dz. Bydg. (12536

MATRYMONJALNE

Kojarzę
solidnie, dyskretnie. „Przyszłość, Śniadeckich 40. Listownie znaczki. (7757

Nieprzeciętne
dwie dziewczynki rzucają wyznanie panom o wysokiej kulturze ducha i humoru. Oferty filja Dz. Bydg. sub. „Czar wiosny“. 7749

Wdowiec
lat 58, rzemieślnik z majątkiem w realności poszukuje żony starszą pannę lub bezdzietną wdowę z majątkiem w realności lub gotówce do 10 tyś. złotych. Oferty do Dziennika Bydgoskiego pod „Wdowiec“. (13523

Panna
inteligentna, przystojna, miłego charakteru, katoi czka lat 26, mająca kilka tysięcy złotych gotówki, wyjdzie zamąż za urzędnika. Kawalerowie, tylko na serjo myślący o małżeństwie, zgłoszą swe oferty do filji Dz. Bydg. pod „Przeznaczenie“.(7712

Panna (13561
przystojna właścicielka realności z interesem kolonj. restauracją, 15 mórg roli, poszukuje dla braku znajomości na tej drodze pana religijnego z dobrej rodziny. Cel matrymonjalny. Panowie Pomorzanie lub Wielkopolanie 30—45 lat posiad. 10-15 tys. zł. raczą złożyć oferty z fotografją pod „Pomorzanin“ do Dzien. Bydg. Dyskrecja rzecz honorowa.

Rolnik
kawaler 27 lat, katolik, właściciel 105 morg. gospodarstwa na Kujawach, poszukuje znajomości pani. Panie religijne i gospodarne z posagiem od 12000, młode wdówki niewykluczone. Łask. oferty możliwie z fotografją do filji Dz. Bydg. pod „Rolnik“. (7736

Znawcy kupują

Pianina Jähnego

Nie należy utożsamiać z wyrobami **masowemi.** Nagrodzone **złotemi medalami** na każdej wystawie.

Salon wystawowy
Bydgoszcz
ul. Gdańska 149. Tel. 2225
Spłaty ratami do 18 miesięcy.
Filja: Poznań, Św. Marcin 43.

Obrońca prywatny

załatwia wszelkie, choćby najtrudniejsze sprawy sądowe, karne, procesowe, spadkowe, hipoteczne, waloryzacyjne, kontraktowe, spółkowe, najmu, podatkowe itd., ściąganie należności i udziela porady prawnej.

St. Banaszak,
Bydgoszcz,
Cieszkowskiego 2. Tel. 1304.
Długoletnia praktyka.

Specjalne
Biuro Podatkowe Franciszka Chmarzyńskiego, byłego Naczelnika Urzędu Skarbowego, przy ulicy Gdańskiej 151, telef. 16-74, jedyne fachowe biuro tego rodzaju w miejscu przeprowadza wszelkie sprawy podatkowe, specjalnie trudne zawikłane, pozatem administracyjne i bilansowe przy współpracy wybitnego fachowca, sądownie zaprzys. rewizora ksiąg handl. ściśle według przepisów prawnych. Dla niezamożnych bezpłatne porady. (123

POLECENIA

Magazyn
wytwórnia obuwia Szewska 23, poleca po niskich cenach różnego rodzaju obuwie, również przyjmuje się zamówienia na miarę i reperacje. Z poważaniem wł. Wiktor Kręcicki, Toruń. (13473

Meble!

Przy dogodnych warunkach polecam: kompl. pokoje męskie, kluby, jadalnie, sypialnie, kuchnie jako też pojedyncze meble, szafy, stoły, łóżka, krzesła, kanapy fotele, biurka, lustra i inne przedmioty.
Piechowiak, ul. Długa 8. Tel. 1651.

Meble (13057
wszelkiego rodzaju oraz leżanki, kanapy, klubowe garnitury i materace pod gwarancją poleca skład mebli Bydgoszcz, Jezuicka 18.

Stanisława.
Pracownia damskiej garderoby przyjmuje wszelkie prace podług najnowszych żurnali po przystępnych cenach. Śniadeckich 24. 7349

Szkielety
kanapy, fotele i leżanki po najniższych cenach. Ul. Grudziądzka 13. (7669

Meble
w każdej cenie, pokoje męskie, sypialnie, kuchnie' krzesełka wiedeńskie. H. Schmidtke, Szpitalna 6.— Czysta praca, akuratna dostawa, dogodne warunki spłaty. (21394

Walizki
i kufry większą ilość w rozmaitych jakościach sprzedaje po cenach fabrycznych, Fabryka walizek „Wulkania", Zbożowy Rynek 5. 12743

Fasonuję
odświeżam kapelusze damskie i męskie. Sienkiewicza 28, parter. 6869

MEBLE

Najtańsze źródło zakupu w wielkim wyborze kompletnych pod gwarancją dęb.: jadalni, sypialni pokoi męskich, kuchni oraz mebli pojedyńczych, także wyściełane solidnego wykonania własnych warsztatów na dogodnych warunkach poleca Ignacy Grajnert, Bydgoszcz, ul. Dworcowa 8, telefon 1921. 9574

SPRZEDAŻE

Gospodarstwo
123 morgi, ziemia pszenno-buraczana, wtem łąki 29 mórg, budynki masywne pod papą, siła i światło elektryczne, nad szosą od kolei 5 klm., od miasta ½ klm. Cena według ugody, wpłaty 50,000 zł. Zgł. kierować do Banku Ludowego, Wyrzysk. 13415

Kto
chce kupić kamienicę bardzo korzystnie to proszę. Kamienica 3 ptr. narożnikowa, balkonami, nowoczesna, dochodowa, roczny dochód 12 500. Cena 110 000, wpłaty 50—60.000. Biuro Pogoń, Dworcowa 80. 13416

Kamieniczka
ubikacjami fabrycznemi, roczny dochód 5.000 zł, 45.000 wpłaty 20.000, lub zamienię na majątek ziemski dopłacę 50.000 mieszkanie wolne do objęcia. Zgłoszenia przyjmuje biuro Pogoń Dworcowa 80.

Dwie
morgi łąki nadwiślanej w Solcu sprzedam lub wydzierżawię. Gordon, Gdańska 60, w podwórzu. (7671

Sprzedam
zaraz z powodu wyjazdu skład cukierków wraz kawiarnię z koncesją na wino i piwo, z wolnem mieszkaniem 2 pokoje i kuchnia w mieście na Pomorzu 13 tys. mieszkańców. Potrzebna gotówka 5000 złotych. Wiadomość w admin. Dz. Bydg.(13244

Sprzedam
dom narożnikowy w centrum miasta z składem i kilku mieszkaniami, ogrodem i rolą pod budowlę, w mieście położonym Inowrocławia, na korzystnych warunkach. Zgł. do Dz. Bydg. Grudziądz pod „Dom narożnikowy". (13487

Dom
masywny z ogrodem w Bydgoszczy sprzedam Wiad. Dz. Bydg. 13512

Plac
dom sprzedam. Ks. Skorupki 75. 13506

Okazja !
Stary zaprowadzony interes, pierwszorzędny handel zbożem i mąką, sieczkarnia i śrutownia wraz z mieszkaniem, w przemysłowym punkcie, z dobrem połączeniem kolejowem zaraz korzystnie do oddania. Oferty do Dz. B. pod „Okazja". (13467

Osady
parcelacyjne, rozmaite, zabudowane, niezabudowane, dogodne warunki, posiadam. Pawelec, pełnomocnik majątków, Grudziądz, Groblowa 11. (1557

Zamiana.
Folwark pod Bydgoszczą, 170 mórg zamienię na dochodową kamienicę. Zgł. pod „Zamiana" do filji Dzien. Bydg. Dworcowa 2. 7547

Kiosk
w dobrem położeniu tanio sprzedam i rower męski. Gdzie? wskaże filja Dz. Bydg. (7657

Sypialnie
dębowe, mahoniowe z toaletą lub bez także na raty sprzeda tanio Stolarnia Wincentego Pola róg Ułańskiej. (13513

Zakład (13500
fryzjerski damsko-męski, z oddzielnemi lokalami z liczną stałą klijentelą razem 7 obsługi. w dobrem położeniu w Bydgoszczy, z powodu choroby zaraz na sprzedaż. Oferty pod „J. S." do Dzien. Bydg.

Skład
żelaza i materjałów budowlanych, istniejący 50 lat w wybitnie przemysłowem mieście powiatowem i garnizonowem Pomorza w najlepszem położeniu, rynku, z powodu podeszłego wieku właściciela jest do wydzierżawienia, z towarem zaraz bez towaru od 1-go października. Lokal obszerny i spichlerz 3 piętrowy nadaje się do każdej branży. Of. pod nr. „56" do Dzien. Bydg. (12895

Sprzedam
od zaraz skład z przyległym pokojem i kuchnią przy ul. Poznańskiej. Oferty do Dz. Bydgoskiego pod „Poznańska."

Wytwórnię
harcerek z nauczeniem sprzedam. Uher, Nakielska 21. 7704

Aparat
radjowy 4 lampkowy, najnowszej konstrukcji, nowy, ewent. z kompl. urządzeniem, bardzo tanio sprzedam. Mała wpłata, długoterminowe spłaty. Kilian, Marcinkowskiego 11.(13219

Fortepjan
w bardzo dobrym stanie, sprzedam. Wiadomość Górecki, skład kolonjalny Pomorska 13. (7693

Poszukujemy
w każdej miejscowości właścicieli sklepów wszelkich branż, odsprzedawców, handlujących oraz ludzi pragnących objąć przedstawicielstwo i odsprzedaż sensacyjnego opatentowanego bezkonkurencyjnego artykułu. Kto widzi, kupuje. Stały zarobek zapewniony, także jako świetny dochód poboczny. Po wszelkie szczegóły zwracać się listownie do firmy „Hermes", Łódź, skrzynka poczt. 392. (13496

Pan 7707
lub pani otrzyma stały zarobek posiadając 1000—1500 zł, pewne zabezpieczenie, zamieszkanie obojętne. Zgł. do filji Dz. B. pod „Okazja P."

Kilka Pań
inteligentnych, wymownych, solidnych, energicznych do lekkiej pracy poszukuje poważne przedsiębiorstwo natychmiast. Miesięczny dochód 600 do 800 zł. Posada stała. Dla zdolnych awans. Znajomość fachowa niekonieczna. Zgłoszenia z dokumentami w poniedziałek i wtorek dnia 26 i 27 bm. od godz. 10-12 i 3-4, Bydgoszcz, ul. Bernardyńska 10, I prawo róg Zbożowego Rynku. (13528

Oszczędność wzbogaca
Taniej niż wszędzie
Eleganckie płaszcze damskie, ubrania i płaszcze męskie, płaszcze dziecięce, kapelusze damskie, męskie, czapki, firany, kołdry, bławaty i towary krótkie tanio poleca
Firma Chrześcijańska **Anna Dorożyńska** Firma Chrześcijańska
Bydgoszcz, ulica Długa Nr. 32.
Urzędnikom i kolejarzom udzielam kredytu. 8755

Książki 7494
powieściowe, nowe, tanio na sprzedaż. Okazja dla bibljotek. Promenada 21a.

Samochód
ciężarowy 1—2 ton sprzedam tanio natychmiast. Adres wskaże Dz.B. (7709

Motocykl
korzystnie sprzedam. „Rolpol", Gamma 8. 7662

Elektrolux
i żelazko do prasowania korzystnie na sprzedaż. Różana 12, I p. pawo. 13510

Magiel
okazyjnie sprzedam. Gdzie wskaże. Dz. B. 7717

Sypialka
nowa, dębowa, pierwszorzędna z marmurem i lustrem 780 zł. Nowodworska 42. (13458

KUPNA

Kupię
pokój męski kompl. lub częściowo, również stół okrągły rozciągany wszystko za gotówkę. Oferty do filji Dzien. Bydg. pod „Pokój". 7670

Motocykl
dobry kupi Kunze, Solec Kujawski. 7664

NAUKA

Nauka
pływania w nowootwartej łazience „Niespodzianka", na Siernieczku ul. Przemysłowa 22 naprzeciw Łęgnowa. Zgłosz. od 25 maja codziennie. 13174

POSADY WOLNE

3000 złotych
miesięcznie zarobią inteligentni, energiczni. Poważna działalność handlowa. Kapitał nie potrzebny obroty finansuje centrala. Możność natychmiastowego zarobkowania. Zgłosz. Łódź, B. poczta główna, skrytka 501. 11571

Propagandzistki
do propagandy domowej, poszukuje poważna firma najchętniej takie, które już pracowały. Zgłoszenia pod „Propaganda" do Dz. Bydg. (13514

Wspólnika
poszukuję do dobrze zaprowadzonej linji autobusowej. 3 tys., do tego mieszkanie 2 pokojowe. Of. pod „Wspólnik" do filji Dz. Bydg. 7697

Wspólnik
do wyrobu kefiru z 3 do 5000 zł. potrzebny „Lacktol" Jagiellońska 55. (13457

Cukiernika
samodzielnego, młodego poszukuje od 3. VI. St. Rediger, Chełmno. (7615

Szofer
z kaucją 1000 zł potrzebny Zgł. pod „K. 1000" filja Dz. Bydg. 7708

Poszukuję
zaraz dobrego cukiernika który ma także praktykę w piekarstwie. J. Kurr, Wejherowo, ul. 3 Maja 5, mistrz piekarski. (13519

Poszukuję
zaraz pomocnika piekarza-cukiernika i ucznia. A. Zakaszewski, w Łabiszynie. 13442

Czeladnika
kołodziejskiego i ucznia przyjmę zaraz. K. Siwiński, ul. Kwiatowa 15.(13454

Kucharki (13340
uczciwej dobrze gotującej poszukuje przy odpowiedniem wynagrodzeniem. Rybicka. Rynek Marszałka Piłsudskiego 14, I piętro.

2 kucharki
na wyjazd potrzebne zaraz. Zgłosić się osobiście Hotel dworcowy, dziś i jutro od 6—8 wiecz. (13477

Dzielna
kucharka do kuchni restauracyjnej potrzebna od 1. 6. E. Beidatsch, Bydgoszcz, Gdańska 28, Restauracja 7713

Służąca
lepsza z dobrej rodziny najchętniej pozamiejscowa potrzebna od 1. 6. 30. Of. z podaniem bliższych danych do filji Dz. Bydg. pod „Młodsza". 7675

Służąca
z dobremi świadectwami, uczciwa, skromna, do wszystkich prac domowych od 1 czerwca poszukiwana. Szedzikowska, Długa 18, II p. (13504

Chłopak
wolny od szkoły lub starszy człowiek do paszenia bydła potrzebny. Seefeldt, Pawłówek. 13436

Uczni 7705
przyjmie do stolarni mistrz stolarski, Sienkiewicza 44.

Potrzebny
od zaraz uczeń mleczarski silny, z dobrej rodziny, władający językiem polskim i niemieckim. Zgłoszenia Mleczarnia Zieleń, tel. 4, pow. Wąbrzeźno. 13319

Krawcowa
domowa z dobrym krojem potrzebna. Długa 18 Szedzikowska. (13503

Uczeń
z dobrej rodziny może się zgłosić. J. Pilaczyński i Ska, Bydgoszcz, Gdańska 163. 12265

POSADY POSZUKUJĄ

Kelnerów
bufetowych, kucharzy itp. poleca na stałe prace jak tygodniówki oraz wesela i inne uroczystości Związek Zawodowych Pracowników Gastr. Bydgoszcz, Plac Piastowski 2, tel. 1163. Biuro czynne od 10—1 i od 4—6. (16332

Starszy
inżynier z działu elektro mechanicznego, kawaler, dzielna, poważna i energiczna siła fachowa, oraz organizacyjno-handlowa, z długoletnią wszechstronną praktyką światową, poszukuje zatrudnienia przy budowach, instalacjach lub ruchu. Łaskawe zgłoszenia pod „Synchron" do filji Dz. Bydg. Ewentl. pośrednictwo będzie mile widziane i dobrze honorowane. (7672

Gospodarna
kucharka poszukuje posady do restauracji lub kasyna, zna dobrze kuchnię restauratorską, także bufet. Oferty do filji Dzien. Bydg. pod „R." (7718

Osoba (13509
lat 28, int. łagodn. charakteru (1 dziecko lat 6), poszukuje pracy jako wychowawczyni dzieci wzgl. gospodyni ewtl. u sam. pana. Miejscowość obojętna. Oferty pod „Stella" nr. 100" do Dzien. Bydg.

Młynarz
poszukuje posady, wykonuje wszelkie reperacje stolarskie i kołodziejskie, najchętniej na majątku, obeznany także na motorach ssących. Zgłosz. do Dzien. Bydg. pod „Młynarz". (13507

Panna
lat 21, umiejąca szyć, włada językiem polskim i niemieckim przyjmie posadę najchętniej do dzieci. Adr. wskaże Dz. Bydg. (13517

Dziewczyna
poszukuje posady do dzieci i prac domowych. Okoniewska, Gdańska nr. 109. 13521

Prasowaczka
sztywnej bielizny żelazem zwykłem i maszyną gazową, również prasowaniem garderoby damskiej poszukuje posady zaraz lub później. Zgłoszenia do Dzien. Bydg. pod „Prasowaczka".(10894

Pomocnik
szwajcarski poszukuje posady. Zgł. Filja Dz. B. pod „Szwajcar". 7674

Młoda
inteligentna kasjerka poszukuje posady. Łask. oferty pod „Dzielna" do Dz. Bydg. 13522

Osoba 7714
z prowincji poszukuje zajęcia, znam gotowanie lub jako pokojowa. Łask. of. do filji Dzien. B. pod „Miejscowość obojętna".

Czeladnik
piekarski poszukuje posady. Zgł. filja Dz. Bydg. pod „Piekarski". 7703

DZIERŻAWY

Kiosk
w najlepszem położeniu przy narożniku 4 ulic tanio do wydzierżawienia. Zgł. tylko osobiste. Tomaszewski, Toruń, ulica Św. Jerzego 6. (13397

Do
wydzierżawienia ubikacje nadające się na warsztaty samochodowe, ślusarskie lub stolarskie. Wiad. ul. Karpacka 1 róg Kujawskiej. (13143

Skład 7532
z ubikacjami przy Gdańskiej, centrum korzystnie wydzierżawię. Ciszewska, porcelana, Gdańska 42.

Kolonjalkę
dobrze zaprowadzoną przy rynku w najlepszem położeniu w mieście prowincjonalnem wydzierżawię. Zgłosz. do filji Dz. Bydg. Dworcowa 2 pod „M. K. 4" 7711

Składnica
sucha z trzech ubikacji 30 m². Gdzie wskaże Dz. Bydg. 7716

MIESZKANIA

Mieszkanie (13198
2 mieszkania do wynajęcia zaraz. Ul. Gdańska 82. Pośrednicy wykluczeni.

Pokój
z kuchnią próżny lub umeblow. od właściciela. Sieroca 7. 13525

POKOJE

Poszukuję
pokoju umeblowanego z częściowem utrzymaniem Oferty pod „Bankowiec", do filji Dzien. Bydg. Dworcowa 2. (11360

Pokój (7661
umebl. na jedną lub dwie osoby od 1 czerwca do wynajęcia. Wila Adama, Asnyka 4, koło Zacisza.

Pokój
umebl. z osobnem wejściem, z utrzymaniem lub bez do wynajęcia. Gdańska 138, parter. 7701

Pokój
umebl., osobne wejście, inteligentnemu panu wynajmę od 1. 6. Zduny 20a II ptr. pr. 7715

Dwa
pokoje umebl. odnajmę solidnym razem, oddzielnie z utrzymaniem lub bez od 1. 6. Ul. Cieszkowskiego 17, I lewo. 7702

Duży
frontowy czysto umebl. pokój 1—2 panów. Pomorska 43, I p. pr. (13501

Pokój
dobrze umeblowany do wynajęcia. Kościuszki 51, III piętro. 7706

Panienka
znajdzie wspólny pokój tanio. Promenada 4, Kamińska. 7710

LETNISKA

Hel
pens. „Swit", Jastarnia, pens. „Błękit", blisko morza, plaża śliczna, piaszczysta. Ceny przystępne. Przyjmuję zamówienia Warszawa, Mokotowska 57, Dackiewicz. 13153

Letnisko.
Oddam dwa pokoje z używalnością kuchni na leśniczówce, w pięknej suchej okolicy borów tucholskich od 1 czerwca. Zgłoszenia przyjmuje Dz. Bydg. pod „B. T." (13516

RÓŻNE

Samochód
półciężarowy dla ca. 20 osób wynajmuję do wycieczek wszelk. transportów. Br. Płotka, Zielonka. Zgł. do restauracji Rux, Poznańska 1, telefon 1303/1306. 13240

Poszukuję
5000 tys. złotych pożyczki za dobrem oprocentowaniem i gwarancją. Adres wskaże Dzien. Bydg. (7611

Kto 13499
udzieliłby na dogodnych warunkach i spłaty pożyczkę 500 zł na poratowanie zdrowia dziecka za pewną gwarancją. Oferty uprasza się pod „26498/30".

Zaginął
buldog francuski szary bez obroży, wabi się Zoli. Za wysoką nagrodę proszę przyprowadzić do Kina Oko. 13903

Książeczkę (13430
wojskową zgubiłem. Proszę o zwrot. Paweł Kulasiewicz, Sieradzka 19.

MATRYMONJALNE

Kawaler
lat 35 przystojny, wysoki, łagodnego charakteru, właściciel przedsiębiorstwa przemysł. wartości 180.000 zł. pragnie poznać pannę od lat 20—30 z posagiem od 30.000 zł. cel matrymonjalny. Zgł. z fotografją do Dzien. Bydg. pod „Miłość". (13478

Dwie
przystojne przyjaciółki, ciemno i jasno blondynki 24 i 32 lat, młodsza posiada 5.000 zł. i wyprawę, starsza dobrą wyprawę obie miłego charakteru, pragną wyjść zamąż, najlepiej za urzęd. Zgłosz. pod nr. „1000" do Gazety Nowskiej, Nowe, (Pomorze). (13476

Kawaler
lat 29, przystojny, lepszy urzędnik państwowy, etatowy, oficer rezerwy, Pomorzanin poszukuje celem ożenku stosownej panny z gotówką lub nieruchomością. Oferty przy dołączeniu fotografji uprasza się z zaufaniem składać pod nr. „29" do Dzien. Bydg. (13518

Miłą
i pomocną towarzyszką życia pragnie być panna zdrowa, dobrze wychowana, gospodarna i posażna. Panowie, ceniący takie zalety, raczą swe oferty złożyć pod adresem „Par" Poznań, 27 Grudnia 18, pod 58,160. (13527

Panna
inteligentna, lat 28, posiadająca 10 tys. zł majątku i dobre umebl., zapozna pana, Wielkopolanina, na wyższem stanowisku, do lat 40. Kawalerowie poważnie myślący raczą swe oferty złożyć wraz z fotografją, którą się zwraca do Dz. Bydg. pod „Dyskretna". (13361

†

W piątek, dnia 23 maja, w nocy o godz. 12,5 zmarła po krótkich cierpieniach, opatrzona Olejami św., w wieku 30 lat, moja najukochańsza i nieodżałowana żona ś. p.

z Wiśniewskich

Izabella Danielska

o czem donosi znajomym w głębokim smutku pogrążony

Mąż.

Przeniesienie zwłok odbędzie się w poniedziałek, dnia 26. bm. o godz. 4-tej po południu z kaplicy nowego cmentarza parafji Najśw. Serca Jezusowego na miejsce spoczynku.

Msza św. żałobna za spokój duszy ukochanej Zmarłej odbędzie się w poniedziałek, 26. bm. o godz. 8-mej w kościele św. Wincentego a Paulo na Sielankach. (13659

†

Dnia 23 maja 1930 r., o godz. 21-szej zasnęła w Bogu po długich i bardzo ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., moja najdroższa żona, nasza matka i babka

ś. p.

Leokadja z Wielbadzkich Schmidtowa

przeżywszy lat 75.

W ciężkim smutku pogrążeni

Mąż z rodziną.

Żnin, Bydgoszcz, Oborniki, Berlin.

Eksportacja do kościoła parafjalnego odbędzie się w poniedziałek, dnia 26-go bm., o godzinie 10-tej przed południem.

Osobnych zawiadomień nie wysyła się. (13674

†

W środę, dnia 21 maja 1930 r. o godzinie 10 wiecz. zasnęła w Bogu opatrzona Sakramentami św. nasza najdroższa matka i babusia

ś. p. z Żmudzińskich

Rozalja Zimniakowa

przeżywszy lat 67, o czem donosi w smutku pogrążona

Rodzina.

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 25 bm. o godz. 4 popołudniu z domu żałoby Śniadeckich 47a. (13540

†

W czwartek, 22. b. m., o godz. 11-tej wiecz. zmarł, opatrzony Sakramentami św., w wieku 59 lat mój najdroższy mąż, najukochańszy ojciec, nasz kochany brat, szwagier, stryj i wuj ś. p.

Józef Jeszke

o czem donoszą krewnym i znajomym w głębokim smutku pogrążeni

Żona z córką i rodzina.

Pogrzeb odbędzie się w Koronowie z kaplicy w niedzielę, dnia 25. bm., o godz. 4-tej po południu. (13699

Żywa reklama niezawodny środek

Na Pow. W. K. w Poznaniu demonstrował się ten chłopiec, u którego pół twarzy w piegach, wągrach itp., zaś druga połowa odświeżona **kremem „Halina"** i zupełnie czysta — żądać w aptekach i drogerjach Perf. — W razie braku 19261

„Pharmachemia"

Bydgoszcz wskaże adres lub wyśle pocztą zł. 2.50, próbny 1.00 złoty.

Za szczere dowody współczucia oraz łaskawy współudział w pogrzebie mojego najdroższego męża i ukochanego tatusia ś. p.

Leona Konieczki

składamy Przewielebnemu Duchowieństwu na Bielawkach, X. Rydlewskiemu z wychowankami Zakł. św. Józefa i X. pref. Różkowi oraz wszystkim Przyjaciołom i Znajomym serdeczne

Bóg zapłać!

13653 **Żona z dziećmi.**

Przewielebnemu Duchowieństwu i wszystkim, którzy raczyli oddać ostatnią posługę

ś. p. ze Stenglewskich

Konstancji Czaplickiej

składają serdeczne **„Bóg zapłać".**

13672) **Dzieci, wnuki i prawnuki.**

Za przesłane nam życzenia z okazji naszych **złotych godów** wyrażamy wszystkim Przyjaciołom i Znajomym na tej drodze serdeczne podziękowanie

Ludwik Hiller z żoną.

7700

Łabiszyn w maju 1930.

OGRÓD ZOOLOGICZNY

Bydgoszcz, Fordońska 1 - telef. 1658

właśc. W. Kujawski

Miś z ogrodu zoologicznego

pozdrowienia śle i donosi, iż w ogrodzie Wicka Kujawskiego jest mu nie źle.

13644 **Niedźwiedź.**

PODZIĘKOWANIE.

Wszystkim, którzy raczyli oddać ostatnią przysługę drogim nam zwłokom ś. p.

Józefa Winklera

składa serdeczne

Bóg zapłać!

pozostała **Rodzina.**

13682

Żądajcie wszędzie tylko

Kuntersztyńskie

Piwo butelkowe „z krawatem"

oryginalny odciąg z browaru

świeże trwałe smaczne

bezwzględna czystość butelek

Filja w Bydgoszczy **Tel. 115 Pomorska 35**

Deutsche Bühne Bydgoszcz T. z.

Nadzwyczajne przedstawienie

niemieckiego zespołu scenicznego Bydgoszcz T. z.

we wtorek 3-go i czwartek 4-go czerwca br.

o godzinie 8-mej wieczorem

z okazji 400-lecia urodzin

Jana Kochanowskiego

(1530—1584)

PROGRAM:

1. Uwertura do „Iphigenie in Aulis" . . Gluck'a
Orkiestra sceniczna pod batutą dyrektora muzyki Wilhelma v. Winterfeld'a
2. Uroczyste przemówienie
wygłosi prof. uniw. Dr Wukadinović, Kraków
3. Wybór z Kochanowskiego „Trenów"
wygłosi Willi Damaschke
4. „Elegie" . . . . Moniuszki
Orkiestra sceniczna: dyr. Wilhelm v. Winterfeld.

Przerwa.

5. **Odprawa posłów greckich**

Jan Kochanowski

Die Abfertigung der griechischen Gesandten

niem. przez Sp. Wukadinović

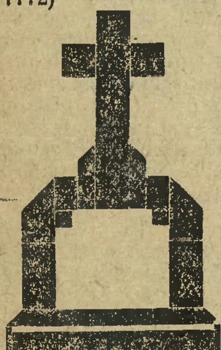
Poraz pierwszy w języku niemieckim.

Kierown. scen.: Dr. Hans Titze. Muzyka: Wilhelm v. Winterfeld. Chóry deklam.: utworzone przez Wilhelma v. Winterfelda.

Bilety po 5, 4, 3, 2 i 1 zł. są do nabycia od poniedziałku, dnia 26-go maja w księgarni Johne'go, ulica Gdańska 160. (13561

Kierownictwo.

7772)

Pomniki - nagrobki

w różnych stylach i gatunkach,

posadzki - stopnie - balustrady

oraz wszelkie w zakres wchodzące prace wykonuje najtaniej na dogodnych warunkach spłaty

Pierwszy Polski Zakład Kamieniarsko-rzeźbiarski

TEOFIL STREHLAU

Bydgoszcz, Błonia 17.

Założ. 1905 r. Założ. 1905 r.

Przystań jezior jezuickich w Brzozie

Stacja Chmielniki

urządza **w niedzielę, dnia 25-go maja b. r.**

wielki festyn

połączony z dancingiem.

Uprzejmie zaprasza (13723) **Gospodarz.**

Klepsydry wykonuje szybko i tanio **„Drukarnia Bydgoska"** (Dziennik Bydgoski) ulica Poznańska 29-30

Warsztat

ca 50 qm. nadający się dla każdego zawodu **suchy sklep** ca 80 qm. nadający się do każdego celu do **wydzierżawienia.** (13705

Wiadomość: **Garbary 20. Kantor**

Chłopak potrzebny. Tapicernia Marsz. Focha 4. 13695

Kanapy leżanki, garnitury klubowe poleca. Tapicernia Marszałka Focha 4. (13698

Ceny ogłoszeń: 25 gr. za wiersz milimetrowy na stronie 7-łamowej szerokości 38 mm. Za reklamy na stronie przed ogłoszeniami 60 gr., w tekście na drugiej i trzeciej stronie 1,00 zł., na dalszych stronach 85 gr. za milim. 1 łam., szer. 67 mm. Drobne ogłoszenia słowo tytułowe 25 gr., każde dalsze 15 gr.; dla poszukujących pracy oraz na nekrologi 20% zniżki. Większe ogłoszenia, zamieszczone wśród drobnych 100% drożej jak w zwykłem dziale ogłoszeniowym. Przy powtórzeniu ogłoszeń o tym samym tekscie udziela się rabatu. Przy konkursach i dochodzeniach sądowych wszelkie rabaty upadają. — Ogłoszenia zagraniczne 25% dopłaty. — Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca o 20% drożej. Za terminowe umieszczenie i przepisane miejsce administracja nie odpowiada. — Miejsce płatności: Bydgoszcz. — Konta bankowe: Bank Związku Spółek Zarobkowych, Bank Ludowy, Bank M. Stadthagen. — Konto czekowe: P. K. O. 203713 Poznań.

Wydawca nakładem i czcionkami: Drukarnia Bydgoska Sp. Akc. w Bydgoszczy. — Za redakcję odpowiedzialny: Stanisław Nowakowski w Bydgoszczy.